

5. sněm ČAK
program, registrace, ubytování
více na str. 4-7

6 2009

Bulletin advokacie

Rozhovor s novou ministryní spravedlnosti Danielou Kovářovou • 2. ročník soutěže Právnická firma roku
• Nabídka pojištění při přerušení provozu z důvodu pracovní neschopnosti a požáru • Proč bychom se
souhrnné novely (o. s. ř.) báli? • Výše bezdůvodného obohacení při investicích do cizí nemovitosti •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Úřední komunikace 21. století: DATOVÉ SCHRÁNKY
(více na str. 9-11 a 28-34)

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Čísař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí se
obracíte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 19. června 2009 v nákladu
12 700 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Jakub Stadler

Tisk: PBTisk s.r.o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Lenka Vidovičová: **Chvála pravé chvíle** 3

aktuality

Informace k 5. sněmu ČAK 4

Vyhlášen 5. ročník soutěže Právník roku 2009 8

Datové schránky: základní informace a rady

Martin Vychopeň 9

Rozhovor s novou „letní“ ministryní spravedlnosti

JUDr. Danielou Kovářovou Ivana Cihlářová 12

Nový on-line katalog zlepšil služby knihoven ČAK

Alena Karlová 15

Informace k 2. ročníku soutěže Právnícká firma roku 16

Informace k Adresáři advokátů 18

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 20

**Proč bychom se souhrnné novely báli? (aneb –
existuje řada dobrých důvodů, abychom se na ni těšili)**

Jaromír Jirsa 21

Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi

dokumentů Vladimír Smejkal 28

Výše bezdůvodného obohacení při investicích do cizí

nemovitosti Lukáš Klega 35

Rizika při nabývání nemovitostí od povinného

Radek Adámek 36

Postup soudu po nařízení jednání Ondřej Přidal 39

Skončení pracovního poměru – náležitosti projevu

vůle zaměstnavatele Ladislav Jouza 42

Třicet korun, skutečný obsah slova bezplatně,

aneb požívá advokát úřední důvěry? Václav Vlček 46

z judikatury

Odstoupení od smlouvy, dobrá víra 48

Důkaz veřejnou listinou a soukromou listinou

– hodnocení důkazu soukromou listinou 51

K podmínkám vydání rozsudku pro uznání 52

Vydání k trestnímu stíhání do Ruské federace 53

Ad „Ke zhodnocení věci nájemcem“ 55

z odborné literatury

Hervé Leuwers: <i>L'invention du barreau français 1660 – 1830. La construction nationale d'un groupe professionnel</i> (Stanislav Balík)	56
Přečetli jsme za vás (Václav Mandák)	57

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Na dně	60
---------------------	----

z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	61
Z jednání představenstva ČAK icha	62
Nabídka pojištění při přerušení provozu z důvodu pracovní neschopnosti a požáru	63

z Evropy

Konference spřátelených a sousedících advokátních komor v Bambergu Petr Mrázek	64
---	----

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	68
Pozvánka na Česko-německé advokátní fórum	69
Nejlepší evropské právnické firmy roku 2009 Red.	70
Ceny pro evropské vynálezce uděleny v Praze Milan Kyjovský	70

z právnické společnosti

K nedožitým osmdesátinám JUDr. Pavla Kšády Ctirad Löffelman	71
---	----

nakonec

Právníkovy poznámky k přečtenému Petr Hajn	72
Kresba Lubomíra Lichého	73
Víte, že... Stanislav Balík	73
Inhaltsverzeichnis	74
Zusammenfassung	75
Summary	76
Table of Contents	77

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nekládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Chvála **pravé chvíle**

Podobné situace jste, vážené kolegyně a vážení kolegové, zažili jistě všichni ve své praxi nejednou. Přihodí se zpravidla v době, kdy se delší dobu věnujete zvládnutí profesně náročného a složitého úkolu, kdy se zdá, že není ve vašich silách vše zvládnout včas. Vyřešení vašeho úkolu je v nedohlednu, ale vyžaduje si plné soustředění, takže ostatní případy pokud možno odkládáte, nové klienty odmítáte, nebo alespoň žádáte o posečkání. V duchu si přejete, aby bylo vše za vámi, pozorujete na sobě vyčerpání a zpravidla k večeru s údivem pozorujete, že nejste schopni vyslovit kloudnou větu holou. Napětí je cítit v celé kanceláři a doma vás vaši nejbližší raději nezatěžují žádnými otázkami, naopak kolem vás chodí po špičkách.

Přece jen však nastane okamžik, kdy se váš velký úkol blíží k závěru a zbývá pouze doladit několik drobností. Pro dokončení této fáze vaši práce zvolíte poklidné páteční odpoledne, kdy ostatní kolegové odejdou domů, a vy logicky předpokládáte, že telefony přestanou zvonit, do kanceláře vás nikdo již navštívit nepřijde, zkrátka budete mít klid, vše zdárně dokončíte a konečně si užijete zasloužený víkend bez práce!

A právě v takové chvíli se kanceláři rozezní vstupní zvonek. Zamyšleni nad svým úkolem jen ze setrvačnosti jdete otevřít. Na prahu stojí neznámý mladý muž, v náručí jedno batole, k noze se mu tiskne o málo starší druhá dcerka. Návštěvník snad ani nepozdraví, začne překotně líčit, jaká nespravedlnost se mu děje, co mu hrozí, kdo jej už zničil, kdo se jej snaží zničit, že dostal předvolání, je už konec lhůty a on má soudu napsat, no copak má na takové věci čas??? Manželka je v nemocnici, malé dcerky má už týden sám na krku, už toho má dost, už nemůže dál a „musíte mi hned teď pomoci, jste přece advokát, ne?“

Letmo přehlédnete zmuchlané dokumenty a i z toho nevěcného drmolání je vám jasné, že muž skutečně potřebuje rychlou právní pomoc, alespoň tu základní. Vzpomenete si znovu bezděčně na dlouholeté klienty, kterým se už delší čas omlouváte pro zaneprázdnění, protože řešíte svůj velký úkol! Napadne vás požádat

o pomoc jiného kolegu, ale je vám jasné dvojnásob, že málokdo tráví jarní slunné páteční odpoledne v kanceláři! Sice se zmůžete na chabý odpor, nebo alespoň odklad řešení, ale muž znovu opakuje: „A kdo mi tedy pomůže? Jste přece advokát!“

Samozřejmě, kdo mu tedy pomůže, když ne vy a když ne teď?

Uděláte tedy to, co je potřeba – zapomenete na svůj velký úkol a snažíte se udělat pro potřebného to, co mu snad pomůže, a navíc v sobě zmobilizujete tolik sil, abyste mu dodali odvahu čelit ne-

priznivému osudu. Řešíte obyčejný lidský příběh, jaký život přináší (a je natolik vzdálený odlišně problematickému vašeho velkého úkolu).

A na úplném sklonku pracovního dne s údivem zjistíte, že jste dotáhli do konce jak svůj velký úkol, tak jste zvládli poskytnout i další právní radu a snažili se zabránit nejhoršímu – a dokonce máte pocit, že ten náhodný klient přišel v pravou chvíli a vrátil i vás na zem.

Jak jsem již napsala úvodem – podobné situace, kdy jste ke své nelibosti „vyrušení“ ze svého soustředění, jste jistě zažili ve své praxi nejednou. Přeji vám i sobě, abyste každé takové vyrušení mohli zhodnotit tak, že vlastně přišlo v pravou chvíli.

JUDr. LENKA MIDOVIČOVÁ, advokátka v Olomouci, regionální představitelka ČAK pro region Střední Morava

POZVÁNKA NA 5. SNĚM ČAK

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,

představenstvo České advokátní komory svolává 5. sněm České advokátní komory na den 16. října 2009 v Praze.

Na sněm jste srdečně zváni.

Místo konání sněmu: **Kongresové centrum Clarion Congress Hotel Prague, Freyova 33, Praha 9 – Vysočany**
Dopravní spojení: **trasa metra B – stanice Vysočanská**
doprava autem – viz mapa na webových stránkách hotelu – www.cchp.cz/rubrika Kontakt

Rámcový program sněmu (bude upřesněn ve zvláštním sněmovním BA č. 9/2009)

8.00 – 12.00 Prezence účastníků sněmu

9.00 – 17.00 Pracovní jednání sněmu

- zahájení sněmu
- zpráva o počtu přítomných advokátů
- schválení pořadu jednání sněmu
- volba předsednictva sněmu a jednotlivých komisí sněmu (volební, mandátová, návrhová)
- úvodní slovo předsedy ČAK
- vystoupení hostů
- zahájení voleb do orgánů Komory (představenstvo, kontrolní rada, kárná komise) v průběhu pracovní části sněmu (cca 11 až 13 hodin)
- vystoupení předsedy kontrolní rady

- vystoupení předsedy kárné komise
- vystoupení předsedy zkušební komise
- předložení návrhů jednotlivých usnesení sněmu, návrhy na usnesení z pléna, rozprava k jednotlivým návrhům s následujícím hlasováním o jednotlivých návrzích
- ukončení voleb
- obecná rozprava
- zpráva návrhové komise
- zpráva volební komise o výsledku voleb do orgánů Komory
- zakončení pracovní části sněmu

20.00 – Společenská část sněmu

Výzva advokátům: Neodkládejte svou registraci na sněm!

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,

snahou vedení České advokátní komory je zajistit advokátům po organizační stránce hladký a plynulý průběh 5. sněmu, který proběhne 16. 10. 2009 v Clarion Congress Hotel Prague, Freyova 33, Praha 9 – Vysočany.

Proto vedení ČAK vyzývá všechny advokáty, kteří se hodlají zúčastnit jednání sněmu, aby se řádně a včas registrovali prostřednictvím registračního formuláře v dostatečném předstihu před konáním sněmu.

Registrace až v den konání sněmu (bude též možná) může vzhledem k časově náročnému programu způsobit organizační problémy a zbytečné zdržení hned na začátku jednání.

K registraci účasti na 5. sněmu České advokátní komory stačí použít registrační formulář – viz níže.

Formulář v elektronické podobě je rovněž k dispozici ke stažení a následnému buď vytištění, či zaslání elektronicky na www.cak.cz – po rozkliknutí banneru na úvodní stránce nebo v rubrice Orgány Komory/Sněm ČAK/5. sněm ČAK.

Poštou vyplněný formulář zasílejte na adresu: sekretariát České advokátní komory, Národní tř. 16, 110 00 Praha 1

Faxem formulář zasílejte na: +420 224 932 989

E-mailem formulář zasílejte na: sekr@cak.cz

Svou účast na 5. sněmu České advokátní komory potvrďte **nejpozději do 10. září 2009.**

Pouze včas zaregistrovaným účastníkům lze zajistit občerstvení na pracovní části sněmu a vstupenky na slavnostní zakončení sněmu s večerním společenským programem.

Upozornění:

Řada advokátů si bude chtít zajistit ubytování v Clarion Congress Hotel Prague, tj. v místě konání 5. sněmu. Můžete tak učinit prostřednictvím rezervačního formuláře, který naleznete v tomto BA na str. 7. Tento formulář však neznamená registraci k účasti na 5. sněmu České advokátní komory a slouží pouze pro potřeby hotelu! Žádáme Vás, abyste věnovali pozornost vyplňování registračních a rezervačních formulářů a zkontrolovali si, zda jste se skutečně kromě rezervace ubytování též řádně zaregistrovali na sněm. Rovněž je třeba zasílat vyplněné formuláře na správnou adresu – „registrační formulář“ na Českou advokátní komoru a „rezervační formulář“ do hotelu Clarion.

Děkujeme za pochopení.

♣ JUDr. MICHAELA STRÍŽOVÁ, výkonná ředitelka ČAK

REGISTRAČNÍ FORMULÁŘ

na 5. sněm České advokátní komory dne 16. 10. 2009
v Kongresovém centru Clarion Congress Hotel Prague

sekretariát České advokátní komory

Národní 16

110 00 Praha 1

e-mail: sekr@cak.cz

fax: 224 932 989

Příjmení a jméno advokáta:

Adresa AK:

Telefon/fax: E-mail:

Evidenční číslo advokáta:

Zúčastním se (zvolený výběr označte křížkem):

- pracovního jednání sněmu
- pracovního jednání a večerního programu – sám/sama
- pracovního jednání a večerního programu – s doprovodnou osobou

Datum:

Podpis advokáta:

Pozn.: Vstupenky na večerní program budou vydávány při prezenci na pracovní část sněmu, tj. od 8 do 13 hodin, nebudou rozesílány poštou.

CODEXIS[®] ADVOKACIE

PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

- ♦ jedinečný evropský právní informační systém
- ♦ vyvíjen ve spolupráci s Českou advokátní komorou pro Vás

Společnost ATLAS consulting má tu čest být partnerem XVII. ročníku Karlovarských právnických dnů. Zveme Vás k hlasování o nejlepší právní časopis **PRESTIŽNÍ CENA** a nejvýznamnější judikát **POCTA JUDIKÁTU**.

více na www.atlasconsulting.cz

www.codexisadvokacie.cz

klientske.centrum@atlasconsulting.cz

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

**JOŠTOVA
AKADEMIE**

Vysoká škola Sládkovičovo
ve spolupráci s Joštovou akademií

přijímá pro školní rok 2009/2010 studenty na bakalářský
a navazující magisterský studijní program

Právo

Vysokoškolské studium bude probíhat kombinovanou formou,
výuka bude v prostorách konzultačního střediska v Brně.

Bližší informace je možné nalézt na internetu na stránkách
www.jostovaakademie.cz

Pronajmeme prostory po zavedené advokátní kanceláři

cca 140 m². Luxusní zařízení
(Recepce, 2x sen. pracovna,
jednací místnost + 4x
koncipientské kanceláře, archiv)
obložení tis, sítě, klimatizace atd.

- Výborná adresa (Anděl)
- Výborné vztahy s majitelem domu (býv. advokát)
- Výhodné nájemné
- Vhodné též pro notářskou kancelář, exekutora apod.

Tel. 602348589

Rezervace ubytování v Clarion Congress Hotelu Prague

u příležitosti 5. sněmu České advokátní komory

V případě požadavku na zajištění ubytování u příležitosti konání 5. sněmu České advokátní komory dne 16. října 2009 v Clarion Congress Hotel Prague, vyplňte níže přiloženou závaznou objednávku na ubytování (k dispozici i v elektronické podobě k vytištění či odeslání e-mailem – na www.cak.cz – rozklikněte banner na úvodní straně nebo v rubrice Orgány Komory/Sněm ČAK/5. sněm ČAK).

Objednávku zašlete přímo do hotelu:

Poštou na: rezervační oddělení
Clarion Congress Hotel Prague
Freyeova 33
190 00 Praha 9 – Vysočany

Faxem na: +420 211 131 402

E-mailem: bednarova@cchp.cz

CONGRESS HOTEL
PRAGUE

Upozornění: Níže uvedené ceny ubytování (sleva vyjednaná pro advokáty činí více jak 50 % z ceny pultové!) platí pouze pro rezervace provedené do 31. 8. 2009. Pro rezervace provedené po tomto datu si hotel vyhrazuje právo cenu upravit.

Na základě objednávky Vám hotel obratem potvrdí rezervaci ubytování.

Doporučujeme provést rezervaci ubytování co nejdříve. V případě vyčerpání ubytovacích kapacit si budou muset účastníci zajistit ubytování sami. **Ubytování si hradí účastníci individuálně.**

REZERVAČNÍ FORMULÁŘ – ID 4161

Rezervační oddělení
Clarion Congress Hotel Prague
Freyova 33
190 00 Praha 9 – Vysočany

CENY POKOJŮ:

Jednolůžkový pokoj Standard	1 990 Kč
Dvoulůžkový pokoj Standard	2 250 Kč
Jednolůžkový pokoj Executive	2 790 Kč
Dvoulůžkový pokoj Executive	3 050 Kč

E-mail: bednarova@cchp.cz

Fax: +420 211 131 402

Tel.: +420 211 131 116

Ref: „Sněm ČAK“ 16. 10. 2009

(Ceny jsou včetně snídaně, místních poplatků a DPH.) Storno podmínky: Bezplatné storno rezervace je možné učinit do 5-ti dnů před příjezdem. Pozdní storno nebo nedojezd bude účtován ve výši ceny první noci Vaší rezervace.

Objednávám si závazně ubytování u příležitosti konání 5. sněmu ČAK:

Jméno: Příjmení:

Příjezd: Odjezd:

Počet pokojů: Typ pokoje (zvolenou variantu zaškrtněte):

STANDARD jednolůžkový STANDARD dvoulůžkový Kuřácký:

EXECUTIVE jednolůžkový EXECUTIVE dvoulůžkový Nekuřácký:

Společnost/plátce (adresa):

Telefon/fax: E-mail:

Prosím, sdělte nám detaily o kreditní kartě,
které slouží pouze pro garanci této služby.

Datum:

Podpis:

Kreditní karta: AMEX MASTERCARD VISA DINERS

Číslo karty: Platnost: CVC:

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ
vyhlašují 5. ročník prestižní celojustiční soutěže

právník roku 2009

PARTNEŘI SOUTĚŽE:

Notářská komora ČR, Exekutorská komora ČR, Soudcovská unie ČR,
Unie státních zástupců ČR, Unie podnikových právníků ČR
a Jednota českých právníků
Záštitu nad soutěží tradičně přebírá ministerstvo spravedlnosti ČR.

STÁLÉ KATEGORIE PRÁVNÍKA ROKU 2009

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Pracovní právo
- Obor občanských (lidských) práv a svobod včetně práva ústavního
- Rodinné právo

STÁLÉ KATEGORIE SE ZVLÁŠTNÍMI KRITÉRII

- Právník síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)
- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Právník roku volený laickou veřejností

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník
kterékoliv právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne
mimořádných výsledků. V kategorii Právník síň slávy jde o ocenění
za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost,
veřejnost laická hlasuje v kategorii Právník roku volený laickou veřejností.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 15. 5. 2009 do 31. 10. 2009. Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2009 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách. Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 22. ledna 2010 v hotelovém komplexu BOBYCENTRUM v Brně. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2009.

Mercedes-Benz

Generální
partner

ČESKÁ
SPORITELNA

Hlavní finanční
partner

ČESKÉ
RADIOKOMUNIKACE

vodafone

AutoCont

DAŠA, PERGL & PARTNER
Advokátní kancelář

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

SP
Soudní Právník
Soudní Právník

Cestovní kancelář
FISCHER

CSOB

ČESKÁ ČINA, OBNOVA A OPRAVA
PRÁVNICKÝCH VĚSTÍ

PROJEKTY SOUTĚŽÍ
Hlavní
organizátor
a
organizátor

Významní
partneři

TAWAN
TAWAN
TAWAN

Z1

océ

CPI
HOTELS

Beroun golf
RESORT

CH-BECK

Hotel.cz

UNYP

CODEXIS ADVOKACE
PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

DAS

Vydavatelství
a nakladatelství
Ales Černík, s.r.o.

Pojištovna právní ochrany, a. s.

Wolters Kluwer
Česká republika

PROVIDENT
FINANCIAL

LEKÁRSKÉ
KOMORY
ČESKÉ REPUBLIKY

SPOLČNOSTI
ONLINE

WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř

Hlavní
partneři

Společně zakládáme tradici,
kterou si právnický svět zaslouží!

DATOVÉ SCHRÁNKY: základní informace a rady

Dne 1. 7. 2009 nabývá účinnosti zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Cílem tohoto příspěvku je poskytnout stručné poučení advokátům, a to zejména proto, že se v poslední době množí dotazy na pracovníky České advokátní komory, z nichž je patrná obava z toho, co účinnost tohoto předpisu advokátní praxi přinese.

Zákon přináší dvě zásadní novinky – jednak **datové schránky**, které slouží pro garantovanou komunikaci advokátů s orgány veřejné moci, a jednak **autorizovanou konverzi dokumentů**, která umožňuje převod elektronické podoby dokumentu do podoby listinné se zachováním jeho právní síly.

Na prvním místě je nutno zdůraznit, že není žádného důvodu, aby v advokátní veřejnosti vznikaly jakékoliv obavy. Advokáti mají totiž ze zákona právo na zřízení datové schránky **až ve lhůtě 3 let**. Zákon na prvním místě přináší velkou a rychlou změnu především pro orgány veřejné moci, jimiž je i Česká advokátní komora, které bude datová schránka zřízena ze zákona již od 1. 7. 2009.

To platí i pro advokáty, kteří vykonávají advokacii

v obchodních společnostech. **Těm totiž bude jako právnickým osobám zapsaným v obchodním rejstříku, zřízena datová schránka bez ohledu na tříletou prodlouženou dobu.** Advokátům, kteří vykonávají advokacii v obchodních společnostech, doporučuji nastudovat postup předepsaný pro právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a postupovat obdobně jako jiné podnikatelské subjekty.

S přihlédnutím k tomu, že v odborné i laické veřejnosti vznikla rozsáhlá diskuse nad účinky nové právní úpravy a důsledky, k nimž vede, důrazně doporučuji sledovat legislativní proces a nově schvalované předpisy, včetně tzv. přílepků k různým zákonům, a to zejména proto, že tyto změny mohou přinést zásadní změny stávajícího zákona.

Co je datová schránka

Datová schránka je elektronické úložiště, které je určeno k doručování dokumentů orgánů veřejné moci a k provádění podání vůči nim. Datová schránka umožňuje odesílat zprávy, přijímat zprávy, zjišťovat stavy odeslaných

zpráv, přijímat doklady o dodání a doručení a ověřovat, zda má adresát datovou schránku. **Orgány veřejné moci mají povinnost komunikovat prostřednictvím datové schránky v případě, pokud ji má druhá strana zřízení.** Ostatní subjekty tuto povinnost nemají, z jejich strany se jedná pouze o možnost.

Datová schránka v žádném případě není e-mailová schránka (schránka elektronické pošty). Jde o oddělený komunikační systém provozovaný za jiným účelem a z právního hlediska má datová schránka naprosto odlišné postavení. Hlavní rozdíly od tzv. e-mailové pošty jsou v tom, že **datová zpráva odeslaná prostřednictvím datové schránky je garantovaně doručována adresátovi.** Na datovou zprávu se vztahuje fikce doručení, kdy po deseti dnech je zpráva považována za doručenu, aniž by ji adresát musel otevřít. Nutno dodat, že v legislativním procesu je již návrh změny tohoto ustanovení, v němž se počítá s tím, že odesílatel bude mít možnost u zprávy zaškrtnout, že se fikce doručení neuplatňuje. Úkon učiněný prostřednictvím datové schránky má stejné právní účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný a datovou zprávu je možno zaslat do vlastních rukou.

Datovou schránku nelze v dané chvíli použít ke komunikaci mezi fyzickými či právníckými osobami navzájem. Jejím prostřednictvím lze komunikovat pouze s orgány veřejné moci. **To znamená, že datovou schránku nemohou advokáti využívat ani ke vzájemné komunikaci, ani ke komunikaci se svými klienty.** V této souvislosti je vhodné upozornit na to, že datová schránka není dlouhodobým úložištěm datových zpráv, neboť obsah datových zpráv bude smazán 90 dní po jejich doručení. Toto zákonné pravidlo je však v současné době podrobováno další revizi a počítá se s tím, že datové zprávy budou mazány po uplynutí 90 dnů ode dne, kdy se do této datové schránky přihlásila osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění k dokumentu obsaženému v datové schránce přístup. **Úschova datových zpráv doručených prostřednictvím datové schránky bude vždy povinností vlastníka datové schránky a je zcela na jeho zodpovědnosti.**

Chci znovu zdůraznit, že advokát zatím datovou schránku mít nemusí a že advokáti, zapsaní v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou, mají zákonem upraven odklad zřízení datové schránky na tři roky od nabytí účinnosti zákona.

Během této doby ale mohou o zřízení datové schránky požádat, po uplynutí této doby (to je od 1. 7. 2012) jim pak bude schránka zřízena povinně ze zákona. Jak již bylo řečeno výše, výjimkou jsou advokáti vykonávající advokacii v obchodní společnosti, jimž bude datová schránka zřízena do devadesáti dnů po nabytí účinnosti zákona.

Datová schránka a elektronický podpis

Je také nutno se zmínit o souvislostech mezi elektronickým podpisem¹ a zprávami doručovanými prostřednictvím datových schránek. **Elektronického podpisu obec-**

ně není při používání datových schránek potřeba. Úkon učiněný prostřednictvím datové schránky má stejné právní účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný. **Elektronický podpis je tak nutno použít tam, kde je zapotřebí, aby dokument podepsalo více osob.** V zásadě se jedná o dva rovnocenné způsoby komunikace se státem: buďto prostřednictvím datové schránky bez nutnosti použít zaručený elektronický podpis, anebo „obyčejným“ e-mailem se zaručeným elektronickým podpisem; i ostatní způsoby podání zůstávají pochopitelně zachovány – tj. především „klasicky“ v listinné podobě anebo ústně do protokolu.

Datová schránka advokáta je podle citovaného právního předpisu datovou schránkou podnikající fyzické osoby a z toho vyplývají její možnosti, povinnosti a omezení. Rozhodnutí, zda advokát použije datovou schránku pro odeslání dokumentu orgánu veřejné moci, je na jeho svobodné volbě. **Rozhodne-li se datovou schránku využít, je odeslání datové zprávy pro advokáta bezplatné.** Odesílání dokumentů jinému subjektu, než orgánům veřejné moci, není v této chvíli možné. Na druhou stranu mají orgány veřejné moci, pokud advokát má již datovou schránku

zřízenou, povinnost mu do této schránky doručovat přednostně. Pro advokáta to znamená povinnost datovou schránku vybírat a doručené datové zprávy si uchovávat, jinak se vystavuje riziku srovnatelnému s nevyzvedáváním listinné pošty, případně jejím neuchováváním.

Do datové schránky bude možné se dostat dvěma způsoby – buď přímo přes www rozhraní, které připomíná jednoduché internetové bankovníctví, nebo přes aplikační rozhraní prostřednictvím aplikace, která je schopna se s informačním systémem datových schránek propojit. Aplikační rozhraní bude pravidelně užíváno zejména většími advokátními společnostmi a většími advokátními firmami. Pro naprostou většinu advokátů bude praktičtější v první fázi používat www rozhraní.

Jak si zřídit datovou schránku

Pro advokáty – fyzické osoby platí, že během tří let mohou o zřízení datové schránky dobrovolně požádat, nicméně po uplynutí tří let jim bude datová schránka zřízena ze zákona. Zřízením datové schránky vzniká povinnost datovou schránku vybírat. Obecně doporučuji si datovou schránku zřídit, **nicméně s jejím okamžitým zřízením není zapotřebí pospíchat** a bude vhodné několik měsíců vyčkat, až bude celý systém spuštěn a všechny subjekty, které mají datovou schránku zřízenou povinně ze zákona, se s ní naučí pracovat. Zákonem poskytnutá tříletá lhůta od nabytí platnosti zákona je dostatečně dlouhá.

Advokát si může o zřízení datové schránky požádat na kontaktních místech veřejné správy CZECH POINTu. Bude potřebovat občanský průkaz nebo jiný doklad totožnosti, osvědčení o zápisu v seznamu advokátů a po-

D@TOVÉ SCHRÁNKY

depsanou žádost o zřízení datové schránky. Disponuje-li advokát kvalifikovaným certifikátem, může žádost elektronicky podepsat a podat prostřednictvím internetu. **Zřízení datové schránky na žádost bude možné po nabytí účinnosti zákona, tedy od 1. 7. 2009.** Datová schránka by měla být zřízena nejdéle do 3 dnů. **První přihlašovací údaje budou zaslány poštou (v papírové podobě) do vlastních rukou žadatele.** Schránka pak bude aktivována buď přihlášením oprávněné osoby, nebo uplynutím patnácti dnů od doručení přístupových údajů. Od této chvíle je stránka zpřístupněna a je možné do ní doručovat. Elektronická žádost o zřízení datové schránky je již volně stažitelná na www.datoveschranky.info. Elektronickou žádost mohou advokáti vyplnit prostřednictvím volně stažitelného programu 602XML Filler (tento program je již běžně užíván při vyplňování formulářů pro obchodní rejstřík). Pokud advokát nemá kvalifikovaný certifikát, vyplněný formulář vytiskne a odnese na pracoviště CZECH POINTu. Na stránkách www.czechpoint.cz naleznete seznam kontaktních míst.

U datové schránky je doporučeno nastavit dvě důležité věci – **pověření dalších osob a upozornění na příchozí zprávy.** Advokát může pověřit další osobu k přístupu do datové schránky. Žádost o přístupové údaje pro tyto osoby lze podat buď na kontaktním místě veřejné správy, kam se dostaví společně oprávněná i pověřovaná osoba, kde podepíší žádost o přístup do datové schránky a souhlas s pověřením, nebo vyplněním elektronického formuláře žádosti a jeho následným odesláním. Těmto takzvaným pověřeným osobám budou následně zaslány přístupové údaje a po přihlášení mohou vykonávat činnosti, které rozsah jejich pověření umožňuje. Při pověření je možné nastavit i přístup pověřené osoby ke zprávám určeným do vlastních rukou či nikoliv. Toto pověření je možno chápat jako plnou moc sui generis. K datové schránce je možno určit i takzvaného **administrátora**, který má stejná práva jako vlastník datové schránky, především může pověřovat další osoby a případně jim pověření odebírat. Tato funkce bude mít význam zejména u velkých advokátních firem. U samostatných advokátů nebude zřejmě využívána.

Praktickou službou může být **upozorňování na příchozí zprávy**, kdy informační systém umožňuje zaslání informace o doručení nové zprávy buď na Vaš e-mail, nebo sms na mobilní telefon. Upozornění prostřednictvím e-mailu je zdarma, **ostatní komunikační kanály jsou placené.** Samotné datové zprávy není možno preposílat.

Přebírání doručených datových zpráv bude nejčastější činností, kterou budou advokáti se svojí schránkou vykonávat. Je doporučeno kontrolovat doručené datové zprávy v ideálním případě každý pracovní den, minimálně však jednou týdně, kvůli fikci doručení. **Desátého dne je datová zpráva považována za doručenu i v případě, že se do datové schránky nikdo nepřihlásil,** a začínají běžet lhůty, vyplývající z povahy dokumentu. Ze zákona je zpráva považována za

doručenou už okamžikem přihlášení osoby oprávněné k jejímu přečtení do datové schránky. Vlastní přečtení nebo další práce (stažení této zprávy) už nemá na doručení vliv.

Pokud jde o odesílání zprávy prostřednictvím datové schránky, **před odesláním je nutno zajistit převod dokumentů do formátu, který je adresátem akceptován.** V rámci jedné datové zprávy je možno poslat více dokumentů. Doporučuji pečlivě zvážit výhody a nevýhody tohoto postupu s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu. Velikost datové zprávy nesmí v současné době přesáhnout limit v obsahu zprávy 10 MB. Datová zpráva může být odeslána do více datových schránek najednou.

Informační systém datových schránek pak informuje odesílatele o dodání, respektive o doručení datové zprávy s tím, že odešle tzv. dodejku, resp. doručenkou. Dodejka a doručenka jsou zprávy, které se připojí k odesílané zprávě. V seznamu odeslaných zpráv jsou viditelné jako datum a čas, kdy byla zpráva dodána a doručena. Dodejka je vytvořena ve chvíli, kdy byla datová zpráva odeslána do datové schránky adresáta. Dodejka má význam pouze jako oficiální potvrzení. Doručenka je vytvořena v okamžiku, kdy je datová zpráva považována za doručenu. To nastane buď přihlášením adresáta do datové schránky, nebo po uplynutí deseti dnů (doručení fikcí). Doručenka obsahuje informaci o tom, zda bylo doručeno přihlášením, či fikcí.

Bezpečnost datové schránky je zajišťována na několika úrovních, jednak zajištění proti ztrátě dat, zamezení zneužití osobních údajů, ochrana údajů v datových zprávách a přístup k datovým schránkám. Přístup k datové schránce je chráněn přístupovými údaji, jménem a heslem a bude možné případně využít digitální certifikát pro zvýšení bezpečnosti. V podrobnostech odkazují na příslušné právní předpisy.

Závěrem stručná zmínka o autorizované konverzi dokumentů. **Autorizovaná konverze znamená převedení dokumentu z elektronické podoby do listinné nebo obrácené při zachování právní síly dokumentu.** Autorizovaná konverze se tedy použije i obecně tam, kde se dnes používá ověřená kopie.

Nejvíce informací na téma datových schránek naleznete na webových stránkách, zejména na www.datoveschranky.info.cz. Ministerstvo vnitra jako garant celého projektu připravilo řadu seminářů o datových schránkách. Podrobnosti naleznete na www.egovernment.cz/schranky.

✦ JUDr. MARTIN VYCHOPEŇ, místopředseda ČAK

✦ Foto JAKUB STADLER

¹ Elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.

Rozhovor s „letní“ ministryní spravedlnosti JUDr. Danielou Kovářovou

Obraz justice je horší než skutečnost

Překvapivý pád vlády Mirka Topolánka uprostřed českého předsednictví Evropské unie přinesl s sebou i jedno speciální překvapení pro advokáty a celý resort justice. Členkou přechodné, úřednické vlády a novou ministryní spravedlnosti se totiž stala mladá, úspěšná plzeňská advokátka, která teprve v minulém roce vyměnila post vedoucí odboru výchovy a vzdělávání České advokátní komory za funkci ředitelky Justiční akademie.

Když jsem spolu dělaly vloni na jaře rozhovor pro BA (viz č. 5/2008, str. 74-76), opravdu mě, a jistě ani Tebe, nenapadlo, že za rok poskytněš Bulletinu rozhovor znovu jako ministryně spravedlnosti. Byl nějaký důvod, pro který jsi s přijetím této funkce váhala?

Váhala jsem jenom do té doby, než jsem si promluvila se svým mužem. Vzala jsem si dvacet čtyři hodin na rozmyšlenou, a protože jsem dostala za úkol to udržet v tajnosti, tak jediný, s kým jsem tu záležitost konzultovala, byl on. Sešla jsem se s ním a během tři čtvrtě hodiny jsem odeslala esemesku se slovem „ano“.

Takže kdyby manžel byl proti, odmítneš?

Byla jsem rozhodnutá velice brzy a předpokládala, jsem, že bude pro. Chtěla jsem si to s ním zkonzultovat, protože mě podporuje, je to můj rádce. A taky jsem předpokládala, že bude potěšen.

Kvůli dětem jsi neváhala?

Kvůli dětem jsem neváhala. Poté, co byla zveřejněna moje nominace, jsem s nimi o tom mluvila, protože jsem si říkala, že je musím připravit na případné dotazy ze strany médií. Ptala jsem se jich, co ony na to, a protože jsem před tím celý rok spala vždy tři noci v týdnu v Kroměříži, řekly, že to teď vlastně bude lepší, protože budu v Praze a budu častěji doma, a daly mi souhlas. Skutečnost je ale taková, že posledních čtrnáct dnů jezdím domů obvykle o půl jedné, takže je vidím spící v postýlce.

Jsi členem přechodné, úřednické vlády, jejímž hlavním smyslem je nepochybně přijetí účelných protikrizových opatření a sestavení co nejušpurnějšího rozpočtu. Mluví se o nutných desetiprocentních úsporách v každém resortu. Kde a jak chceš v justici ušetřit?

Vím, že je krize, vím, že jako daňový poplatník chci být solidární s ostatními daňovými poplatníky. Na druhé straně resort justice je prakticky dlouhodobě podfinancován, takže úspora deset procent by naprosto ochromi-

la jeho chod a vůbec pro mě není přijatelná. Já primárně budu bojovat o to, aby justice získala rozpočet minimálně na úrovni roku 2008, což bylo 21,687 miliard korun. Začátkem roku 2009 byl navíc rozpočet o půl miliardy snížen, takže kdybychom z této částky ještě měli deset procent ubírat, bude to pro chod justice likvidační A vzhledem k tomu, že justice je jeden z pilířů státní moci, vůbec si to nedovedu představit. Navíc v situaci, kdy máme zajistit elektronizaci justice – odhlédneme samozřejmě od růstu platů, od inflačního zvýšení cen zdrojů – to prostě bez navýšených finančních prostředků nejde. Vláda bude muset říci, co je její prioritou. Takže mým prvním úkolem jako ministryně spravedlnosti je bojovat o získání finančního krytí, i třeba z jiných zdrojů, například fondů Evropské unie.

Souhrnná novela občanského soudního řádu, účinná od 1. července, počítá mimo jiné se zaváděním zvukových či zvukově obrazových záznamů soudních úkonů i v civilním procesu. Budou na zakoupení jistě ne levných záznamových zařízení v této situaci peníze?

Když se novela občanského soudního řádu utvářela, mělo ministerstvo spravedlnosti mnohem optimističtější finanční vyhlídky, které ho opravňovaly stanovit datum účinnosti k 1. 7. 2009. Pak ale přišly rozpočtové škrty, které neumožňují nakoupit záznamová zařízení v plném rozsahu. Tento fakt se ovšem odrazil i ve znění novely, která říká, že není-li pořízení záznamu možné nebo stanoví-li tak zákon, pořizuje se protokol, jako tomu bylo doposud. Není tedy pravda, že budou soudci porušovat zákon, když nepořídí zvukový záznam, jak to někteří

z nich prezentují médiím. V současné době je navíc zařízení pro záznamy instalováno ve všech síních, kde probíhají trestní spory – tam je můžou využívat i soudci při občanskoprávních sporech.

Jak je resort justice připraven na doručování prostřednictvím datových schránek?

Datové schránky jsou jednou z priorit programového prohlášení vlády. My se snažíme na všech frontách. V oblasti vzdělávání máme na letošní rok naplánované jak vzdělávání zaměstnanců na střední úrovni, tak vzdělávání soudců a státních zástupců, celkem pro sedm set osob, které se rozbíhá ve spolupráci s Justiční akademií. Pracujeme rovněž na posilování sítí, zlepšení softwaru i hardwaru.

Chceme vytipovat několik soudů, kde se spustí zkušební provoz datových schránek již od července a věřím, že se nám postupně podaří jejich provoz zvládnout. Ne najednou, od jednoho dne, ale že se nám to podaří.

Které soudy se budou podílet na tomto zkušebním provozu?

Chci to nejdříve projednat, protože soudy si to musí vzít za své. Nechceme jít cestou nějakého určování, ale chceme zjistit zájem. A ten už existuje, existují soudy a státní zastupitelství, které říkají, ano, my to chceme ozkoušet. Mezi ně patří například Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem.

Jaká opatření ministerstvo spravedlnosti chystá, aby byl odvrácen hrozící nedostatek insolvenčních správců, když potřebné zkoušky, nutné pro vykonávání této práce po prvním lednu 2010, zatím složil jen zlomek uchazečů?

V současné době je v seznamu konkurzních správců 3389 osob a 95 veřejných obchodních společností, nicméně je otázkou, zda všichni tito správci vykonávají aktivně činnost. My jsme přesvědčeni, že je tam spousta správců, kteří jsou jako správci vedeni jenom formálně.

Všichni zájemci měli možnost se od loňského roku přihlásit na zkoušky, ale v loňském roce byl zájem minimální. K dnešnímu dni registrujeme asi čtyřicet úspěšných absolventů zkoušek, s tím, že současně evidujeme kolem pětistovky zájemců, kteří se přihlásili na termíny zkoušek, vypsaných do konce roku. Těch termínů máme hodně, máme dostatek zkušebních komisařů, máme připraveny i písemné testy a jsme připraveni zvládnout v krátké době i stovky zájemců. I když na všech frontách informujeme, avizujeme a burcujeme správce, aby si nenechávali všechno na poslední termín, jsme připraveni na obrovský nával na konci roku. Uvidíme, kolik zájemců bude.

K problému neúspěšných absolventů chci říci, že zájemci chodí stále připravenější a jejich úspěšnost se zvyšuje.

šuje ruku v ruce s tím, že zkušební otázky byly zveřejněny na internetu. Pokud by jich přes to všechno nebyl dostatek, předsedové soudů mohou po prvním lednu příštího roku ustanovit jako konkurzního správce i osoby mimo seznam úspěšných absolventů zkoušek, tedy i člověka, který zkoušku nesložil, ale prokáže odbornost. Jsem tedy přesvědčena, že k žádnému kolapsu nedojde.

Jaký je Tvůj názor, jako advokátky s dlouholetou praxí, na tzv. náhubkový zákon?

Je třeba rozlišit dvě věci. Tou první je návrh novely trestního řádu, který vyšel z dílny ministerstva spravedlnosti, byl v navržené podobě akceptován Poslaneckou sněmovnou a zakazuje zveřejňovat jména obětí trestných činů. V tomto návrhu vidím, jako právník a dřívější trestní obhájce, logický krok, který započal zákonem o soudnictví ve věcech mládeže, kdy byly zavedeny sankce za přestupek v případě zveřejnění osobních údajů u osob mladších osmnácti let, které se dopustily trestných činů. A mají-li pachatelé takovou zákonnou ochranu, tak minimálně stejná ochrana by se měla dostat poškozeným, tady není důvod, proč nesouhlasit.

Jiná otázka je, co s poslaneckým návrhem, který také prošel a zakazuje zveřejňování odposlechů. A podstata té otázky zní, koho se odposlechy týkají. Já se domnívám, že u osob veřejně činných a pohybujících se v politice by zákaz zveřejňování odposlechů být neměl. Já jsem přijala za své, že jako ministryně nejsem soukromá osoba a že cokoli říknu, může být nějakým způsobem zachyceno a zveřejněno. Může se mi to silně nelíbit, nemusím z toho být nadšená, zvláště, když to uvidím na stránkách denního tisku, ale je to prostě tak.

Budeš jako ministryně spravedlnosti podporovat návrh nového občanského zákoníku?

Mám před sebou ve funkci pouhých pět měsíců, během této doby není pravděpodobné, že by se stihlo projedná-

ní a přijetí občanského zákoníku. Nemám ambici, aby do těchto pěti měsíců byl občanský zákoník přijat, ale jeho další posouvání legislativním procesem určitě budu podporovat.

Jaký je Tvůj osobní názor na toto jistě monumentální, ale řadou odborníků kritizované dílo? Neměl by se raději začít vymýšlet nový občanský zákoník?

Byla jsem jedna z těch, kdo zasedali v malém týmu pro rekodifikaci rodinného práva. Je otázkou, jestli máme v republice ještě nějaké právníky, kteří se návrhem nového občanského zákoníku nezabývali a nepracovali na nějaké jeho části. Je to dílo, které postupuje několika vládami, parlamenty, ministry, současně je to rekodifikace obrovská, která by rušila dvě stě jiných předpisů. Už jenom pro to, že bychom celou kodifikaci soukromého práva měli soustředěnou do jednoho předpisu, návrh určitě vítám a podporuji.

Co vidíš v tuto chvíli v justici jako největší problém?

Určitě vnímám různé problémy, které hýbají justici. Protože toto je rozhovor pro odborný tisk, tak si myslím, že vnitřní, úplně zásadní, kruciólní problém justice nemá. Mám naprosto čerstvé zážitky z návštěvy Evropského soudu pro lidská práva a z rozhovoru s předsedou soudu Jeanem-Paulem Costou, který si pochvaloval spolupráci s Českou republikou jak po procesní, tak po obsahové stránce. Myslím, že obraz justice navenek je výrazně horší, než je skutečný obraz. Mohou za to částečně média, částečně jednotlivé osoby a vyřizování si soukromých účtů, které dělají i prostřednictvím médií. Ale ptáš-li se mě, jaký největší problém a úkol je přede mnou, jsou to určitě finance, otázka finančního zajištění rezortu.

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ
✦ Foto JAKUB STADLER

inzerce

soukromá vysoká škola
Brno International Business School (B.I.B.S., a.s.)
britské vysokoškolské studijní programy

Přední domácí poskytovatel
manažerských a právnických studií
nabízí vysokoškolské programy
ve spolupráci s Nottingham Trent University

ZÍSKEJTE PRESTIŽNÍ PRÁVNICKÉ VYSOKOŠKOLSKÉ TITULY A DIPLOMY

Bakalářské programy
Právo a ekonomika **BA (Hons)**

Výhody studia:

- víkendová forma studia (cca 1x měsíčně)
- výuka v českém jazyce
- dlouhodobě stanovený rozvrh
- rychlá aplikace získaných vědomostí do praxe

Studenti dostávají k dispozici:

- potřebnou studijní dokumentaci (tištěnou /elektronickou)
- on-line přístup k rozsáhlému informačnímu systému a elektronickým knihovnám

Magisterské programy
Právo a ekonomika **MSc**
České obchodní právo v kontextu práva EU **LLM**

Dny otevřených dveří
a prezentace programů LLM

Brno	Praha	Bratislava
16 - 18 hod.	16 - 18 hod.	16 - 18 hod.
15.7.09	24.6.09	9.7.09
	8.7.09	

B.I.B.S., a.s., Lidická 81, 602 00 Brno, tel.: 545 570 111, 774 742 427, e-mail: marketing@bibs.cz
Pošlete SMS na číslo 776 656 399 ve tvaru: vaše e-mailová adresa, kód 456 a název programu.
Obratem obdržíte další informace. Více na www.bibs.cz

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

Nový online katalog zlepšil služby knihoven ČAK

Svoji přínosnost a užitečnost potvrzuje již po dvou měsících od svého spuštění **nový ON-LINE KATALOG** knihovnických fondů obou knihoven České advokátní komory, který je od **1. dubna 2009** umístěn na webových stránkách ČAK – www.cak.cz v rubrice **Knihovna ČAK** nebo v rubrice **Pobočka ČAK v Brně**.

Od doby, kdy jednoduchá vyhledávací tabulka nahradila dlouhý excelový seznam knih, vzrostl zájem ze strany čtenářů o knižní fondy pražské i brněnské knihovny, zvýšil se počet telefonických požadavků, e-mailů, vzrostla také návštěvnost v samotných knihovnách.

Uživatelé mohou vyhledávat jednotlivé odborné publikace prostřednictvím jednoduchého formuláře, popřípadě mohou použít formulář pro kombinovaný dotaz, který umožňuje zadávat složené dotazy spojené logickými operátory. U jednotlivých nalezených záznamů dokumentů lze snadno vyvolat kompletní bibliografickou informaci (údaje o autorech, vydavateli, roku vydání, doprovodném materiálu atd.). Důležitou informací pro čtenáře je údaj o dostupnosti hledaného dokumentu. Čtenář jednoduše rozezná, která kniha je uložena v knihovně v Praze, a která je uložena v knihovně v Brně.

Tento větší komfort pro naše čtenáře umožnil **nový knihovní systém CLAVIUS**, který vyvinula firma LANius v Táboře, a který od prosince 2008 nahradil již nevyhovující DOSovský program, jenž byl v pražské knihovně v provo-

zu od roku 1997, tzn. téměř od samého začátku fungování knihovny.

Nový systém podporuje využívání angloamerických katalogizačních pravidel AACR2 a zobrazení bibliografických výstupů podle norem ISBD.

Pro práci pracovníků v jednotlivých knihovnách je největším přínosem především možnost evidovat knihy na obou pracovištích současně, neomezená délka vstupních polí všech údajů, přičemž délka záznamu stejně jako počet záznamů v databázi nejsou systémem omezeny.

K 30. dubnu 2009 bylo v systému CLAVIUS zpracováno zhruba 12 000 odborných dokumentů (knihy, svázané právnické časopisy, sborníky z konferencí a další). Knižní fond je průběžně doplňován vybranými knižními novinkami. V knihovně v Praze se dokončuje elektronické zpracování velmi bohatého fondu historické literatury.

Obě knihovny získávají nové přírůstky nejen klasickým nákupem, ale také dary od svých čtenářů, kterými jsou především advokáti, vedoucí jednotlivých odborů ČAK a různé odborné instituce.

Všem našim příznivcům, kteří svými dary obohacují fondy našich knihoven a vyjadřují nám tak svou podporu, děkujeme.

✦ ALENA KARLOVÁ,
pověřená vedením knihovny ČAK v Praze

✦ Foto MARIE HAKLOVÁ

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Vydavatelství EPRAVO.CZ, a.s. vyhlašuje 2. ročník firemního žebříčku

Právnická firma roku 2009

Slavnostní galavečer proběhne 9. listopadu 2009
Pro více informací navštivte www.pravnickafirmaroku.cz

Mercedes-Benz

Generální partner

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

Odborný garant

 UniCredit Bank

Hlavní finanční partner

Cestovní kancelář
FISCHER

Významní partneři

Pojistovna právní ochrany, a.s.

Hlavní partneři

* ilustrační foto

Editace bude dostupná od června 2009 na adrese www.rejstrikadvokatu.cz

Údaje z této internetové aplikace budou podkladem pro tištěný Adresář advokátů.

Každý advokát bude osobně kontaktován e-mailem nebo dopisem s vyzvou k aktualizaci údajů a s informacemi o možnosti inzerce či objednání tištěného adresáře.

Česká advokátní komora se společností ASPI vydají při příležitosti 5. sněmu ČAK v roce 2009 reprezentativní

ADRESÁŘ ADVOKÁTŮ

Cílem je sestavit komplexní adresář advokátů a usazených evropských advokátů, v němž bude každému advokátovi garantovaný bezplatný základní zápis. Adresář nabídne prostor i pro širší prezentaci či plošnou inzerce advokáta nebo kanceláře.

Jeho tištěnou podobu obdrží všechny významné instituce v ČR zdarma.

Pro včasné zajištění aktualizace informací o Vás a pro Vaši eventuální inzerce si Vás dovolueme průběžně kontaktovat.

Základní zápis - ZDARMA - garantovaný ČAK
Rozšířený zápis - 9 900 Kč (rozsah až 1/3 strany)
Exkluzivní zápis - 19 900 Kč + 5 000 Kč za každý osobní profil advokáta (min. rozsah 1 strana, dva osobní profily)

Plošná inzerce:
1/1 strany - 40 000 Kč

z právní teorie a praxe

Články

Proč bychom se souhrnné novely báli? (aneb – existuje řada dobrých důvodů, abychom se na ni těšili)	21
Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů	28
Výše bezdůvodného obohacení při investicích do cizí nemovitosti	35
Rizika při nabývání nemovitostí od povinného	36
Postup soudu po nařízení jednání	39
Skončení pracovního poměru – náležitosti projevu vůle zaměstnavatele	42
Třicet korun, skutečný obsah slova bezplatně, aneb požívá advokát úřední důvěry?	46
Z judikatury	48 – 55
Z odborné literatury.....	56 – 58

Shrnutí

Jaromír Jirsa: Proč bychom se souhrnné novely báli? (aneb – existuje řada dobrých důvodů, abychom se na ni těšili)

Účinnost takzvané souhrnné novely občanského soudního řádu nastane za několik dnů. Jde o výsledek tříleté práce odborníků z řad soudců, advokátů i notářů – a v tom, že vznikala v úzké spolupráci ministerstva spravedlnosti se zástupci jednotlivých právnických stavů, lze spatřovat její pozitivum. Novela reaguje na některé poznatky ze soudní praxe, snaží se odbřemnit soudy od zbytečné úřednické činnosti, justici zmodernizovat, proces zjednodušit, posílit v účastnících soudního řízení jejich občanskou odpovědnost. Přesto přese všechno se jedná pouze o další novelu. Je obtížné novelizovat mnohokrát novelizované, neboť s přibývajícimi novelami se zákon nekonceptně mění a ztrácí se jeho filozofie. Považujeme proto novelu za rukavici vhozenou exekutivou a zákonodárci odborníkům a vytvoříme procesní předpis, podle kterého se nám bude dobře soudit, účastnit se řízení, zastupovat i svědčit.

Vladimír Smejkal: Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

Dnem 1. 7. 2009 nabývá účinnosti zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Tento zákon upravuje elektronickou komunikaci mezi orgány veřejné moci navzájem i vzájemnou komunikaci těchto orgánů s právníky a fyzickými osobami prostřednictvím datových schránek. Hlavním účelem datových schránek je sjednotit a zefektivnit doručování orgány veřejné moci a provádění úkonů vůči těmto orgánům elektronickou cestou. Datových schránek nelze použít pro komunikaci mezi fyzickými a právníky osobami. Datové schránky zřizuje a spravuje ministerstvo vnitra. Datové schránky se zřizují ze zákona a na žádost. Advokátům bude na základě žádosti bezplatně zřízena datová schránka podnikající fyzické osoby. Článek blíže pojednává o režimu datových schránek, jejich zřizování a provozování.

Lukáš Klega: Výše bezdůvodného obohacení při investicích do cizí nemovitosti

Odstoupení od smlouvy jako důvod zániku závazkového právního vztahu vyvolává různé důsledky, přičemž mezi nejčastěji diskutované spadá bezdůvodné obohacení. V tomto článku se věnujeme důsledkům odstoupení od obchodní smlouvy o dílo v případě, že podle smlouvy již bylo plněno zhotovitelem a restituce není možná. Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR v případě neplatné smlouvy o dílo (i odstoupení od smlouvy o dílo) spočívá obohacení objednatele ve zhotovení díla zhotovitelem. Majetkovým vyjádřením tohoto prospěchu není peněžitá částka, která odpovídá částce vynaložené na zhotovení díla, ale peněžitá náhrada odpovídající skutečnému majetkovému prospěchu objednatele díla.

Radek Adámek: Rizika při nabývání nemovitosti od povinného

Príspevek se zabývá praktickými dopady stávající právní úpravy inhibitoria v řízení o výkon rozhodnutí a exekučním řízení. Nejistota ohledně jednoznačného a nezpochybnitelného určení okamžiku zániku exekuce vyvolává značné potíže při nabývání nemovitostí od povinných, a to i navzdory případné součinnosti oprávněného. Praxí vyvinuté vyrozumění o zániku pověření k provedení exekuce vystavované soudními exekutory postrádá zákonné ukotvení. Jako vysoce problematické pro praxi se jeví též závěry vyslovené Nejvyšším soudem v rozhodnutí sp. zn. 20 Cdo 3516/2006, dle kterého vymožením pohledávky v rámci jednoho ze způsobů exekuce, při vícero vydaných exekučních příkazech, dochází pouze k zániku pověření exekutora, avšak nikoliv k zániku exekuce jako celku.

Ondřej Přidal: Postup soudu po nařízení jednání

Článek má za cíl přehledně popsat postup soudu po nařízení jednání s důrazem na rychlost řízení a efektivní skončení věci při zachování všech standardů spravedlivého procesu. Článek je pokračováním článku „Postup soudu před nařízením jednání“ z BA č. 5/2009. Článek řeší některé praktické otázky, které se mohou objevit do nařízení jednání [např. jaké podmínky musí účastník (jeho zástupce) splnit, chce-li docílit odročení jednání, podmínky pro

neprovedení řádně navrženého důkazu atd.]. Je zpracován prostřednictvím schématu – vývojových diagramů a komentáře k nim. Vývojové diagramy zachycují efektivní sled jednotlivých kroků, které jsou cíleně uspořádány tak, aby řízení mohlo co nejrychleji skončit při současném respektování všech procesních práv účastníků.

Ladislav Jouza: Skončení pracovního poměru – náležitosti projevu vůle zaměstnavatele

Skončení pracovního poměru dohodou nebo výpovědí musí mít nejen obsahové náležitosti, ale je nutné, aby tyto právní úkony rovněž splňovaly procesní podmínky k jejich platnosti. Jedná se např. o doručení těchto úkonů zaměstnanci, přesné a konkrétní uvedení výpovědních důvodů ze strany zaměstnavatele. Pokud jde o dodržení zákonných požadavků na formu těchto úkonů, článek vysvětluje, proč i např. ústní výpověď z pracovního poměru je platná.

Václav Vlk: Třicet korun, skutečný obsah slova bezplatně, aneb požívá advokát úřední důvěry?

Autor poukazuje na podle jeho soudu nelogický požadavek ověřeného podpisu, jestliže advokát žádá jménem klienta například o informace z katastru nemovitostí nebo o sdělení osobních údajů vedených o klientovi Policií ČR. Navrhuje proto, aby v zákoně o advokacii byly tyto problémy vyřešeny založením podpisových vzorů advokátů u příslušných úřadů.

Proč bychom se souhrnné novely báli?

(aneb – existuje řada dobrých důvodů, abychom se na ni těšili)

NEPŘEHLÉDNĚTE

JUDr. JAROMÍR JIRSA

Úvod

Vědom si toho, že tento časopis čtou především advokáti, že řada z nich chodí k soudu na jednání v civilních věcech, že alespoň jednou za život se před civilním soudem musí ocitnout každý slušný člověk (i když normální je nesoudit se – nebo snad není?) a konečně toho, že datum **1. 7. 2009**, kdy nabude účinnosti zbývající (a podstatná) část zákona č. 7/2009 Sb., kterým se kromě jiného novelizuje i zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, nastane co nevidět, využil jsem rád nabídky pana šéfredaktora Bulletinu a pokusím se v předvečer účinnosti kolegy advokáty oslovit.

Civilní proces není tak atraktivní pro média (zejména ty bulvárnější), protože krve v něm teče méně než v procesu trestním, o čemž svědčí skutečnost, že o souhrnné novele se mnoho nepíše a zprávy netočí. Snad jen o „elektronizaci justice“ či „e-justice“, což je PR produkt¹ bývalého ministra spravedlnosti Pospíšila. Je to paradoxní, protože elektronizace je až to poslední, co takzvaná *souhrnná novela* pro občana přinese. Elektronizace totiž něco stojí,² peníze nejsou, novou vládu již média označila za „vládu skrbíků“, a tak se jen stěží dočkáme zvukových a zvukově obrazových záznamů z jednání, elektronického spisu a dalších IT vymožeností.

Přesto lze souhrnnou novelu považovat za zákon průlomový, protože obsahuje některá nová ustanovení, která nic nestojí, ale zato se dotýkají samotné filozofie českého procesního práva a podstatným způsobem mění řízení před soudem, a to zejména před tím nalézacím.

Pokud se tímto článkem podaří podnítit diskusi nad změnami a novými trendy v civilním řízení, bude to jenom dobře. Souhrnná novela ještě ani nenabyla účinnosti a už se ji pokoušejí zákonodárci změnit,³ což jenom svědčí o **nutnosti komplexní rekonstrukce civilního procesního práva**. Stoosmkrát novelizovaný občanský soudní řád je již tak roztržštěn neustálými změnami, že v lepším případě netvoří komplexní celek, v horším se místy dostává do rozporu s ústavně zaručenými právy; zejména s právem na spravedlivý proces a zásadou rovnosti stran. Především z toho důvodu, že chybí vize a jasná

koncepce, kterou by měl být náš civilní proces ovládn.

Zároveň se snad článkem podaří alespoň částečně rozptýlit obavy, které jsem, a to právě především z řad advokátů, zaregistroval. Obavy plynou ze zkušeností, které, bohužel, mají advokáti s některými soudci snažícími se vést proces formalisticky, ve snaze zbavit se věci (nikoliv ji důsledně projednat), někdy dokonce s tendencí účastníka procesně „vyšachovat“ – nikoliv skutečně nalézt právo. Hned v úvodu je však třeba zdůraznit, že myšlenky souhrnné novely jsou poctivé a že jde o zákon, který se snaží zvýhodnit zodpovědného účastníka řízení na straně jedné, a postihnout účastníka vyhýbajícího se spravedlnosti na straně druhé.

V této souvislosti stojí za to odcitovat důvodovou zprávu k zákonu č. 99/1963 Sb., který nabyl účinnosti před téměř 50 lety:

„Prímot řízení *vyžaduje, aby věc byla rozhodnuta zpravedlivě při jediném jednání*. Osnova klade důraz na jeho přípravu, která nemá být jen přípravou v technickém smyslu slova; soud při ní *musí vejít do styku s účastníky*,⁴ získat přehled o projednávané věci a pokusit se o smírné řešení.“⁵

Zaměřím se v článku na změny, které se především dotknou advokátů. Tam, kde jde v novele o změny v soudcovské práci,⁶ tak podrobný nebudu.

Je řada dobrých důvodů, aby se i advokáti na novelu těšili (ne se jí báli), zejména proto, že advokát, který se na řízení dobře připraví a své procesní aktivity vhodně načasuje, bude mít po datu 1. 7. 2009 více možností, jak jeho výsledek ovlivnit.⁷

Za úvodem jedna replika

Ve třetím čísle Bulletinu advokacie vyšel článek kolegy JUDr. Karla Svobody,⁸ který vyjadřuje skepsi nad novou úpravou koncentrace v občanském soudním řádu, konkrétně nad tím, že dochází k nahrazení takzvané koncentrace soudcovské podle dosavadního ustanovení § 118c koncentrací zákonnou podle ustanovení § 118b. Tuto skepsi osobně nesdílím a doufám, že soudci po celé republice budou méně skeptičtí a více pozitivně naladěni.

Základní problém je v pochopení institutu přípravného jednání a k němu se vztahující koncentraci. Prvotní a hlavní smysl přípravného jednání nespočívá v sankci (*zákazu novot či ve skutkovém a důkazním stopstavu*), ale v důsledném *probrání věci s účastníky*, a to především po skutkové stránce (částečně i po stránce hmotněprávní).

Již v roce 1963 zákonodárce v důvodové zprávě k občanskému soudnímu řádu projevil přání, aby soudci, mají-li rozhodnout při prvním nařízeném jednání, „vešli do styku s účastníky“. Je to přání, které až do současné doby nebylo bohužel příliš vyslyšeno, a doufejme, že změna v tomto směru přinese právě souhrnná novela.

Soudce, který skutečně vejde s účastníky do styku, pokusí se je vahou své autority při přípravném jednání usmířit, a pokud se to nepodaří, tak důsledně a podrobně věc probrat, vyjasní si s nimi, v čem tkví podstata sporu (a co se bude v řízení prokazovat), učiní pro naplnění práva na spravedlivý proces mnohem více než ten, který začne podstatu sporu vyjasňovat až při několikátém jednání. V tom je hlavní klíč k pochopení nově zavedené zákonné koncentrace, ale hlavně – ducha zákona.

Nová cesta k odstranění průtahů

Zákon č. 7/2009 Sb. novelizuje nejen občanský soudní řád, ale i jiné předpisy,⁹ z nichž stojí za advokátovu pozornost především novela zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

K významné změně dochází u institutu žaloby na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle ustanovení § 174a cit. zákona – tedy nástroje na odstranění průtahů.

Souhrnná novela vypustila již s účinností od 23. 1. 2009¹⁰ podmínku povinného absolvování stížnostního řízení před podáním žaloby na určení lhůty, takže ta nemůže být zamítnuta jen proto, že nepředcházela klasická stížnost k rukám předsedy soudu (§ 164 a násl. ZSS).

Zároveň novela umožňuje přímo soudu, jehož průtahy jsou namítány, provést do 30 dnů ode dne doručení žaloby všechny procesní úkony, u nichž podle navrhovatele k průtahům dochází, čímž se vyhne předložení spisu nadřízenému soudu.

Smysl obou změn je zřejmý – usnadnit účastníkovi, který je průtahy postížen, cestu k jejich odstranění.

Opatrovnictví

Soudy zatím ustanovují procesního opatrovníka v 90 procentech případů tam, kde pobyt účastníka není znám (§ 29 odst. 3). Opatrovnictví začali v důsledku rozhodovací praxe Ústavního soudu vykonávat advokáti, někteří z nich se v praxi na opatrovnickou funkci dokonce zaměřili a sami aktivně sdělují soudům, že o její výkon mají zájem.

Pro tyto profesionální opatrovníky bude zřejmě nová právní úprava zklamáním. Nabude totiž účinnosti ustanovení § 46b písm. a), které ve spojení s ustanovením § 49 odst. 4 a § 50d odst. 4 **zavádí fikci doručení na adresu uvedenou v evidenci obyvatel pro fyzickou osobu, takže dojde ke značnému snížení počtu opatrovníků nezvěstných osob** (ne-li k jejich vymizení) a k výraznému oslabení významu této procesní funkce.

Praktický význam má zavedení **nového typu opatrovnickví – neznámým dědicům zůstavitele**, není-li dosud znám okruh dědiců. To umožní pokračovat v některých řízeních, v jejichž průběhu účastník zemře, což většinou vedlo k dlouhodobému přerušení.

Zákon nově zavádí povinnost advokáta funkci opatrovníka vykonávat.¹¹

Nový způsob zaznamenání úkonu soudu

Novela si vytkla smělý cíl: **Zavést namísto dosavadní protokolace zvukový nebo dokonce zvukově obrazový záznam úkonu soudu.** Nejen jednání, ale obecně úkonu, z něhož se dosud pořizoval protokol (§ 40).¹²

Realizace tohoto cíle ovšem vyžaduje pořízení záznamových zařízení, zatím není ze strany ministerstva zřejmá žádná iniciativa směřující k vybavení přibližně tří čtvrtin všech jednacích síní nákladnou aparaturou, a tak zůstane smělý cíl ještě dlouhou dobu pouhou utopistickou vizí.

Je to škoda, a to nejen pro soudce, ale pro advokáty jakbysmet. Smyslem úpravy totiž bylo (právě na naléhání České advokátní komory a advokátů vůbec) kromě jiného úkony soudu zprůhlednit a zobektivizovat, zamezit nekonečným dohadům o tom, že nebylo protokolováno to, co při úkonu zaznělo (a naopak), neboť technické zařízení umožní zaznamenat jejich doslovný průběh.

Bylo by tak nanejvýš vhodné, aby zástupci ČAK naléhavě žádali od ministerstva spravedlnosti (a bývalého ministra spravedlnosti Pospíšila) vysvětlení. Pokud zákon uvádí, že se o úkonu sepiše (postaru) protokol tehdy, „není-li pořízení záznamu možné“ (§ 40 odst. 2), lze citované ustanovení chápat jednoznačně tak, že se záznam nepořídí zcela výjimečně a v mimořádných případech,¹³ nikoliv tak, že veřejnosti nejprve něco slíbíme, zákon schválíme, a poté se budeme tvářit, že neexistuje, protože nejsou peníze.

Jestliže v budoucnu dojde k vybavení jednacích síní záznamovým zařízením, a to je dobré si uvědomit již dnes, bude to znamenat podstatnou změnu stylu soudcovské práce. Soudce se nadále nebude muset soustředit na protokolaci, což mu umožní, aby se i v těch nejmenších detailech zaměřil na hodnocení důkazů přímo v jednací síni, což nepochybně pocítí i účastníci a jejich zástupci, kteří nadále nebudou moci využívat nepozornosti soudce při jednání.

Změny v doručování soudních písemností

Nová doručovací úprava především soudu ukládá, aby tam, kde nebude možné doručit písemnost „krátkou cestou“, byly doručovány soudní písemnosti elektronicky – prostřednictvím veřejné datové sítě. To znamená především do datové schránky subjektům, které o to požádají, nebo pro které bude povinně podle § 31 ve spojení s § 4, 5 a 6 zák. č. 300/2008 Sb. datová schránka zřízena,¹⁴ a pokud to nebude možné, tak na elektronickou adresu se zaručeným certifikátem podle zákona č. 227/2000 Sb.

Advokátů se fenomén datových schránek zatím zdánlivě netýká, neboť podle ustanovení § 31 odst. 3 zák. č. 300/2008 Sb. se do tří let od účinnosti zákona zřídí advokátovi schránka jen na jeho žádost. **To ovšem neplatí u těch, kteří podnikají pod hlavičkou právnické osoby, a těch, kteří vykonávají funkci insolvenčních správců** (půjde-li o doručování písemností určených správcům).

Datové schránky bude zřizovat a spravovat Ministerstvo vnitra ČR.

Nebude-li možné doručovat soudní písemnost prostřednictvím veřejné datové sítě, využije soud k doručení doručující orgány¹⁵ nebo, a to je novinka, která se významně týká advokátů, **bude soudu umožněno pověřit na žádost doručení účastníka či jeho zástupce (§ 50e).**

U této změny je na místě se pozastavit. Zákon č. 7/2009 Sb. zavedl s účinností od 1. 7. 2009 do našeho procesu jisté prvky advokátského procesu, v němž leží tíha odpovědnosti za výsledek sporu především na stranách. Projevuje se to kromě jiného i tím, že účastník může požádat, aby namísto soudu doručil jeho písemnost.

Soud musí účastníka doručení vždy ad hoc pověřit, a předat písemnost adresátovi může osobně advokát nebo jím pověřený zaměstnanec (koncipient, administrativní pracovník), případně smluvně zavázaný subjekt, který se doručováním zabývá profesionálně (exekutor, kurýrní či detektivní služba).

Účastník (zástupce) může písemnost doručit na kterémkoliv místě, kde adresáta zastihne. Písemnost je třeba adresátovi fakticky předat proti podpisu, náhradní doručení je vyloučeno a písemnost není doručena ani tehdy, když adresát přijetí odepře.

Podle ustanovení § 50e nelze postupovat při doručování do ciziny. Při doručování do států Evropské unie sice platí podle čl. 15 nařízení 1393/2007, že lze využít přímo účastníka, ten však musí doručovat prostřednictvím soudu členského státu, na jehož území se adresát zdržuje.

Při doručování soudních písemností advokátům k žádným zásadním změnám nedochází. I nadále platí, že písemnost může být předána osobě, která k tomu byla zmocněna (sekretářka, pracovnice recepce), nebo zaměstnanci advokáta. Vykonává-li advokát svou činnost společně s jiným advokátem, lze písemnost předat i jemu (§ 50a).

Poměrně časté jsou výhrady z řad advokátů, zejména těch podnikajících samostatně a nedisponujících administrativním personálem, že se v případě nepřítomnosti na adrese svého sídla dostávají do složité situace, protože jim lze doručit náhradně a mohou v důsledku toho ztratit některé lhůty. Na to je poměrně jednoduchá odpověď (která zřejmě některé kolegy – advokáty nepotěší): Advokát je jednou profesionální poskytovatel právních služeb a musí si zařídit, aby se vyhnul negativním důsledkům spojeným s náhradním doručováním písemností v době, kdy bude nepřítomen v kanceláři. Má-li advokát kancelář, musí v ní působit osoba zmocněná k přebírání písemností v jeho nepřítomnosti. Provozuje-li svoji

činnost na adrese svého bydliště, může zmocnit k přebírání písemností člena domácnosti.

Především však bude možné nečekat tři roky a zřídit si datovou schránku, kterou bude moci advokát pohodlně vybrat dálkově, nebo požádat soud, aby mu bylo doručováno prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu podle zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, poskytovatelem certifikačních služeb. Oproti doručení do datové schránky musí být doručení na zaručenou adresu potvrzeno do tří dnů, jinak nemohou účinky doručení nastat (§ 47 odst. 2).¹⁶

Velice významná změna nastává u doručování fyzickým osobám – a v tomto ohledu by měli zahájit advokáti jistou osvětovou činnost, chtějí-li některé své klienty ušetřit značných nepříjemností. Jde o zpřísnění podmínek pro doručování za situace, kdy nebude adresát zastížen (a je lhostejno, zda z toho důvodu, že „nebydlí“, „odstěhoval se bez udání nové adresy“ nebo proto, že momentálně nebyl v místě doručení přítomen). **Adresát – fyzická osoba je s účinností od 1. 7. 2009 povinen bez zbytečného odkladu soudu sdělit veškeré změny, které mají význam pro doručování** (§ 46a odst. 3). Dále zákon upravuje u fyzické osoby [§ 46b písm. a)] jako doručovací adresu (neuvedl-li adresát aktivně v průběhu řízení jinou), **adresu trvalého pobytu evidovanou v informačním systému evidence obyvatel** (evidenční adresu podle § 10 zák. č. 133/2000 Sb.). A konečně stanoví i to, že se adresát nemůže dovolat neúčinnosti doručení tvrzením, že se na adrese v době doručení trvale nezdržoval (§ 50d odst. 4).

V případě, že nebude adresát zastížen, nastává rozdílný režim u písemností určených do vlastních rukou (§ 49) a ostatních písemností (§ 50).

V prvním případě doručující orgán nejprve oznámí uložení písemností, následně ji uloží (na poště, u soudu), připraví ji k vyzvednutí a **den následující začne běžet zákonná procesní lhůta 10 dnů**, po jejímž uplynutí bude písemnost náhradně doručena. Teprve poté se písemnost **vhodí do schránky**, a to pouze z informačních důvodů, bez jakýchkoliv důsledků pro doručení.

V případě druhém je význam vhození písemnosti úplně jiný, neboť písemnost, jež není určena do vlastních rukou (zákonem či rozhodnutím předsedy senátu), **je u nezastíženého adresáta náhradně doručena již okamžikem vhození**.¹⁷

Lze shrnout, že novela jednoznačně preferuje elektronické doručování soudních písemností a nutí účastníka, aby si plnil své procesní (a nejen procesní, ale občanské vůbec) povinnosti.

Bez ohledu na tříleté přechodné období podle zákona č. 300/2008 Sb. by se měli advokáti co nejdříve rozhodnout ke zřízení datové schránky a začít tímto způsobem, případně prostřednictvím adresy se zaručeným podpisem zřízené podle zákona č. 227/2000 Sb., se soudy komunikovat.¹⁸

Kvalifikovaná výzva k vyjádření k žalobě

Jde o institut přípravy jednání, jež se v praxi osvědčil. Pomocí něho získal soud účinný procesní nástroj proti žalovanému, který před datem 1. 1. 2001, kdy nabylo

ustanovení § 114b účinnosti, měl jen pramálo důvodů spolupracovat v průběhu řízení a mohl prostřednictvím neodůvodněného odporu a své následně nečinnosti podstatně oddalovat konečné rozhodnutí. Souhrnná novela přináší sice drobné, avšak nikoliv nepodstatné změny.

Usnesení podle ustanovení § 114b odst. 1, kterým se pod sankcí uznání nároku ukládá žalovanému, aby se vyjádřil k žalobě, bude nadále možné vydat i v těch řízeních, v nichž to dosud možné nebylo, konkrétně ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku, ochrany proti uveřejňování informací, které jsou zneužitím svobody projevu, slova a tisku, popřípadě ochrany práv třetích osob podle právních předpisů o hromadných informačních prostředcích, v incidenčních sporech v rámci insolvenčního řízení, o základu věci ve sporech o ochranu hospodářské soutěže, o základu věci ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním, o základu věci ve sporech z porušení nebo ohrožení práva na obchodní tajemství.¹⁹

Nadále není možné výzvu vydat tam, kde to povaha věci nevyžaduje a je třeba upozornit i na skutečnost, že některá judikatura Nejvyššího soudu tyto zákonné podmínky (vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu) vykládá dosti restriktivně – viz např. rozhodnutí ve věci sp. zn. 21 Cdo 1109/2004. To však neplatí v případě, vydá-li soud spolu s výzvou i platební rozkaz.²⁰

Velice důležitá změna však nastává v souvislosti s přípravným jednáním podle ustanovení § 114c, protože vydání kvalifikované výzvy k vyjádření nadále vylučuje provedení přípravného jednání (§ 114c odst. 1) s významnými důsledky koncentrace řízení.

Snaha zákonodárce je jednoznačná: Soud se má nadále více zamýšlet nad kvalifikovanou výzvou, jejíž ukvapené vydání vyloučí zákonnou koncentraci k okamžiku skončení přípravného jednání.

Přípravné jednání a koncentrace řízení

Ustanovení § 114c a na ně navazující ustanovení § 118b jsou klíčovými body celé novely, a proto stojí za podrobnější komentář.²¹ Zároveň jde o ustanovení, které u některých advokátů vyvolává obavy z toho, že nebudou již nadále moci dostatečně hájit zájmy svých klientů v řízení. Tyto obavy jsou však zbytečné a pokusím se je rozptýlit.

Zákon opouští koncentraci (rozuměj zákaz novot – skutkových tvrzení a důkazních návrhů od určitého okamžiku v řízení) **soudcovskou** (§ 118c), **zavádí koncentraci zákonnou a váže ji k okamžiku ukončení přípravného jednání** tam, kde se přípravné jednání koná, **nebo ke konci prvního jednání ve věci** (nekoná-li se přípravný rok). Výjimečně může být stanovena lhůta pro dotvrzení rozhodných skutečností nebo předložení důkazních návrhů po konání jednání; nesmí být delší než 30 dnů.

Přípravné jednání lze provést i v nesporných řízeních (§ 120 odst. 2), na rozdíl od řízení sporných (§ 120 odst. 3) však nelze absentujícího účastníka postihnout kontumačním rozhodnutím a nemůže se v nich uplatnit **zákonná koncentrace řízení**.

Protože s koncem přípravného jednání nastávají přísne důsledky koncentrace řízení (zákaz novot pro účastníky), je nutné všechny, jejichž přítomnosti je třeba, předvolat do vlastních rukou. Náhradní doručení předvolání je vyloučeno, musí obsahovat poučení o následcích zmeškání přípravného jednání, aby mohl soud vydat rozsudek pro uznání (v případě neomluvené absence žalovaného) nebo řízení zastavit (v případě neomluvené nepřítomnosti žalobce), a je třeba doručit je alespoň dvacet dnů předem.

Přípravné jednání²² dále úzce souvisí se zásadou rozhodnutí při jediném jednání ve věci (§ 114a odst. 1) a budeme-li vycházet z jeho smyslu, platí následující: Předseda senátu je musí nařídít a provést vždy, když si nebude jist, že je schopen ve věci rozhodnout při prvním jednání. Zejména se tak bude dít v případech, kdy účastníci nebudou mít přesnou představu o tom, v čem tkví podstata sporu a co je naopak nesporné (§ 120 odst. 4), a dále tehdy, když se v průběhu písemné přípravy (nejčastěji po vyjádření žalovaného k žalobě, případně replice žalobce) ukáže, že tvrzení účastníků jsou neúplná, důkazní návrhy nedostatečné a bude je třeba poučit podle ustanovení § 118a odst. 1, 3. A na tomto místě jedna důležitá poznámka, která snad advokáty uklidní:

Zákonná úprava je nastavena tak, že účastník nemůže být odsouzen k neúspěchu založenému na tom, že neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní, a účinky koncentrace ani nemohou nastat tam, kde nepředcházelo precizní poučení podle § 118a – to znamená tehdy, když účastníku nebyla soudem poskytnuta dodatečná šance, aby zvýšil svoji procesní aktivitu, dotvrdil rozhodné skutečnosti a navrhl důkazy.

Soud má možnost využít příležitost osobního kontaktu s účastníky při přípravném jednání k jejich usmíření; přitom může upozornit na judikáty, které se vztahují k souzené věci, čímž dá účastníkům najevo, jakým směrem se budou v případě, že ke smíru nedojde, ubírat jeho úvahy, a umožní jim tomu přizpůsobit procesní taktiku.

Kromě pokusu o smír je především třeba využít přípravné jednání k tomu, aby účastníci vyčerpali svá tvrzení a důkazní návrhy již ve fázi přípravy a za tím účelem k poučení podle § 118a odst. 1 a 3 (viz níže), tedy aby došlo k důslednému **probrání věci** po stránce skutkové, což znamená především provedení **inventury skutkových tvrzení** – přehledu sporných a nesporných skutečností.

Ve skutkově složitějších sporech bude prospěšné provést **chronologický přehled skutkového děje**. Jinak řečeno, je vhodné, aby se soudce spolu s účastníky „dostal do příběhu“ tím, že sestaví **za aktivní součinnosti účastníků a jejich zástupců** časovou osu, na níž budou zaznamenány okamžiky (data) důležité pro skutkový závěr.

Prakticky to bude znamenat, že soudce podle data seřadí události (skutky), jak šly za sebou, a u každé z nich si udělá poznámku, zda je o ní spor či nikoliv. Jde o přípravnou činnost související s dokazováním u následného jednání, protože nesporné skutečnosti (shodná tvrzení) by neměl soud až na výjimky prokazovat (§ 120 odst. 4). Naopak u sporných skutečností je důležité posoudit, zda účastníky není třeba poučit podle ustanove-

ní § 118a, zvážit, jaké z navržených důkazů budou provedeny a jaké je třeba k prvnímu jednání zajistit.

Před skončením přípravného jednání poskytně soud účastníkům zřetelné poučení o tom, že mají v ten okamžik (případně v dodatečně určené lhůtě) poslední možnost tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhnout důkazy. Teprve poté mohou účinky koncentrace nastat.

Kdyby se po takto důkladném probrání věci a nastalé koncentraci řízení účastník rozhodl předložit další tvrzení a důkazy, nemohl by k nim soud přihlížet.

Účastník může nejprve prohlásit určitou skutečnost za nespornou (§ 120 odst. 4) a následně od svého shodného tvrzení odstoupit – naopak skutečnost výslovně prohlásit za spornou. Potom lze mít za to, že odstoupení od shodného tvrzení je možné považovat za novou skutkovou situaci, tedy novotu (účastník začne tvrdit něco jiného než dříve), která bude po koncentraci nepřípustná.

Jinak řečeno: **Účastník nebude moci v koncentrovaném řízení ani odstupovat od dříve shodných tvrzení, což platí také o změně žaloby.**

S neomluvenou absencí u přípravného jednání jsou spojeny velice závažné důsledky, jak pro žalovaného, tak i pro žalobce. V případě žalovaného soud vydá (rozuměj *musí vydat*; nikoliv může vydat) „kontumační rozsudek pro uznání“ podle ustanovení § 153a odst. 3. V případě neomluvené absence žalobce řízení zastaví; pokud se nedostaví žalobce ani žalovaný, soud řízení zastaví podle ustanovení § 114c odst. 7 v neprospěch žalobce.

Jestliže soud ve věci přípravné jednání neprovede, nastává koncentrační účinek ke konci prvního jednání ve věci, což se vztahuje obecně na všechna sporná řízení (§ 120 odst. 3). Jinak lze zcela odkázat na skutečnosti uvedené shora.

Změny v dokazování

V dokazování nastanou od července důležité změny týkající se advokátů rozhodně více než novela ustanovení § 157, které říká, jak má soudce postupovat při písemném vyhotovení rozsudku.

Do účinnosti souhrnné novely **může soud provádět jiné než účastníky navržené důkazy** v případech, „*kdy potřeba jejich provedení ke zjištění skutkového stavu vyšla v řízení najevo*“. Po datu 1. 7. 2009 jen tehdy, pokud „*jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu*“.

Zákonodárce projevil zřejmou snahu omezit soud (ve sporných řízeních) v pátrání po důkazech účastníky nenavržených a ve vyšetřování skutkového stavu. Dokonce se původně uvažovalo (opět zejména na naléhání zástupců ČAK v průběhu legislativního procesu) o tom, že ve věcech uvedených v ustanovení § 120 odst. 3 bude mít soud zcela zakázáno provádět jiné důkazy než ty, které navrhli účastníci.

Smysl poněkud neurčitě formulace novely § 120 odst. 3 lze vytušit i z důvodové zprávy k zákonu č. 7/2009 Sb., kde se uvádí: „Zřetelně se zdůrazňuje, že povinnost tvrzení a důkazní je ve sporném řízení věci účastníků řízení. Soud nesmí ve sporném řízení ‚pátrat‘ po důkazech. Právo soudu provádět důkazy účastníky nenavržené se omezuje pouze na situace, kdy by soud pro formální ne-

dostatek důkazního návrhu účastníka nemohl provést důkaz potřebný ke zjištění sporné právně významné skutečnosti, která vyplývá z obsahu spisu.“

Bude tedy nadále povinností soudu ve sporných řízeních pečlivě vážit, zda svoji přílišnou procesní aktivitou nepostupuje v rozporu se zásadou rovnosti stran,²³ zda se jeho iniciativa nemůže jevit jako nespravedlivá jednomu z účastníků a naopak nadržující tomu druhému, **provádět nenavržené důkazy jen zcela výjimečně** a vždy jasně vysvětlit v odůvodnění rozhodnutí (ústně v jednací síni i v písemném vyhotovení rozsudku), proč právě v souzené věci překročil návrhy stran.

Pokud by byl soud příliš aktivní při zjišťování skutkového stavu, mohlo by se jednat o postup v rozporu se zákonem, respektive o nezákonný důkaz,²⁴ k němuž nesmí soud přihlížet.

Další změna v dokazování, pro advokáty zajímavá, se týká **výslechu svědka**.

Zákon stanoví pořadí (1. předseda senátu, 2. členové senátu, 3. účastníci, 4. znalci), v jakém lze klást svědkovi dotazy, a také **právo (nikoliv jen možnost jako dříve)** účastníka a jeho zástupce na dotazy.

Předseda senátu bude dohlížet na to, aby nebyly kladeny otázky, jež zákon zakazuje, tedy zjevně nesouvisející, naznačující odpověď (kapciózní a sugestivní), a klamavé. Jen v těchto výjimečných případech bude moci soud zákonné právo na dotazy svědkovi odejmout.²⁵

Nové ustanovení § 126a, jež reaguje na dosavadní výkladové problémy, se v praxi příliš často aplikovat nebude. Stanoví jednoznačně, že **bývalý statutární orgán právnické osoby nebo člen orgánu kolektivního, bude-li vyslýchán ke skutečnostem týkajícím se právnické osoby, má být slyšen jako účastník řízení (§ 131) a nikoliv jako svědek** – pod sankci trestního stíhání pro trestný čin křivé výpovědi. Jistá odchylka od běžného účastníka však nastane. Zatímco účastníka může soud podle ustanovení § 131 odst. 1 vyslechnout jen s jeho souhlasem, **bývalý statutární zástupce bude povinen vypovídat.**²⁶

S dokazováním úzce souvisí **novela ustanovení § 141 pojednávajícího o záloze na důkaz** – a opět jde o ustanovení, které se velmi dotýká advokátů a jejich klientů, protože náklady na soudní řízení mohou být již v jeho průběhu podstatně vyšší.

Podle novely bude povinností účastníka složit zálohu na důkaz, který sám navrhl nebo který nařídil soud k jeho tvr-

zením (v jeho zájmu). Změna se bude týkat především znaleckého dokazování a zákon se v tomto bodě snaží vymýtit jeden procesní nešvar, který se v posledních letech rozšířil: Účastník, který není spokojen se závěry znalce, jenom proto, že znalec nepodporuje jeho skutkovou verzi, automaticky navrhne důkaz dalším znaleckým posudkem a v některých řízeních jsme mohli sledovat, jak jsou podávány revizní znalecké posudky revizních znaleckých posudků, které předtím revidovaly soukromé posudky účastníků. To řízení neúměrně prodlužuje, zejména tehdy, když soudce přistoupí na takovou taktiku účastníka a nesnaží se původního znalce donutit, aby své závěry jednoznačně vysvětlil.

Nyní **bude moci navrhopvat účastník další nákladné důkazy také, bude však omezen koncentrací řízení a také tím, že za další takový důkaz bude povinen zaplatit vždy²⁷ zálohu, aby vůbec mohl být proveden.** Bez zálohy prostě soud důkaz neprovede, o povinnosti zaplatit ji vydá usnesení, oproti současné úpravě však proti němu nebude odvolání přípustné [§ 202 odst. 1 písm. n)], což umožní rychlejší postup v řízení.²⁸

Pro advokáty budiž jistota útěchou,²⁹ že má **také dojít ke zlevnění soudního řízení.** V Poslanecké sněmovně již prošel ve třetím čtení **návrh na snížení jistoty (kauce) za předběžné opatření**, a to v obchodních věcech ze

100 000 Kč na **50 000 Kč** a v civilních dokonce jen na **10 000 Kč.** Jedná se o iniciativu Rady vlády pro lidská práva a je absurdní (spíše však vypovídající o úrovni našeho legislativního procesu), že návrh byl před odbornou veřejností dokonale utajen. Kdyby někdo stál o její názor, možná by se dozvěděl, že po zavedení jistoty nezačalo docházet v soudní praxi k porušování práva na spravedlivý proces – například u nemajetných spoluobčanů, naopak, že předběžné opatření začalo sloužit k tomu, k čemu sloužit má – tedy k výjimečné zatímní úpravě poměrů nebo k odvrácení hrozby zmaření exekuce, a nikoliv k procesní šikaně.

Novou úpravou dojde k tomu, že jistota za návrh na předběžné opatření ztratí svůj zajišťovací smysl pro případnou náhradu škody a hlavně: nakonec se obrátí především proti sociálně slabším spoluobčanům. Pronajímatel činžovního domu, který se rozhodne šikanovat nájemce například tím, že bude opakovaně navrhopvat, aby soud zakázal předběžným opatřením nájemci byt užívat, jistě bude mít deset tisíc korun na zaplacení jis-

NEJVĚTŠÍ NOVINKY SOUHRNNÉ NOVELY O. S. Ř.

DORUČOVÁNÍ

- prioritá elektronického doručování prostřednictvím veřejné sítě – povinné pro právnické osoby, pro samostatné advokáty existuje tříletý odklad;
- zpřísnění podmínek doručování fyzickým osobám;
- možnost soudního doručování prostřednictvím účastníka či jeho zástupce;

KONCENTRACE ŘÍZENÍ

- ze zákona, k okamžiku ukončení přípravného jednání nebo ke konci prvního jednání ve věci, případně do uplynutí soudem stanovené lhůty;

DOKAZOVÁNÍ

- omezení dokazování soudem nad rámec účastnických návrhů jen na ty případy, kdy je to nutné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li důkazy z obsahu spisu;
- účastník je povinen složit zálohu na důkaz, který sám navrhl nebo který nařídil soud k jeho tvrzením;

PROTOKOLACE

- měl by ji postupně nahradit zvukový nebo zvukově obrazový záznam úkonu soudu.

toty, zatímco nájemce, kterému pronajímatel odpoji elektřinu, bude peníze shánět obtížně.

Odvolací a dovolací řízení

V řízení o opravných prostředcích dochází k drobné změně, kterou by bylo možné nazvat změnou inflační. **Zvyšuje se hranice pro bagatelní spor,**³⁰ a to jak v souvislosti s odvoláním (§ 202 odst. 2), tak i v souvislosti s dovoláním (§ 237 odst. 2 písm. a).

Odvolání nebude nadále možné s úspěchem podat proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění³¹ nepřevyšujícím **10 000 Kč**³² a dovolání v civilních věcech, v nichž bylo napadeným výrokem rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím **50 000 Kč**, a ve věcech obchodních **100 000 Kč**.

Závěr

Souhrnná novela přináší více změn, které se mohou dotknout advokáta. Například se vypouští povinnost předložit již spolu s žalobou originál (ověřený opis)

smlouvy, jež obsahuje proroğační doložku (§ 89a), svěřuje notářům, coby soudním komisařům, mnohem více rozhodovacích pravomocí v nesporných dědických věcech³³ (§ 38 odst. 2) nebo zavádí výkon rozhodnutí prodejem cenných papírů (§ 323 a násl.).

Autorovou snahou bylo vystihnout ty změny, s nimiž se advokát ve své praxi nejspíše setká, a jak již bylo uvedeno na začátku článku, především podnitit diskusi na téma řízení před civilním soudem.

Doufejme, že se to povede, český civilní proces nutně potřebuje změnu. Musíme se začít vážně bavit o tom, jak nastavit nejlépe pravidla, aby, jak často říká veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl, „práva šla“.

Dovolím si tvrdit, že kdyby si měli soudci, advokáti, účastníci řízení a všechny osoby, které se před soudem mohou ocitnout, vybrat ze dvou možností – zda čekat na stodevátou novelu zákona č. 99/1963 Sb., nebo zda se dočkat úplně nového, stručného, jasného, přehledného, přísného i vřidného procesního předpisu, vybrali by si tu druhou.

✦ Autor je místopředsedou Městského soudu v Praze.

1 Spíše by však slušelo označení „Potěmkinova vesnice“.

2 Vybavení jedné jednací síně záznamovým zařízením prý kolem jednoho milionu korun.

3 Sněmovní tisk č. 559/3 byl 13. 5. 2009 schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. Senát jej zařadil k projednání na své červnové schůzi.

4 Zvýrazněno autorem.

5 Z důvodové zprávy k zákonu č. 99/1963 Sb., občanskému soudnímu řádu.

6 Například nové nároky na odůvodnění rozsudku i usnesení.

7 Větší šance na výhru.

8 K. Svoboda: „Nový režim koncentrace v civilním sporu – z bláta do louže“, Bulletin advokacie č. 3/2009, str. 22.

9 Např. zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, notářský řád, zák. č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících.

10 Ne celý zákon č. 7/2009 Sb. nabývá tedy účinnosti až 1. 7. 2009. V některých částech, a to i v těch, kterými se mění zákon č. 99/1963 Sb., nabyl účinnosti již dne 23. 1. 2009. Od tohoto data je například účinné ustanovení o evropském platebním rozkazu (§ 174b) a ustanovení umožňující zjednodušeně odůvodnění usnesení (§ 169 odst. 2).

11 Podle § 29 odst. 3 se již výkon opatrovnictví výslovně neváže na souhlas ustanovené osoby, je-li ustanoven advokát.

12 Například místní ohledání, přípravné jednání, provedení důkazu před dožádaným soudem.

13 Uhodí-li do soudní budovy blesk a vypadne-li proud.

14 Především orgány veřejné moci, právnícké osoby zřízené zvláštními zákony, právnícké osoby zapsané v obchodním rejstříku, notáři, soudní exekutoři, insolvenční správci.

15 Soudní doručovatelé, exekutoři, justiční stráž a provozovatelé poštovních služeb a dále zvláštní doručující orgány, které soud využívá ve specifických případech, většinou když se adresát z objektivních důvodů nemůže zdržovat na adrese pro doručení (vězeňská služba – je-li adresát ve výkonu trestu, zařízení ústavní výchovy...) nebo v případě specifických adresátů (policista, voják v činné službě, osoba s diplomatickou imunitou).

16 Na toto téma zazněla na jednom semináři pro advokáty následující připomínka: „Takže advokát si může zajistit klidné prožití dovolené tím, že nejprve požádá soud o doručení na zaručenou adresu a potom přijetí zprávy nepotvrdí ...“ To je jistě pravda, je však otázkou, zda by takové počínání bylo taktické.

17 Opět jedna reakce na připomínku advokáta: Kolega projevil obavy, že nyní bude zcela v moci příslušné soudní doručovatelky, která může tvrdit, že písemnost vhodila do schránky, a ve skutečnosti tak neučiní. Samozřejmě, zákon nikdy (a je zcela lhostejné, zda ve znění před souhrnnou novelou nebo po ní) nevyloučí možnost takových excesů a bude-li doručovatelka nepoctivá (nebo dokonce vedena podvodným úmyslem) nic jí nezabrání nevhodit písemnost do schránky. Nová zákonná úprava, a to je hlavní, však jednoznačně v řízení upřednostňuje toho účastníka, který se chová férově před tím neférovým. K excesům docházet bude, ale soudní praxe hovoří zcela jednoznačně – pravděpodobnost, že by účastník (zástupce) utrpěl prohru ve věci v důsledku porušení povinností doručovatele je téměř mizivá.

18 I když, být advokátem, tak raději počkám alespoň do konce roku, neboť u soudů začíná být značná panika v souvislosti s povinným zřízením datových schránek tisícovkám účastníků řízení vyplývajících z totální nepřipravenosti projektu. V justici může začít po datu 1. 7. 2009 chaos vskutku nevídaný.

19 Řízení uvedená v ustanovení § 118b odst. 1 ve znění účinném do 1. 7. 2009.

20 K tomu z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 21 Cdo 3597/2007 ze dne 19. 8. 2008: „Právní úprava obsažená v Občanském soudním řádu vychází z principu legálnosti postupu soudů a předpokládá, že soud bude vždy postupovat tak, jak mu to ukládají právní předpisy. Uvádí-li se tedy v ustanovení § 114b odst. 2 o. s. ř., že soud může vydat usnesení podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř., i když rozhodl o věci platebním rozkazem, vyplývá z toho, že podmínky k vydání usnesení podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. jsou splněny jen tehdy, bylo-li o věci rozhodnuto platebním rozkazem v souladu s požadavky vyplývajícími z ustanovení § 172 odst. 1 a 2 o. s. ř., tedy jen tehdy, bylo-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky, vyplývali-li uplatněné právo ze skutečnosti uvedených žalobcem

a nejde-li o případy uvedené v ustanovení § 172 odst. 2 o. s. ř. V případě, že byly naplněny uvedené požadavky, může být spolu s platebním rozkazem vydáno usnesení podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. také ve zcela jednoduchých věcech, které nevyžadují podrobnější a rozsáhlejší přípravu jednání a v nichž je jinak vydání tohoto usnesení, jak uvedeno výše, vyloučeno.“

21 Záznamy nebudou, elektronický spis také ne, s datovými schránkami to nevyžaduje právě optimisticky. Snad jen fikce doručení fyzickým osobám na evidenční adresu je významem srovnatelná s nově koncipovaným přípravným jednáním.

22 Někdy se lze setkat s pojem „přípravný rok“.

23 Čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod: „Všichni účastníci jsou si v řízení rovni.“

24 Čl. 90 Ústavy ČR: „Soudy jsou povolány především k tomu, aby **zákonem stanoveným způsobem** poskytovaly ochranu právům.“

25 V průběhu legislativního procesu se uvažovalo i o tom, že by výslech svědka (a vůbec všech vyslychaných osob) vedli účastníci (jejich zástupci) a nikoliv soud. Jednalo se o návrh zástupců ČAK, který se (zatím) prosadit nepodařilo. Začalo se však již diskutovat o něčem, co bylo ještě nedávno nemyslitelné – že proces budou řídit advokáti a nikoliv soudce.

26 Řečeno lidově – bývalý jednatel společnosti sice musí vypovídat, bude-li však lhát, nemohou jej za to zavřít.

27 Nejenom výjimečně, jak tomu bylo doposud.

28 Jinak řečeno – nalézací soud se již nebude s účastníkem dohadovat, zda má zálohu zaplatit, předkládat spis odvolacímu soudu, případně v rámci autoremedury zprošťovat účastníka povinnosti zálohu složit, bude-li se jejímu placení bránit, jak tomu bylo často doposud.

29 Záleží však na tom, zda budou zastupovat toho, kdo navrhuje předběžné opatření, nebo toho, proti němuž má směřovat.

30 Rozšiřuje se okruh věcí, proti nimž nebude možné podat opravný prostředek.

31 Tedy jak proti vyhovujícímu, tak i proti zamítavému rozsudku.

32 Namísto dosavadních 2000.

33 Rozhodnutí o schválení dohody dědiců, nabytí dědictví jedinému dědici...

Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

NEPŘEHLÉDNĚTE

prof. Ing. VLADIMÍR SMEJKAL, CSc., LL.M.

Úvod

Dnem 1. července 2009 nabývá účinnosti zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

Tento zákon upravuje

- a) elektronické úkony státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, Pozemkového fondu České republiky a jiných státních fondů, zdravotních pojišťoven, Českého rozhlasu, České televize, samosprávných komor zřízených zákonem, notářů a soudních exekutorů (dále jen „orgán veřejné moci“) vůči fyzickým osobám a právnickým osobám, elektronické úkony fyzických osob a právnických osob vůči orgánům veřejné moci a elektronické úkony mezi orgány veřejné moci navzájem prostřednictvím datových schránek,
- b) informační systém datových schránek,
- c) autorizovanou konverzi dokumentů (dále jen „konverze“).

Zákon se nevztahuje na dokumenty, které obsahují utajované informace.¹

Datové schránky

Od roku 2000, kdy byl zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZEP“), zaveden do českého právního řádu elektronický podpis, trvají snahy, aby komunikace s orgány veřejné moci a mezi těmito orgány mohla probíhat nejen v listinné, ale i v elektronické podobě (prostřednictvím tzv. datových zpráv).² Bohužel, díky resortní roztržičnosti a odlišným zájmům, ale i mnoha jiným, často spíše psychologickým faktorům, byla problematika podávání a doručování elektronickou cestou, ale i cestou „klasickou“ v ČR upravena všelijak, jen ne jednotně a srozumitelně. Tato situace byla sice kritizována,³ ale dlouho bez výsledku. Rozdílné úpravy, které jsou dnes zahrnuty například ve správním řádu, soudním řádu správním, občanském soudním řádu, trestním řádu, zákonu o správě daní a poplatků (a v mnoha dalších právních předpisech) si vyžadovaly nezbytně sjednocení, a to nejlépe formou

zvláštního právního předpisu - např. zákona o doručování a podávání. Ten měl především odstranit neodůvodněné rozdíly mezi jednotlivými úpravami v otázce fikce doručení, náhradního doručování a doručení na úřední desce, především pak zavést snadnou, byť bezpečnou variantu doručování elektronickou cestou účastníkům řízení.

Účelem zavedení institutu datových schránek pro doručování je sjednotit způsoby doručování a zefektivnění komunikace mezi občanem a orgánem veřejné moci (dále také jen „OVM“) a komunikace mezi orgány veřejné moci. Pokud orgány veřejné moci efektivně využijí skutečnosti, že jim bude doručováno v elektronické formě, bude důsledkem navrhované úpravy rovněž zefektivnění práce s dokumenty v rámci těchto jednotlivých orgánů.

Podle § 19 zákona dokumenty orgánů veřejné moci doručované prostřednictvím datové schránky a úkony prováděné vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky mají formu datové zprávy.

ISDS (informační systém datových schránek) umožní odeslat datovou zprávu o maximální velikosti 10 MB; velikost datové schránky jako takové je ale neomezena, tj. každá datová zpráva bude do DS doručena.

Použití datových schránek je zákonem nastaveno takto: povinně:

- obousměrná komunikace orgánů veřejné moci mezi sebou,
- komunikace orgánů veřejné moci vůči právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám, kterým se zřizuje datová schránka ze zákona, a právnickým nebo fyzickým osobám, kterým byla datová schránka zřízena na základě jejich žádosti;

nepovinně:

- komunikace právnických a fyzických osob vůči orgánům veřejné moci;

nelze využít:

- vzájemná komunikace mezi fyzickými a právnickými osobami.

Veškerá komunikace má probíhat elektronicky, pokud je to z povahy věci možné. V případě orgánů veřejné moci je za účelem snížení ekonomických nákladů nastaveno povinné použití elektronické formy komunikace. Pokud má fyzická či právnická osoba zřízenou datovou schránku, musí orgán veřejné moci doručovat v elektronické formě právě do datové schránky dané osoby. K jedné datové schránce však může mít přístup více osob, přičemž všechny osoby nemusí mít přístup ke všem

datovým zprávám, které jsou ve schránce – např. pokud je zpráva určena pouze do vlastních rukou adresáta, není ostatním oprávněným osobám přístupná.

Spíše politickým než právním či technickým rozhodnutím je fakultativnost využívání datových schránek pro elektronickou komunikaci fyzických osob a většiny podnikajících fyzických osob s orgány veřejné moci ponecháno na jejich rozhodnutí a datové schránky jsou těmto osobám zřizovány výhradně na základě jejich žádosti.

Stávající nejčastěji využívané aplikace pro podávání ve standardizované formě, jako je podání České správě sociálního zabezpečení či Ministerstvu financí ČR budou v kombinaci s datovými schránkami použitelné i nadále a datové schránky budou konstruovány tak, aby tyto aplikace mohly být i nadále využívány.

Datové schránky (dále také „DS“) zřizuje a spravuje ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“) z titulu ústředního správního úřadu pro oblast informačních systémů veřejné správy dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. o) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů.

Zřizování a identifikace datových schránek

Datové schránky jsou tedy zřizovány dvojím způsobem:

- a) ze zákona,
- b) na žádost.

Náležitosti žádosti jsou popsány pro schránku fyzické osoby v § 3 odst. 3, pro schránku podnikající fyzické osoby v § 4 odst. 4, pro schránku právnické osoby v § 5 odst. 4.

Datovou schránku na žádost zřídí ministerstvo bezplatně do tří pracovních dnů ode dne podání žádosti. Datovou schránku podnikající fyzické osoby zřídí ministerstvo bezplatně advokátu, daňovému poradci a insolvenčnímu správci bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejich zapsání do zákonem stanovené evidence. Datovou schránku orgánu veřejné moci zřídí ministerstvo bezodkladně po jejich vzniku, v případě notářů a soudních exekutorů bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejich zapsání do zákonem stanovené evidence.

K identifikaci datové schránky slouží identifikátor. Identifikátor není zaměnitelný s žádným jiným identifikátorem využívaným orgány veřejné moci.

V rámci informačního systému datových schránek bude veden „telefonní seznam“ datových schránek, který bude možno prohledávat podle identifikátoru nebo podle typu DS a údaje o majiteli DS. Je-li ve vstupních datech uvedeno identifikační číslo (IČ) datové schránky, ostatní vstupní údaje se ignorují a vrátí se popis nejvýše jedné DS. Je-li u DS typu podnikající fyzické osoby (PFO), právnické osoby (PO) nebo orgánu veřejné moci (OVM) na vstupu uvedeno IČ, ostatní se ignorují. Jinak se vrátí množina popisů DS odpovídajících zadaným vstupním údajům. Je pravděpodobné, že bude definována minimální množina vstupních údajů, aby se nevracely rozsáhlé výsledky, přičemž se podle dostupných informací předpokládá následující omezení:

- pro FO: příjmení a datum narození,

- pro PFO: IČ nebo příjmení a datum narození,
- pro PO: IČ nebo začátek názvu,
- pro OVM: IČ nebo začátek názvu.

Službu v této obecně podobě budou moci volat pouze uživatelé přihlášení do schránky OVM, kteří k tomu mají explicitní oprávnění – tedy oprávnění představitelů orgánů veřejné moci a jimi pověřené osoby (zaměstnanci). Ostatní uživatelé (soukromoprávní) mohou vyhledávat jen mezi datovými schránkami orgánů veřejné moci.

Datová schránka fyzické osoby

Existují dva druhy datových schránek pro fyzické osoby:

1. fyzické osoby nepodnikající – občané;
2. fyzické osoby podnikající.

Přitom platí, že **fyzická osoba může mít zřízenou pouze jednu datovou schránku fyzické osoby a podnikající fyzická osoba může mít zřízenou pouze jednu datovou schránku podnikající fyzické osoby**, tj. bez ohledu na počet podnikatelských činností.

Z tohoto pravidla se uplatní výjimka ve vztahu k advokátům, daňovým poradcům a insolvenčním správcům. Pro advokacii, daňové poradenství a insolvenční správcovství se zřizuje samostatná datová schránka podnikající fyzické osoby. *V praxi to znamená, že např. advokát, který je současně soudním tlumočnickem, bude mít ze zákona zřízenou datovou schránku podnikající fyzické osoby advokáta a bude mít možnost si nechat zřídit na žádost datovou schránku podnikající fyzické osoby pro tlumočnickví, resp. i další podnikatelské činnosti.*

Existují tedy celkem čtyři varianty fyzických osob s DS:

1. jako podnikající fyzická osoba, kterou tento zákon podřazuje pod legislativní zkratku orgán veřejné moci – notář, exekutor;
2. jako podnikající fyzická osoba, která podniká podle zvláštních předpisů – advokáti, daňoví poradci a insolvenční správci;
3. jako podnikající fyzická osoba, která podniká podle živnostenského zákona;
4. jako nepodnikající fyzická osoba – občan.

Z tohoto lze dovodit, že za určitých okolností může mít fyzická osoba až tři datové schránky, např. v kombinaci advokát + tlumočnick + občan.

Některé profese, kterou jsou podnikáním podle zvláštních předpisů (je tomu tak u lékařů, patentových zástupců, znalců a tlumočnicků, auditorů, autorizovaných architektů apod.), ale na oddělení DS pro různé profese živnostenského a „neživnostenského“ charakteru nárok nemají. Proto znalec či tlumočnick, který současně provozuje např. maloobchod či zemědělskou výrobu, bude mít pouze jednu datovou schránku podnikající fyzické osoby.

Datová schránka právnické osoby

Datovou schránku právnické osoby zřídí ministerstvo bezplatně právnické osobě zřízené zákonem, právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku a organizační složce podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, a to v případě právnické osoby zříze-

né zákonem bezodkladně po jejím vzniku, v případě právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejím zapsání do obchodního rejstříku.

Právnické osobě, která není uvedena výše, zřídí ministerstvo datovou schránku právnické osoby bezplatně na její žádost do tří pracovních dnů ode dne podání žádosti.

Právnická osoba má nárok na zřízení jedné datové schránky právnické osoby. Z toho tedy vyplývá, že **vnitřní poměry PO** (doručování mezi jednotlivými organizačními celky, útvary apod.) **nejsou řešeny v rámci systému datových schránek a každý uživatel DS je musí stanovit a zajistit sám. Přístup do datové schránky bude zřízen statutárním zástupci PO a on musí rozhodnout, kdo bude dokumenty z datové schránky vybírat.** Provázání se spisovou službou závisí na vnitřním organizačním předpisu organizace.

Přístup do datové schránky

Přístupovat do datové schránky mohou podle § 8 zákona tyto kategorie osob a s těmito oprávněními:

1. K přístupu do datové schránky fyzické osoby, resp. podnikající fyzické osoby je oprávněna fyzická osoba, pro niž byla datová schránka zřízena.
2. K přístupu do datové schránky právnické osoby je oprávněn statutární orgán právnické osoby, člen statutárního orgánu právnické osoby nebo vedoucí organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, pro něž byla datová schránka zřízena.
3. K přístupu do datové schránky orgánu veřejné moci je oprávněn vedoucí orgánu veřejné moci, pro něhož byla datová schránka zřízena.
4. Osoby uvedené ad 1.- 3. jsou tzv. **primární osoby** uvedené v § 8 odst. 1 až 4 zákona a **jsou oprávněny činit úkony uvedené v § 11 odst. 4 a 6, tj. žádat o znepřístupnění a opětné zpřístupnění datové schránky.**
5. Ještě podstatnější je ale to, že rozsah přístupu uvedených osob do datové schránky zahrnuje i **přístup k dokumentům určeným do vlastních rukou adresáta.**
6. Osoby uvedené ad 1.- 3. mohou určit, že úkony, které jsou jim podle tohoto zákona vyhrazeny ve vztahu k pověřeným osobám a k ministerstvu, může činit fyzická osoba k tomu určená (dále jen „administrátor“). **Důvodem vytvoření funkce administrátora, který má význam především na velkých úřadech či u velkých právnických osob, je soustředit správu a organizační záležitosti spojené s provozem datové schránky do rukou jedné osoby** a oprostít tak statutární orgány a vedoucí orgánů veřejné moci od ryze administrativních záležitostí. Administrátor je tedy rovněž oprávněn žádat ministerstvo o znepřístupnění datové schránky, případně žádat o opětovné zpřístupnění znepřístupněné datové schránky, jakož i určovat, které pověřené osoby mají přístup k dokumentům určeným do vlastních rukou adresáta.

7. K přístupu do datové schránky je dále oprávněna tzv. **pověřená osoba**, kterou osoby uvedené ad 1.- 3., případně ad 6. pověří v rozsahu jimi stanoveném. Pověřená osoba je oprávněna k přístupu k dokumentům určeným do vlastních rukou adresáta pouze, stanoví-li tak osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 nebo administrátor.

Je-li statutární orgán právnické osoby či vedoucí orgánu veřejné moci kolegiálním útvarem, jsou jeho všichni členové oprávněni k přístupu do datové schránky právnické osoby, respektive orgánu veřejné moci. (Typicky v případě společného jednání členy statutárního orgánu obchodní společnosti.)

U každé datové schránky je možné určit libovolný počet osob, které budou mít do dané datové schránky přístup – určení těchto osob je možné provést i elektronicky. Při určování těchto osob je nutné dbát na skutečnost, že takto dodané dokumenty mohou mít pro držitele datové schránky velký význam – přístupem každé takové osoby dojde k doručení, takže je nutné dobře nastavit proces práce s datovou schránkou více oprávněnými osobami. V těchto případech se zároveň určí rozsah oprávnění k přístupu do datové schránky.

Správce (ministerstvo) ani provozovatel (Česká pošta) informačního systému datových schránek nejsou oprávněni k přístupu do datových schránek jiných subjektů.

Přístupové údaje

Přihlášení zajišťuje ministerstvo prostřednictvím jim vydaných přístupových údajů nebo elektronických prostředků anebo prostřednictvím elektronických prostředků třetích osob. Náležitosti přístupových údajů a elektronické prostředky k přihlášení, technické podmínky a bezpečnostní zásady přístupu do datové schránky stanoví ministerstvo vyhláškou.

Osoba oprávněná k přístupu do datové schránky se do ní přihlašuje prostřednictvím přístupových údajů. Přístupovými údaji není míněno osobní číslo, nýbrž údaje v rozsahu **uživatelské jméno a heslo.** Přitom je povinná zacházet s přístupovými údaji tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití.

Vyšší míru bezpečnosti by mělo zajistit použití elektronických prostředků – typicky nosiče, obsahujícího autentizační certifikát podobně, jako tomu je u nástrojů pro vytváření elektronického podpisu.

Zpřístupnění datové schránky

Ministerstvo zašle do vlastních rukou přístupové údaje k datové schránce oprávněné osobě bezodkladně po zřízení datové schránky. Údaje jsou zasílány fyzické osobě v případě zřízení datové schránky fyzické osoby, resp. datové schránky podnikající fyzické osoby, statutárnímu orgánu právnické osoby nebo vedoucímu orgánu veřejné moci v případě zřízení datových schránek těchto subjektů.

Ke zpřístupnění datové schránky dojde buď prvním přihlášením, nebo 15. dnem po doručení přístupových údajů. Tímto okamžikem je datová schránka zpřístupněna jak tomu, pro koho byla zřízena, tak pro ty, kteří do ní hodlají datové zprávy zasílat.

Znepřístupnění datové schránky

Datovou schránku, která nebyla zřízena ze zákona, tj. **DS fyzické osoby a podnikající fyzické osoby** ministerstvo znepřístupní, a to případně i zpětně, ke dni

- a) úmrtí osoby, pro niž byla datová schránka zřízena,
- b) uvedenému v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého jako den úmrtí této osoby,
- c) nabytí právní moci rozhodnutí o zbavení nebo omezení způsobilosti této osoby k právním úkonům,
- d) kdy byla tato osoba omezena na osobní svobodě z důvodu vzetí do vazby, výkonu trestu odnětí svobody, výkonu zabezpečovací detence, ochranného léčení nebo ochrany zdraví lidí.

V případě podnikající fyzické osoby a právnické osoby ministerstvo znepřístupní datovou schránku, a to případně i zpětně, ke dni jejího výmazu ze zákonem stanovené evidence, například z živnostenského rejstříku.

Pokud se jedná o datovou schránku právnické osoby zřízené zákonem a datovou schránku orgánu veřejné moci ministerstvo ji znepřístupní dnem jejich zrušení, a jde-li o notáře nebo soudního exekutora, ke dni zániku funkce, a to případně i zpětně. V těchto případech není možné znepřístupnit datovou schránku na základě žádosti těchto osob nebo jejich statutárních představitelů.

Ministerstvo znepřístupní datovou schránku fyzické osoby, podnikající fyzické osoby a právnické osoby rovněž na žádost osoby, již byla datová schránka zřízena, nebo administrátora, jde-li o datovou schránku, kterou ministerstvo zřizuje na žádost. **Tím dá oprávněná osoba najevo, že si do své datové schránky nepřeje zasílat žádné zprávy ze strany orgánů veřejné moci.** Žádost lze zaslat rovněž elektronicky za podmínky, že je podepsána zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu žadatele vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb. Příjem elektronicky zasláných žádostí umožní elektronická podatelna ministerstva vnitra nebo informační systém datových schránek; v druhém případě není nutné připojení zaručeného elektronického podpisu.

Datová schránka je znepřístupněna nejpozději třetím pracovním dnem následujícím po dni podání žádosti.

Zákon připouští v § 11 odst. 6 opětovné zpřístupnění znepřístupněné datové schránky fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby. Tyto osoby, pokud jim byla zřízena datová schránka na žádost, nikoliv ze zákona, mohou datové schránky znepřístupňovat a opětovně zpřístupňovat podle svých potřeb. Aby však nedocházelo ke zneužívání možnosti zpřístupňovat a opětovně znepřístupňovat datovou schránku (což by mohlo komplikovat průběh některých řízení), je možnost zpřístupňovat a znepřístupňovat datovou schránku omezena. Po druhém znepřístupnění datové schránky v jednom roce lze datovou schránku opětovně zpřístupnit nejdříve po uplynutí jednoho roku ode dne posledního znepřístupnění. Ministerstvo ji zpřístupní na žádost osoby, již byla datová schránka zřízena, nebo administrátora do tří pracovních dnů od podání žádosti.

Zneplatnění přístupových údajů

V případě, že osoby, oprávněné k přístupu do datové schránky, své přístupové údaje ztratí, budou jim odcizeny, vyzradí je apod., počítá zákon podobně, jak tomu je např. u údajů pro vytváření elektronického podpisu, se zneplatněním přístupových údajů. **Ke zneplatnění přístupových údajů musí dojít neprodleně poté, co došlo k oznámení, že má osoba oprávněná k přístupu do datové schránky obavy ze zneužití jejich přístupových údajů;** proto ministerstvo zneplatní přístupové údaje osoby oprávněné k přístupu do datové schránky neprodleně po jejím oznámení, zejména při ztrátě či odcizení přístupových údajů, a současně zašle této osobě do vlastních rukou nové přístupové údaje.

Kromě toho ministerstvo zneplatní přístupové údaje pověřené osobě **v případě zrušení pověření neprodleně po oznámení oprávněné osoby** (uvedené v § 8 odst. 1 až 4 zákona) **nebo administrátora** a o této skutečnosti informuje pověřenou osobu, jejíž údaje znepřístupnilo, i osobu, která o znepřístupnění požádala. Důvodem může být např. změna či odvolání z funkce nebo ukončení pracovního poměru. V tomto případě nejsou pověřené osobě již zasílány nové přístupové údaje.

Pokud dojde ke změně obsazení statutárního orgánu nebo vedoucího orgánu veřejné moci, je nutné též zneplatnit přístupové údaje osob, které již přístup do datové schránky mít nemají. Ministerstvo zneplatní přístupové údaje statutárnímu orgánu právnické osoby nebo jeho členu, přestane-li být statutárním orgánem právnické osoby nebo jeho členem, vedoucímu organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, přestane-li být vedoucím organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, a vedoucímu orgánu veřejné moci, přestane-li být vedoucím orgánem veřejné moci, neprodleně po oznámení této skutečnosti novým statutárním orgánem právnické osoby nebo jeho členem, novým vedoucím organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, novým vedoucím orgánem veřejné moci nebo administrátorem. Ministerstvo současně zašle novému statutárnímu orgánu právnické osoby nebo jeho členu, novému vedoucímu organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, novému vedoucímu orgánu veřejné moci, případně administrátorovi nové přístupové údaje do vlastních rukou.

Jsou-li osobě oprávněné k přístupu do datové schránky zaslány přístupové údaje po jejím oznámení, zejména při ztrátě či odcizení přístupových údajů opětovně během tří let, ministerstvo vybírá správní poplatek stanovený jiným právním předpisem. Tím je zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, kde podle Přílohy, Položka 4, písm. d) činí poplatek za opětovné vydání přístupových údajů k datové schránce **200 Kč.**

Zrušení datové schránky

Zatímco v předchozím textu je popisováno zneprístupnění datových schránek, aniž by tím byla dotčena jejich existence, ust. § 13 zákona řeší zrušení datové schránky jako takové.

Ministerstvo zruší

- a) datovou schránku fyzické osoby po uplynutí 3 let ode dne úmrtí fyzické osoby, případně dne, který je v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého uveden jako den úmrtí,
- b) datovou schránku podnikající fyzické osoby po uplynutí 3 let ode dne výmazu podnikající fyzické osoby ze zákonem stanovené evidence,⁴
- c) datovou schránku právnické osoby po uplynutí 3 let ode dne zániku právnické osoby nebo organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, které nemají právního nástupce, případně ode dne jejich výmazu ze zákonem stanovené evidence,
- d) datovou schránku orgánu veřejné moci po uplynutí 3 let ode dne po jeho zrušení.

Po uvedené dobu 3 let nebudou datové schránky již přístupné osobám, které v minulosti měly statut osoby oprávněné k přístupu do datové schránky, ale v případě nutnosti bude možné se na základě jiných právních předpisů (při úředním řízení) s obsahem datových schránek seznámit. Záznamy o přenesených zprávách včetně obálek těchto zpráv uchovává ISDS trvale.⁵

Zprávy které budou do datové schránky doručeny, v ní budou k dispozici až do okamžiku jejich vyzvednutí, tj. bez ohledu na případnou fikci doručení, mezitím nastanou. Mimo jiné je tak zachována možnost, aby příjemce i s odstupem času zjistil, co všechno promeškal, tím, že si schránku nevyzvedával. **Informační systém datových schránek uchová doručitou datovou zprávu po dobu devadesáti dnů od doručení do datové schránky příjemce.** Pak budou smazány, takže dlouhodobé uložení si musí zajistit uživatel sám. Nedoručenou datovou zprávu uchovává ISDS po neomezenou dobu. Přitom ale provozovatel datových schránek má právo takové zprávy po devadesáti dnech od fikce doručení (§ 17 odst. 4 zákona) přemístit do off-line datového úložiště, ze kterého lze zprávu na žádost příjemce zprávy vrátit zpět do jeho datové schránky.⁶

Informační systém datových schránek

Informační systém datových schránek (ISDS) je informačním systémem veřejné správy,⁷ který obsahuje informace o datových schránkách a jejich uživateli. Tento zákon se tedy na něj vztahuje v plném rozsahu. Správcem informačního systému datových schránek je ministerstvo vnitra. Provozovatelem informačního systému datových schránek je držitel poštovní licence, konkrétně Česká pošta, s. p. Tento provozovatel má ze zákona nárok na odměnu za provozování informačního systému datových schránek, která je stanovena podle ce-

nových předpisů.⁸ V současné době podle smluv mezi správcem a provozovatelem (Českou poštou a ministerstvem vnitra), které byly podepsány 27. 2. 2009, byly stanoveny náklady za odesílání zpráv prostřednictvím datových schránek takto:

- datová schránka orgánů veřejné moci (odesílání DS bude zpoplatněno),
- datová schránka pro právnické osoby (ZDARMA vše),
- datová schránka pro fyzické osoby podnikající (ZDARMA vše),
- datová schránka pro fyzické osoby (ZDARMA vše).

Cena služby pro uživatele z řad orgánů veřejné moci je stanovena takto:

Hranice transakcí kumulativně	Cena služby pro uživatele	
	Cena bez DPH	Cena s DPH
0 – 33 mil.	15,04 Kč	17,90 Kč
33 – 66 mil.	13,36 Kč	15,90 Kč
66 – 100 mil.	11,68 Kč	13,90 Kč
100 – 123 mil.	10,00 Kč	11,90 Kč
nad 123 mil.	8,32 Kč	9,90 Kč

V informačním systému datových schránek se vedou tyto informace o datových schránkách, jejich uživateli a veškeré manipulaci s obsahem schránek (bez toho, že by se kdokoliv dostal dovnitř, tj. do obsahu samotného). Ministerstvo zajišťuje průkaznost doručování datových zpráv, přičemž v systému jsou uchovávány auditní logy, které umožňují posouzení neshod na okamžiku doručení datových zpráv a samozřejmě i případných pokusů o útok na informační systém datových schránek.

ISDS je provozován nepřetržitě v režimu 24 hodin denně po 7 dní v týdnu s výjimkou plánovaných odstavků v rozsahu max. 96 hodin ročně v rozmezí 18 – 7 hodin.

Jen pro úplnost je třeba uvést, že podle § 15 zákona ministerstvo za účelem správy informačního systému datových schránek využívá údaje vedené v informačním systému evidence obyvatel a že příslušné orgány (ministerstvo spravedlnosti u insolvenčních správců, soud určený k vedení obchodního rejstříku, Česká advokátní komora u advokátů, Notářská komora České republiky u notářů, Exekutorská komora České republiky u exekutorů, Komora daňových poradců České republiky u daňových poradců a správní orgán vedoucí evidenci podnikajících fyzických osob) bezodkladně informují ministerstvo o zápisu a výmazu osob z této evidence. Kromě toho věznice nebo vazební věznice bezodkladně informuje ministerstvo o vzetí fyzické osoby do vazby nebo o nástupu fyzické osoby do výkonu trestu odnětí svobody, detenční ústav o nástupu fyzické osoby do výkonu zabezpečovací detence a soud o vykonatelném rozhodnutí, jímž se fyzická osoba omezuje na osobní svobodě z důvodu ochranného léčení nebo ochrany zdraví lidu.

Doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky

Ust. § 17 zákona popisuje, jak se vlastně doručuje prostřednictvím datové schránky příjemcům – uživatelům datových schránek.

Podle něj:

(1) Umožňuje-li to povaha dokumentu,⁹ orgán veřejné moci jej doručuje jinému orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje na místě. Umožňuje-li to povaha dokumentu a má-li fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba zpřístupněnou svou datovou schránku, orgán veřejné moci doručuje dokument této osobě prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou nebo na místě. V případě, že má být v daném případě doručeno veřejnou vyhláškou nebo při úkonu (tj. při osobním jednání dojde i k předání dokumentu), použije se přednostně tato forma doručení a není nutné použít informační systém datových schránek. **Doručuje-li se způsobem podle tohoto zákona, ustanovení jiných právních předpisů upravující způsob doručení se nepoužijí.**

(2) Pripouští-li jiné právní předpisy doručování prostřednictvím datových schránek, pořadí způsobů doručování stanovené těmito právními předpisy zůstává ustanovením odstavce 1 nedotčeno. V některých právních předpisech je upraveno pořadí způsobů doručování. Proto je nutné ponechat pořadí způsobů doručování v těchto případech na speciálních zákonech, které jej

stanovují. Pokud však pořadí způsobů doručování v jiném právním předpisu není, použije se pořadí podle tohoto zákona.

(3) **Dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu.**

Je-li dokument nebo úkon určen do vlastních rukou adresáta, vyznačí tuto skutečnost odesílatel v datové zprávě. **Informační systém datových schránek umožní odesílateli datové zprávy nastavit příznak, zda se jedná o datovou zprávu určenou pouze do vlastních rukou adresáta (obdobu tzv. zásilky s červeným pruhem).** Následně informační systém datových schránek zajistí, aby měl k datové zprávě skutečně přístup pouze adresát a nikoliv ostatní osoby oprávněné k přístupu do datové schránky (odpovídající příznak bude součástí hlavičky datové zprávy a adresátovi se zobrazí informace o tom, že zpráva je určena pouze do vlastních rukou adresáta).

V případě, že přistupující osoba toto oprávnění nemá, zprávy s tzv. červeným pruhem se jí ani nezobrazí a tudíž nemohou být považovány za doručené okamžikem přihlášení do datové schránky. **Vyjma případů, kdy zvláštní právní předpis vylučuje náhradní doručení,¹⁰ platí fikce doručení, která nastává desátým dnem od okamžiku, kdy byla datová zpráva dodána do datové schránky adresáta.**

Má-li přístup do jedné datové schránky více fyzických osob, bude prostřednictvím informačního systému datových schránek zajištěno, že každá z nich bude mít mož-

Ilustrační foto Jakub Stadler

nost se seznámit s obsahem pouze těch datových zpráv, které budou odpovídat rozsahu jejího oprávnění.

(4) Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle odstavce 3 ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení (viz výše).

(5) Osoba, pro niž byla datová schránka zřízena, může za podmínek stanovených jiným právním předpisem¹¹ žádat o určení neúčinnosti doručení podle odstavce 4.

(6) Doručení dokumentu podle odstavce 3 nebo 4 má stejné právní účinky jako doručení do vlastních rukou (tj. doručení s tzv. modrým pruhem).

(7) Doručování mezi orgány veřejné moci prostřednictvím datové schránky se nepoužije, pokud je z bezpečnostních důvodů mezi těmito orgány zavedena jiná forma elektronické komunikace. V uplynulých letech vytvořily některé orgány veřejné správy speciální komunikační kanály pro sdělování určitého typu informací a stanovily striktní bezpečnostní pravidla pro tuto komunikaci. V těchto případech pro doručování dokumentů není z bezpečnostních důvodů možné využít informační systém datových schránek.

Provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky

Za podmínek stanovených v ustanovení § 18 mají fyzické osoby, podnikající fyzické osoby a právnické osoby možnost činit úkony vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datových schránek, mají-li zpřístupněnu svou datovou schránku, a pokud to není vyloučeno povahou tohoto úkonu. Je však zcela na jejich úvaze, zda této možnosti využijí. Po nabytí účinnosti zákona č. 300/2008 Sb. budou tedy existovat tři kanály pro provádění úkonů (činění podání) vůči orgánům veřejné moci:

a) v listinné podobě do podatelů OVM;

b) elektronicky prostřednictvím e-mailu do elektronických podatelů,¹² případně prostřednictvím transakční části portálu veřejné správy,

c) prostřednictvím datových schránek.

Kromě toho ještě existují zvláštní způsoby komunikace, jako je třeba prostřednictvím Daňového portálu, který slouží pro komunikaci s daňovou správou a k získávání informací z daňového řízení.

Úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 nebo pověřenou osobou, pokud k tomu ovšem byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob. S ohledem na skutečnost, že některé právní předpisy vyžadují společný podpis více osob, se v takovém případě úkonu učiněnému prostřednictvím datových schránek účinky podepsaného dokumentu nepřiznávají a je třeba použít zaručený elektronický podpis.

Z výše uvedeného vyplývá, že zatímco v případě postupu ad b), tj. prostřednictvím e-mailu do elektronických podatelů je třeba vyhovět požadavkům konkrétního procesního předpisu,¹³ v případě postupu ad c) již s výjimkou společného podpisu více osob na jednom dokumentu použití elektronického podpisu podle § 11 ZEP není vyžadováno.

Závěr

V poslední době došlo k nepříliš žádoucí situaci, kdy ještě před nabytím účinnosti zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, došlo k jeho novelizaci, a to v rámci novely zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě (sněmovní tisk č. 704). Novela nepřináší mnoho pozitivních prvků – naopak vše nasvědčuje tomu, že výklad a aplikace zákona se stanou ještě obtížnějšími. Z hlediska tohoto článku je nejpodstatnější a nejméně problematický bod, podle kterého „*Datová schránka podle věty první je zpřístupněna prvním přihlášením osoby uvedené v § 8 odst. 1 až 4. Nepřihlásí-li se osoba uvedená v § 8 odst. 1 až 4 do datové schránky, datová schránka se zpřístupní dnem 1. listopadu 2009. Ustanovení § 24 odst. 1 a 2 správního řádu se při doručení prvních přístupových údajů nepoužijí; lhůta stanovená v § 23 odst. 4 správního řádu činí v tomto případě 90 dnů.*“ To znamená, že **oproti původnímu předpokladu plynulého náběhu zpřístupňovaných DS od 1. 7. do 31. 10. budou schránky všem, kdo se nepřihlásí dříve, aktivovány ke shodnému datu 1. 11. 2009.**

✦ Autor je člen Legislativní rady vlády a spoluautor zákona.

1 Podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

2 Datovou zprávu jsou podle § 2 písm. d) ZEP elektronická data, která lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat na záznamových médiích, používaných při zpracování a přenosu dat elektronickou formou.

3 Např. Smejkal, V.: Doručování v českém právním řádu, Justiční praxe L., 2002, č. 10, s. 572-603.

4 V tomto případě se lze domnívat, že ke zrušení dojde i v případě úmrtí fyzické osoby podnikající, ale zákon v tomto smyslu nic neuvádí.

5 Viz provozní řád ISDS.

6 Provozní řád Informačního systému datových schránek (ISDS). Verze z 10. 4. 2008.

7 Viz zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

8 Viz zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů.

9 Některé dokumenty konvertovat nelze – viz § 24 odst. 5 zákona – a rovněž nelze převést do elektronické podoby trojrozměrné předměty (např. předměty doličné) nebo dokument není ve formátu podporovaném informačním systémem datových schránek, jedná se o spustitelnou aplikaci. Zprávy s takovými přílohami není možno posílat prostřednictvím datové schránky, protože to povaha dokumentu neumožňuje.

10 Viz např. § 50d občanského soudního řádu, § 64 trestního řádu.

11 Například § 24 odst. 2 správního řádu.

12 Tyto podatelny jsou orgány veřejné moci povinny zřídit a provozovat podle § 11 odst. 3 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon o elektronickém podpisu s cílem zajistit jejich prostřednictvím přijímání a odesílání elektronicky podepsaných datových zpráv. Ministerstvo vnitra eviduje v současné době vznik více než dvou tisíc elektronických podatelů.

13 Viz např. § 37 odst. 4 správního řádu, § 59 trestního řádu, § 37 odst. 2 soudního řádu správního, § 42 občanského soudního řádu.

Výše bezdůvodného obohacení při investicích do cizí nemovitosti

JUDr. LUKÁŠ KLEGA

Při poskytování právních služeb se nám může stát, že se na nás obrátí klient nacházející se v situaci, kdy bylo třetí osobou investováno do jeho nemovitosti, popř. kdy naopak do cizí nemovitosti investoval náš klient, přičemž se zároveň bude jednat o bezdůvodné obohacení. Může se jednat o situace, kdy byla nemovitost zhodnocována na základě absolutně neplatné smlouvy. Typicky se pak s touto situací můžeme setkat především v případech, kdy členové rodiny, kteří žijí v domě ve vlastnictví dalšího člena této rodiny, do zhodnocení domu investují, přičemž se následně odstěhují a požadují od vlastníka vydání bezdůvodného obohacení.

V konkrétním případě, kdy dojde k bezdůvodnému obohacení, bude samozřejmě nutné prokázat, že k tomuto obohacení na straně konkrétní osoby skutečně došlo. Tím však celý problém pochopitelně nekončí. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že určení toho, co je bezdůvodným obohacením, resp. stanovení jeho výše, může jednoduše vyřešit vypracování znaleckého posudku, nemusí tomu tak být vždy.

Potíže mohou nastat například tehdy, bylo-li někým investováno do cizí nemovitosti, typicky pak v případě provedení určitých prací. Nezáleží až tak na tom, o jakou skutkovou podstatu bezdůvodného obohacení se bude jednat, může jít třeba o zhodnocení nemovitosti na základě smlouvy o dílo, která se následně ukáže absolutně neplatnou, ať už z toho či jiného důvodu.

Dle ust. § 451 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“) je ten, kdo se na úkor jiného obohatil, toto obohacení povinen vydat. Jako bezdůvodné obohacení je pak v ust. § 451 odst. 2 označen majetkový prospěch získaný v souvislosti s tou či onou skutkovou podstatou bezdůvodného obohacení. Takový majetkový prospěch musí být pak celý vydán, přičemž není-li to dobře možné, zejména proto, že bezdůvodné obohacení záleželo ve výkonech, musí být dle ust. § 458 odst. 1 občanského zákoníku poskytnuta peněžitá náhrada.

V případě zhodnocení nemovitosti provedením určitých prací však dochází k dosti problematické situaci, protože majetkové prospěchy lze v podstatě zvažovat dva. Prvním z nich může být samotné zhodnocení nemovitosti, tedy zvýšení její tržní hodnoty. Druhým z nich je pak samotná tržní hodnota provedených prací. V tomto směru pak celou situaci nemůže pochopitelně vyřešit ani znalecký posudek, protože v tom znalec stanoví dvě různé finanční

částky, a to často zcela rozdílné výše. Nebude tak výjimkou, že zhodnocení nemovitosti bude oceněno částkou odpovídající desetíně částky, kterou byla oceněna hodnota provedených výkonů. Rozdíly však mohou být ještě razantnější v případech, kdy budou na nemovitosti prováděny určité specifické úpravy, které pro většinu lidí nemají větší význam.

V konkrétních sporech tak dochází logicky k tomu, že stranou, na jejíž úkor bylo takovéto bezdůvodné obohacení získáno, v našem právním případě tedy zhotovitelem, bude argumentováno tím, že je nutno za bezdůvodné obohacení považovat hodnotu provedených prací. Majitel nemovitosti, připustí-li už, že se skutečně bezdůvodně obohatil, bude pak pochopitelně tvrdit získání bezdůvodného obohacení v rozsahu zhodnocení nemovitosti, kterážto částka bude zpravidla podstatně nižší.

Takovéto spory jsou soudy nižších stupňů, a to včetně soudů vrchních, rozhodovány často dosti rozdílně, jedním či druhým z výše naznačených způsobů. Praxe je sjednocována až judikaturou Nejvyššího soudu ČR, přičemž s ohledem na celou řadu rozhodnutí tuto problematiku řešících lze říci, že se jedná o judikaturu konstantní. Z poslední doby lze tak citovat rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2008, č. j. 32 Cdo 389/2008-339, ve kterém nalezneme rovněž odkazy na starší rozsudky shodného znění.

Nejvyšší soud ČR ve výše uvedeném rozsudku vyslovil, že „**v případě investic do cizího majetku je pohledávkou z bezdůvodného obohacení nikoliv hodnota vynaložených prostředků, nýbrž zhodnocení věci, jež se obohacenému dostalo, tj. rozdíl mezi hodnotou jeho věci (tržní cenou) před investicemi a poté**“.

Dále Nejvyšší soud ČR uvádí, že obohacený „**je povinen vydat jen ten majetkový prospěch, jehož se mu obohacením dostalo, a nikoliv nahradit majetkovou ztrátu tomu, na jehož úkor bylo obohacení získáno**“.

Výše uvedené vhodně ilustruje samotnou podstatu bezdůvodného obohacení. Při stanovení výše způsobené škody jde především o to, jak se tato škoda projevila v majetkové sféře poškozeného. Naopak při bezdůvodném obohacení nesledujeme majetkovou sféru toho, z jehož majetku majetkový prospěch ušel, ale naopak míru zvětšení majetku bezdůvodně obohaceného. To je důležitý rozdíl mezi oběma instituty.

Vzhledem ke skutečnosti, že k podobným situacím dochází v praxi poměrně často, je nutné, a to především z důvodu nejednotné rozhodovací praxe soudů nižších stupňů, judikaturu Nejvyššího soudu ČR znát a v daných sporech jí argumentovat, popř. dovést celou kauzu až do stadia dovolacího řízení.

Rizika při nabývání nemovitostí od povinného

JUDr. RADEK ADÁMEK

Pod zjednodušeným nadpisem následující krátké stati se skrývá úvaha nad praktickými dopady stávající právní úpravy a judikatury týkající se řízení o výkon rozhodnutí podle části šesté občanského soudního řádu a exekučního řízení podle exekučního řádu. Článek se zabývá problémy, se kterými se právní praxe potýká při uzavírání kupních smluv a nabývání vlastnictví k nemovitostem, jejichž vlastníci jsou postiženi výkonem rozhodnutí či exekucí.

Pro jakékoliv další úvahy je nezbytné připomenout znění ust. § 335b odst. 1 písm. a) o. s. ř., které stanoví, že v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud povinnému zakáže, aby po doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nemovitost převedl na jiného nebo ji zatížil. Obdobný zákaz platný pro exekuční řízení je potom zakotven v ust. § 44 odst. 7 ex. řádu, podle kterého po doručení usnesení o nařízení exekuce nesmí povinný nakládat se svým majetkem, včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb, udržování a správy majetku.¹

Obě citovaná právní pravidla označujeme jako tzv. „inhibitorium“. Jejich porušení je stíháno **absolutní neplatností právního úkonu** učiněného v rozporu se zákonným zákazem. Absolutní neplatnost exekuční řád zakotvuje v ust. § 44 odst. 7 výslovně, ohledně § 335b odst. 1 písm. a) o. s. ř. je dovozována výkladem s odkazem na ust. § 39 obč. zák. (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2004, sp. zn. 20 Cdo 2662/2003, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 4/2005 pod č. 30, str. 260).

Pro úplnost je třeba doplnit, že ust. § 44 odst. 7 ex. řádu je inhibitoriem generálním, zatímco speciální inhibitorium je zakotveno v ust. § 47 odst. 4 ex. řádu. Pro případ výkonu rozhodnutí dle o. s. ř. se rozlišování na generální a speciální inhibitorium neuplatňuje.²

Neplatností právního úkonu, kterým je porušeno inhibitorium, je třeba rozumět neplatnost absolutní, která působí ze zákona (ex lege) a od počátku (ex tunc), takže subjektivní občanskoprávní práva a povinnosti z takového právního úkonu vůbec nevzniknou.

Nauka o dvoufázovém nabývání vlastnictví k nemovitosti, tedy rozlišování uzavření smlouvy – *iustus titulus* (zakládající obligačněprávní účinky) a vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí – *modus acquirendi* (zakládající věcněprávní, translační účinky) vedla k úvahám

o tom, že **samotné uzavření kupní smlouvy nelze považovat za úkon, jímž by bylo nakládáno s majetkem povinného, s tím, že tímto úkonem se rozumí teprve podání návrhu na vklad do katastru nemovitostí.**³ Tento názor byl podporován též vcelku logicky znějícím argumentem, že pokud účelem uzavření sporné kupní smlouvy má být uspokojení pohledávky oprávněného, pro kterou byla exekuce vedena, a z části kupní ceny placené na základě kupní smlouvy by právě tato pohledávka s veškerým příslušenstvím byla uhrazena, není rozumný důvod považovat kupní smlouvu za neplatnou, když všichni účastníci právních vztahů dojdou tímto způsobem plného uspokojení.

Těmto úvahám však učinilo definitivně zadost rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. **29 Odo 1070/2006**, kterým byl vysloven nekompromisní závěr. *Kupní smlouva, kterou povinný převedl nemovitost na jiného, i když usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí mu to soud zakázal [§ 335b odst. 1 písm. a) o. s. ř.], je neplatná pro rozpor se zákonem. Tento právní závěr se plně prosadí i z pohledu výkladu ustanovení § 44 odst. 7 exekučního řádu, jde-li o důsledek jednání, které je v rozporu se zákonným zákazem dispozice s majetkem. Úvaha, podle které byla část kupní ceny za prodej sporných nemovitostí použita na úhradu exekučně vymáhané pohledávky, je pak pro posouzení (ne)platnosti právního úkonu podle § 44 odst. 7 exekučního řádu právně nevýznamná. Absolutně neplatná smlouva způsobilým podkladem pro zápis vkladu do katastru být nemůže.*

Zájem, jaký citované rozhodnutí vyvolalo v advokátní obci, potvrzuje i skutečnost, že tento judikát byl zařazen též do programu 2. odborného symposia pořádaného Nejvyšším soudem v prosinci 2008 na téma „Komerční nemovitosti v judikatuře Nejvyššího soudu ČR“.

Důsledky výkladu zastávaného Nejvyšším soudem, jakkoliv k němu nelze mít z pohledu správnosti interpretace dotčených zákonných ustanovení žádných výhrad, jsou pro praxi zásadní a nepříjemné. **Ten, kdo má zájem o koupi nemovitosti, proti jejímuž vlastníkovi je veden výkon rozhodnutí či exekuce, má velmi omezené právní prostředky, jak svého záměru bezpečně a jistě dosáhnout, neboť aby mohl uzavřít s povinným platnou kupní smlouvu, musí nejprve dojít k zastavení, či chcete-li ukončení výkonu rozhodnutí, resp. exekuce, tedy musí zaniknout účinky inhibitoria. Prakticky tak zájemci o koupi zbývá k dispozici pouze institut pacta de contrahendo, jehož obsahem by byl jednak závazek povinného použít zálohu poskytnutou budoucím kupujícím na kupní cenu ke splnění exekučně vymáhaného plnění, a dále závazek povinného uzavřít kupní smlouvu v dohodnuté lhůtě po ukončení výkonu rozhodnutí/exekuce, tedy vymožení vymáhané pohledávky.**

Lze vznést pochyby, zda závazky z takové smlouvy o smlouvě budoucí jsou platné a vymahatelné. Osobně bych takto uzavřenou smlouvu o smlouvě budoucí považoval sice za platnou, nicméně pokud by povinný (budoucí prodávající) svůj závazek použít zálohu na kupní cenu k (zjednodušeně řečeno) vyplacení exekuce, porušil, neměl by budoucí kupující možnost domáhat se uzavření kupní smlouvy podle ust. § 50a odst. 2 obč. zák., neboť by to odporovalo kogentním ustanovením zákona o inhibitoriu. Pokud by ovšem povinný (budoucí prodávající) použil obdrženou zálohu na kupní cenu v souladu s dohodou, a došlo by k zániku účinků inhibitoria, potom již možnosti žalovat dle ust. § 50a odst. 2 obč. zák. nestojí nic v cestě. Je třeba si uvědomit, že konstrukce popisované smlouvy nespočívá pouze na smluvním typu pacta de contrahendo, ale též na kombinaci odkládací podmínky zániku účinků generálního inhibitoria.

Jako alternativa k pactu de contrahendo se proto nabízí uzavření přímo kupní smlouvy, avšak vázané na odkládací podmínku (§ 36 odst. 2 obč. zák.). Odkládací podmínka by spočívala v ukončení exekuce, resp. zániku účinků inhibitoria. Takovou kupní smlouvu by dle mého názoru nebylo možné považovat za neplatnou, neboť do doby splnění podmínky, na kterou je účinnost kupní smlouvy vázána, se na takovou smlouvu (právní úkon) sice hledí jako na platnou, existentní, avšak nemající právních účinků (nevyvolávající žádných následků), a to ani obligačněprávních. Pokud právní úkon nevyvolává právních účinků, neměl by být považován za rozporný s pravidlem inhibitoria.

V každém případě lze budoucímu kupujícímu jen doporučit, aby případná záloha na kupní cenu určená k zaplacení exekučně vymáhaného plnění byla placena pří-

mo k rukám oprávněného či exekutora a fakticky se tak vyloučila možnost, že povinný obdržené peníze užije v rozporu s dohodou s budoucím kupujícím.

Výše popsaným však potíže zájemce o koupi nemovitosti, proti jejímuž vlastníkovi je veden výkon rozhodnutí/exekuce, zdaleka nekončí. **Problematické je totiž vůbec určení toho okamžiku, kdy zanikají účinky inhibitoria.** Zatímco procesní předpisy přesně a nesporně stanovují okamžik zahájení řízení o výkon rozhodnutí, resp. exekučního řízení, jakož i okamžik, od kdy působí účinky inhibitoria, určení okamžiku, kdy výkon rozhodnutí či exekuce končí, je velmi nejasné.

Patrně žádné problémy by neměly vzniknout v případě zastavení výkonu rozhodnutí/exekuce rozhodnutím soudu podle ust. § 268 o. s. ř. (§ 55 ex. ř.). To však není nejčastější způsob ukončení exekuce. Tím je totiž vymození plnění, tedy plné uspokojení oprávněného. O tom se však žádné rozhodnutí, které by mohlo nabýt právní moci, nevydává.⁴

Nejistota spojená s nezpochybnitelným určením okamžiku ukončení exekuce se přenáší i do určení okamžiku ukončení účinků inhibitoria. Zájemce usilující o koupi nemovitosti, jejíž vlastník je osobou povinnou, proti které je veden výkon rozhodnutí/exekuce, se tak nachází v značné míře nejistoty, od kterého okamžiku již může s povinným uzavřít kupní smlouvu a podat návrh na vklad vlastnického práva, aniž by riskoval, že tyto úkony budou následně zneplatněny pro porušení inhibitoria.

Na jistotě právních vztahů příliš nepřidává též různý procesní postup v případě vymození plnění v rámci exekuce, oproti dobrovolnému splnění vymáhané pohledávky povinným mimo exekuci, na což pamatuje ust. § 46 odst. 3 exekučního řádu povinností exekutora upus-

Ilustrační foto

tit od dalšího provádění exekuce (obdobně viz ust. § 265 odst. 2 o. s. ř.), o čemž se žádné rozhodnutí nevydává. Nicméně dobrovolné splnění povinného, v případě, že k němu došlo mimo rámec výkonu, je důvodem zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Jestliže však vymáhané právo zaniklo jeho vymožením v rámci výkonu rozhodnutí, pro zastavení výkonu rozhodnutí již není místo.⁵ Řízení o návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí by v daném případě bylo zastaveno podle § 103, § 104 odst. 1 a § 254 odst. 1 o. s. ř. Zvláštní podmínkou takového řízení je totiž existence nařízeného a trvajících výkonu rozhodnutí/exekučního řízení.⁶

Jak v občanském soudním řádu, tak v exekučním řádu zcela absentuje právní úprava, která by řešila situaci, jak majetek zablokovaný inhibitoriem uvolnit v případě, že pohledávka, kvůli které byl výkon rozhodnutí/exekuce nařízen, byla vymožena či dobrovolně uhrazena povinným nebo osobou, která splní dluh za povinného.

V praxi se věc řeší tak, že soudní exekutor vydá po úplném vymožení pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce, potvrzení, ve kterém tyto skutečnosti deklaruje a potvrdí, že jeho pověření k provádění exekuce zaniklo (§ 51 ex. ř.). Nicméně z exekučního řádu nevyplývá pro soudního exekutora povinnost takové potvrzení vydávat. Zákon též vůbec neřeší, jakou formu a náležitosti by potvrzení mělo mít. Takové potvrzení též nemůže nabýt právní moci a tudíž je vůbec sporná povaha jeho účinků. Pokud by se např. v budoucnu ukázalo, že v okamžiku vystavení potvrzení nebyly vymáhaná pohledávka, její příslušenství nebo náklady exekuce, zcela vymoženy, tedy potvrzení bylo vydáno nesprávně nebo omylem, potom nemohlo dojít k ukončení exekuce a tudíž trvají účinky inhibitoria.

Žádné potvrzení, tím spíše pokud není upraveno občanským soudním řádem nebo exekučním řádem, totiž nemůže změnit platnou právní úpravu, která stojí na pravidle, že výkon rozhodnutí/exekuce se končí teprve úplným vymožením pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce. Ukončení exekuce a účinků inhibitoria tedy zákon spojuje s objektivní skutečností, nikoliv s vystavením nějakého potvrzení. Rizika, jaké to přináší pro třetí osoby, které mají zájem od povinného koupit nemovitost, jsou nasnadě.

V praxi se lze setkat s argumentací soudního exekutora, že potvrzení (vyrozumění) o zániku pověření k provedení exekuce z důvodu vymožení plnění, s výslovným odkazem na ust. § 51 písm. c) ex. ř., bylo vydáno pouze v důsledku „administrativně-technické“ chyby. Nejistotu do celé věci vnáší i strohá právní úprava institutu příkazu k úhradě nákladů exekuce (§ 88 ex. ř.). Je totiž otázkou, zda exekutor může vydat další příkaz k úhradě nákladů exekuce poté, co již ve věci jeden takový příkaz vydal, a který nabyl právní moci. Pokud by se zde neuplatnila překážka věci rozhodnuté, a soudní exekutor by mohl opakovaně vydávat nové a nové příkazy k úhradě nákladů exekuce, poslední zbytky právní jistoty ohledně ukončení exekuce, a tedy i zániku účinků inhibitoria, by se rázem vypařily. Nabyl-li by totiž dodatečný příkaz k úhradě nákladů exekuce právní moci (uvažme velmi

krátkou lhůtu pro podání námitek), potom ani nemohlo dojít k naplnění ust. § 51 písm. c) ex. ř., tedy k zániku pověření exekutora a ukončení exekuce. I s takovou argumentací se lze v praxi setkat a dlužno podotknout, že jí nahrává **právní úprava, která výslovně neuvádí, že ve věci lze vydat pouze jeden příkaz k náhradě nákladů exekuce, resp. že vydání takového příkazu zakládá překážku věci rozhodnuté.**

Na míře rizika ničeho nemění ani praxe katastrálních úřadů, kterým pro výmaz poznámky o nařízení exekuce postačuje právě potvrzení soudního exekutora. (Zřejmě jako úlitbu skutečnosti, že takové potvrzení není zakotveno v zákoně, vyžadují katastrální úřady, aby potvrzení obsahovalo otisk kulatého úředního razítka.) **Za trvání účinků inhibitoria však nelze platně nabýt vlastnictví k nemovitosti kupní smlouvou uzavřenou s povinným, a to ani kdyby tomu nebránily zápisy v katastru nemovitostí.**

Pro úplnost je třeba dodat, že podle smlouvy o převodu nemovitostí, byť by byla uzavřena před doručením usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí/exekuce, tedy před nastolením účinků inhibitoria, nelze za trvání výkonu rozhodnutí/exekuce provést vklad do katastru nemovitostí. Není totiž splněna podmínka uvedená v ust. § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 265/1992 Sb., kterou samozřejmě katastrální úřad zkoumá ke dni podání návrhu na vklad.⁷

Výše popsaným však problémy zájemce o koupi nemovitosti nekončí, chce se spíše říci, že tomu je právě naopak. Teprve nyní se totiž dostáváme k jádru zamyšlení, kterým je závěr obsažený v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2007, sp. zn. **20 Cdo 3516/2006**, ze kterého lze citovat: „*S námitkou dovolatele, že vymožení pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce nemá paušálně (vždy) za následek zánik exekuce (jako celku), je třeba se ztotožnit. Z ustanovení § 51 písm. c) zákona č. 120/2001 Sb. vyplývá, že v takové situaci zaniká pouze pověření exekutora provedením exekuce; závěr, že okolnost uvedená v § 51 písm. c) zákona č. 120/2001 Sb. má rovněž (vždy) za následek zánik exekuce jako celku, nelze ze zákona dovodit. Není totiž vyloučeno, že exekutor vydal v dané exekuci více exekučních příkazů postihujících různé majetkové hodnoty a prováděl tedy exekuci více způsoby. Ve stanovisku ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 4, ročník 2006 pod č. 31, Nejvyšší soud v bodě IV. vyložil, že exekuce, v níž bylo vydáno více exekučních příkazů, se podobá situaci více vedených výkonů rozhodnutí, jež se liší jen způsobem výkonu a kde nucené vymožení peněžitého plnění vede k faktickému ukončení výkonu, v němž se tak stalo, pro ostatní však zakládá důvod k jejich ukončení zastavením výkonu podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Pouze v případě, že exekuce byla vedena na základě exekučního příkazu jen jediným způsobem, má vymožení pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce v rámci tohoto způsobu za následek nejen zánik pověření soudního exekutora, ale též zánik exekuce jako takové.*“⁸

Citované rozhodnutí Nejvyššího soudu by mohlo mít dalekosáhlé důsledky pro právní praxi, neboť nabízí interpretaci, že vždy, kdy soudní exekutor vydá více exekučních

příkazů, přičemž v rámci jednoho z nich dojde k vymožením pohledávky, dochází pouze k zániku pověření exekutora, avšak nikoliv k zániku exekuce jako celku. Z toho důvodu je nezbytné se domáhat zastavení výkonu rozhodnutí/exekuce podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Jinak zřejmě trvají účinky inhibitoria, neboť exekuce jako celek nebyla formálně ukončena. Lze též zastávat výklad, že ač sice není ukončena exekuce jako celek, tak účinky inhibitoria již netrvají, neb pro to není důvod, když již došlo k plnému uspokojení oprávněného. Pro takovou interpretaci, jakkoliv se jeví rozumná, však nelze najít oporu v textu zákona.

Osobně považuji za nerozumný a nesprávný celý závěr prezentovaný v cit. rozhodnutí sp. zn. 20 Cdo 3516/2006. Důsledky, jaké s sebou jeho aplikace může přinést v praxi, jsou zjevně nedomyšlené. Nevidím jediného praktického důvodu, pro který by bylo nutné zastavit ty způsoby provádění exekuce, v rámci kterých nedošlo k vymožení plnění. Pokud by se závěry vyplývající z uvedeného rozhodnutí plně prosadily do praxe včetně toho, že dokud nedojde k ukončení exekuce jako celku, tedy zastavení všech těch výkonů rozhodnutí/způsobů provedení exekuce, v rámci kterých nedošlo k vymožení plnění, tak exekuce jako celek trvá včetně účinků inhibitoria, vneslo by to chaos do práv-

ních vztahů k nemovitostem. Nikdo, kdo nabyt nemovitost od povinného, by si nemohl být jist, zda se tak stalo platně.

Pojednání o rizicích souvisejících s nákupem nemovitosti ve vlastnictví povinného lze shrnout tak, že **problematičnost právní úpravy počíná od absence jednoznačného, zákonem definovaného okamžiku ukončení exekuce včetně zániku všech účinků s jejím nařízením spojených**, zejména účinků inhibitoria. Za tento okamžik nelze považovat „vymožení pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce“, jakkoliv se jedná o objektivní skutečnost, neboť zákon vůbec neřeší autoritativní deklaraci, že taková skutečnost nastala.⁹

De lege ferenda lze doporučit, aby každá exekuce, tedy i ta, která končí vymožením plnění nebo dobrovolným splněním, končila vydáním rozhodnutí, se kterým by byly spojeny účinky zániku inhibitoria i ukončení všech jednotlivých způsobů exekuce (exekučních příkazů) i nařízených výkonů rozhodnutí podle o. s. ř., jež byly prováděny pro totožné vymáhané plnění. Tím by se významně eliminovala všechna rizika, která v současné době s sebou nese nákup nemovitosti od osoby, proti které byl veden výkon rozhodnutí či exekuce.

✦ Autor je advokátem v Brně.

1 Zákaz nakládání s majetkem podle § 44 odst. 7 ex. ř. se vztahuje i na majetek nabytý povinným až po doručení usnesení o nařízení exekuce (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1813/2006).

2 Pokud se níže v textu hovoří o inhibitoriu, rozumí se tím v režimu exekučního řádu inhibitorium generální.

3 Baudyš, Petr: K úsilí o co nejvíce neplatných smluv. Bulletin advokacie, 2007, č. 6, str. 38.

4 Kůrka, Vladimír – Drápal, Ljubomír: Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Linde, Praha 2004, str. 351.

5 Rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 1998, sp. zn. 37 Co 17/98 in Soudní Rozhledy, 1998, č. 11 str. 186; Shodně Kůrka, V. – Drápal, L. cit. op., s. 351, str. 382-383.

6 Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3516/2006, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 10/2007 pod č. 95.

7 Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 30 Cdo 838/2006.

8 Totožně viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007.

9 Na tom patrně ničeho nemění ani právní úprava daná vyhláškou č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí, podle jejíhož ust. § 2 odst. 5 písm. b) se do evidence zapisuje rovněž zánik pověření exekutora k provedení exekuce z důvodů uvedených v § 51 exekučního řádu s uvedením důvodu zániku.

Postup soudu po nařízení jednání

JUDr. ONDŘEJ PŘIDAL

V minulém článku¹ jsme rozebírali postup soudu před nařízením jednání na vývojových diagramech, kdy posledním krokem

bylo rozeslání vyjádření stranám a nařízení jednání.

Tento článek si klade za cíl **nastínit postup soudu po nařízení jednání**, tj. průběh jednání samotného s důrazem na rychlost řízení a efektivní skončení věci při zachování všech standardů spravedlivého procesu. Ukazuje také některé typické úvahy soudce.

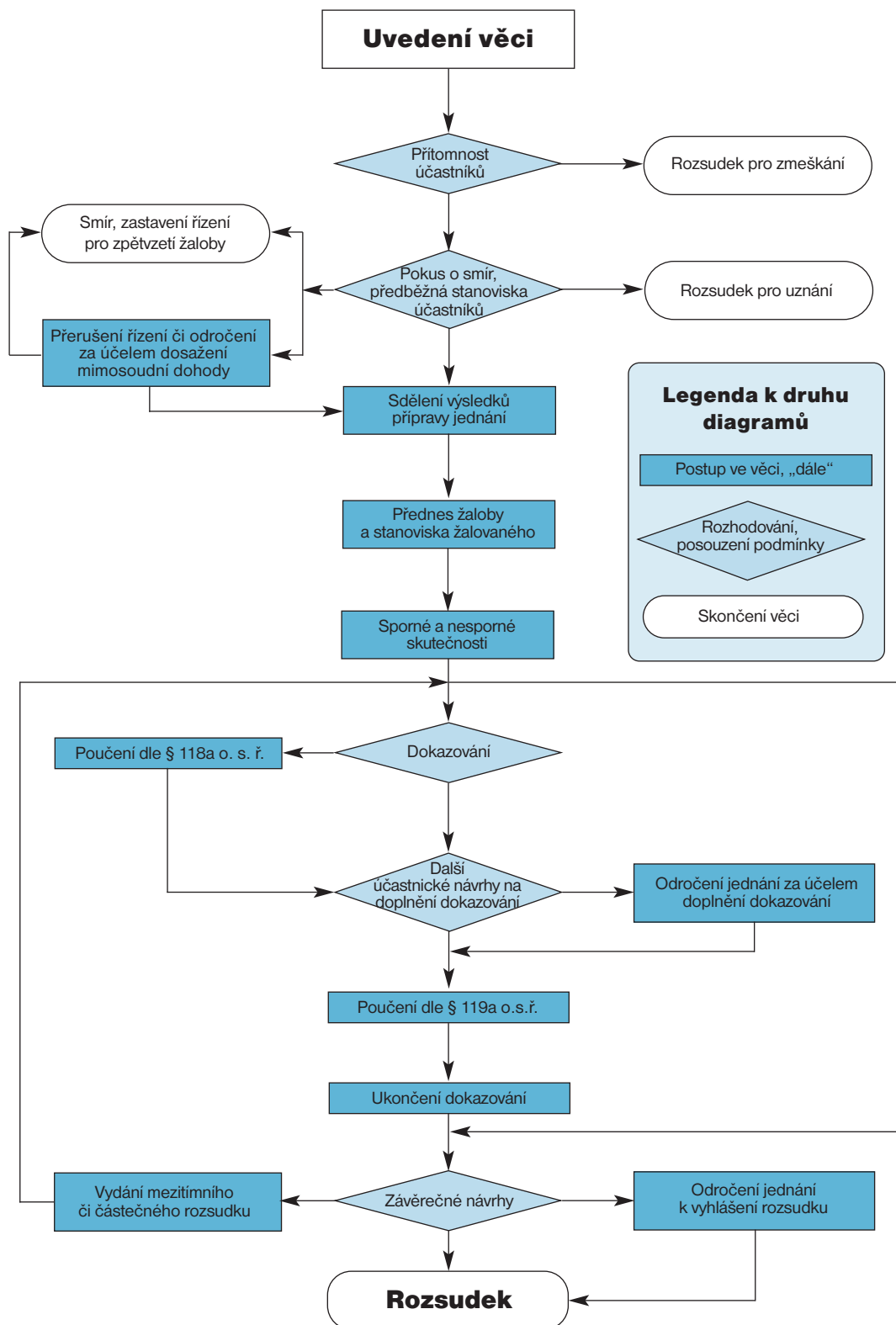
Soudní jednání je jedním z vrcholů soudcovské činnosti a dochází při něm k plnému uplatnění práva účastníků na spravedlivý proces. Soudce při jednání musí obzvláště

dbát, aby jeho nestrannost nebyla zpochybňována, neboť téměř každý jeho krok je hodnocen přísným okem účastníka, který si utváří obrázek, jak se ten spor pro něj vyvíjí.

1. Schéma: Postup soudu po nařízení jednání

Vývojové diagramy zachycují efektivní sled jednotlivých kroků, které jsou cíleně uspořádány tak, aby jednání mohlo být co nejrychleji ukončeno meritorním rozhodnutím za současného respektování všech procesních práv účastníků.

Užity jsou následující typy vývojových diagramů – obdélník znamená postup ve věci, „dále“; kosočtverec (kosoedlník) znamená rozhodování, posouzení nějaké podmínky, volba mezi variantami, a ovál znamená skončení věci. Z jednotlivých diagramů vedou šipky dle zásadních možností, které jsme volili tak, aby byly názorné a přehledné.

Uvedení věci, přítomnost účastníků

Jednání začíná uvedením projednávané věci, kdy je vhodné věc vyvolat hlasitým a zřetelným způsobem. Poté následuje prezentace účastníků a ověření jejich totožnosti. **Pokud se některý z účastníků nedostaví, lze za splnění podmínek § 101 odst. 3 o. s. ř. zpravidla² jednat v jeho nepřítomnosti.** Jestliže chce řádně předvolaný účastník (je-

ho právní zástupce) docílit, aby soud odročil jednání a nejednal v jeho nepřítomnosti, musí se z jednání omluvit a požádat o odročení a zároveň omluva musí být včasná a důvodná.³ Žádost o odročení jednání musí být podle ustálené soudní praxe výslovná. Včasnost omluvy znamená neprodleně poté, co se o důvodu omluvy účastník dozví s výhradou, že by sám důvod omluvy účastníkovi bránil omluvu učinit (např. akutní zdravotní komplikace) –

pak by včasnost bylo třeba vyložit jako neprodleně poté, co lze po účastníku spravedlivě požadovat, aby omluvu učinil. Jako nejčastější důvod omluvy bývá uváděna nemoc – pak musí být doložena neschopenka – lze však rozlišovat nemoc bránící účasti u soudního jednání a nemoc nebránící účasti u soudního jednání (např. zlomenina prstu). Dalším velmi častým důvodem omluvy je u právního zástupce kolize dvou jednání. **Soudní judikatura dovodila, že účastník (advokát) musí soudu oznámit a doložit konkrétní údaje o tom, proč se nemůže jednání zúčastnit, zejména jaké jiné jednání mu brání v účasti, kdy se o něm dozvěděl (že k němu byl předvolán dříve než k jednání, z něhož se omlouvá) a že časovou kolizi více jednání nebylo možné vyřešit jinak** – viz R 38/2000 ze dne 25. 5. 1999. **Soudní praxe již není jednotná v tom, zda by měl advokát dokládat nemožnost substitučního zastoupení.** V případě, že žádosti o odročení jednání nevyhoví, není soud povinen účastníka o nevyhovění vyzkoušet; je proto věcí účastníka přesvědčit se, zda jeho návrhu na odročení bylo vyhověno.⁴ Pokud by soud jednal ve věci v nepřítomnosti účastníka v rozporu s § 101 odst. 3 o. s. ř., porušil by účastníkovu právo na spravedlivý proces odnětím možnosti jednat před soudem a dotčený účastník by mohl rozhodnutí napadnout odvoláním či žalobou pro zmatečnost.

Pokud se nedostaví žalovaný, může soud po splnění podmínek § 153b o. s. ř. vydat rozsudek pro zmeškání, čímž by řízení skončilo.

Pokus o smír, předběžná stanoviska účastníků

Poté se soud pokusí o **smír mezi účastníky**. Institut smíru je v praxi dosti podceňován, např. soud se omezí na jednu dvě věty, což je škoda, neboť uzavření smíru považujeme za jeden z nejlepších výsledků civilního řízení.⁵ Pro účely smíru je vhodné znát předběžná stanoviska účastníků, popřípadě účastníky seznámit s uveřejněnou soudní judikaturou (srov. § 99 odst. 1 věta druhá o. s. ř.). Méně známou možností je **uzavření tzv. podmíněného smíru**, kdy je smír vázán na určitou podmínku, např. že jej žalobce může do jednoho měsíce od uzavření odvolat (např. žalovaný nezaplatí požadovanou částku) a soud by pak pokračoval v jednání. **Pro účastníky může být zajímavou alternativou i dohoda, že žalobce vezme žalobu zpět s tím, že mu žalovaný zaplatí dlužnou částku nebo její část.** Po zpětvzetí žaloby soud totiž řízení zastaví a navíc vrátí žalobci zaplacený soudní poplatek. Konečně soud za účelem dosažení mimosoudní dohody může po zjištění stanovisek účastníků jednání přerušit či odročit, což opět může rezultovat ke smírnému výsledku či k pokračování v řízení. Konečně třetí variantou, a nikoli zcela výjimečnou, je uznání nároku žalobce co do důvodu a výše, s čímž je spojen **rozsudek pro uznání**.

Sdělení výsledků přípravy jednání, přednes žaloby a stanoviska žalovaného

Po neúspěšném smíru může následovat sdělení programu jednání a sdělení výsledků přípravy jednání (co doposud soud učinil). Pak následuje přednes žaloby a stanovis-

ka žalovaného – přitom lze odkázat na písemně vyhotovení, nebo soud může naopak požádat účastníka, aby nějakou část bližší rozvedl a řádně tak prezentoval svoje procesní stanovisko a využil tak možnost bezprostředně ovlivnit soud.

Sporné a nesporné skutečnosti

Soud s účastníky probere sporné a nesporné skutečnosti. Tato činnost je v praxi někdy podceňována; při vhodném provedení lze však pomocí shodných tvrzení účastníků (§ 120 odst. 4 o. s. ř.) zjednodušit dokazování a ušetřit spoustu času. Naopak na zjištěná sporná tvrzení rozhodná pro posouzení věci je třeba posléze zaměřit dokazování. Výjimečně není třeba dokazování provádět vůbec, a to v situaci, kdy by i v případě prokázání žalobních tvrzení nebylo možné vyhovět uplatněnému žalobnímu návrhu.⁶

Dokazování ... ukončení dokazování

Další fází je fáze dokazování. Zde účastníci navrhuji a dokládají důkazy a soud rozhoduje, které důkazy provede. **Účastníci mají rovněž dle § 123 o. s. ř. právo se k důkazům vyjádřit**, a to jak k důkazům navrženým (proč nemají být provedeny), tak i k důkazům provedeným, čímž přispívají k hodnocení důkazů soudem a utváření závěru o skutkovém stavu.

U každého navrženého důkazu je účastník povinen jednoznačně a jasně uvést, k prokázání jakého konkrétního tvrzení by měl být důkaz proveden. Jedině tak může být naplněna zásada předvídatelnosti postupu soudu a ekonomie řízení. Pokud účastník nesdělí jednoznačně a jasně, co by mělo být navrženým důkazem prokázáno, vystavuje se riziku, že soud navržený důkaz neprovede a účastník tak neprokáže konkrétní skutečnosti a bude neúspěšný ve věci samé.

Soud neprovede navržený důkaz, pokud zjevně nemůže prokázat rozhodné skutečnosti⁷ (tj. skutečnosti předvídané skutkovou podstatou právní normy). Procesně nepoužitelný je i důkaz získaný nezákonným způsobem.⁸ Stejně tak by soud neměl provést důkazy, u kterých účastník neuvede, k prokázání jakého tvrzení má být důkaz proveden, a důkazy zjevně nabízené s cílem účelově prodloužit spor. Pokud soud navržený důkaz neprovede, je povinen jeho neprovedení řádně odůvodnit v meritorním rozhodnutí.⁹

Soud poskytuje poučení podle § 118a o. s. ř. proto, aby účastníci splnili svoji povinnost důkazní a povinnost tvrzení. Další účastnické návrhy (anebo vyjde-li potřeba dalších důkazů najevo dle § 120 odst. 3 o. s. ř.) mohou vyžadovat odročení jednání, např. je potřeba vyslechnout nepřítomného svědka, obstarat listiny. Odročení jednání by se však soud měl snažit pečlivou přípravou vyhnout.

Ke konci dokazování následuje poučení dle § 119a o. s. ř. o nutnosti uplatnit rozhodné skutečnosti a důkazy před vyhlášením rozhodnutí, kdy je třeba rovněž v protokole uvést, jak na toto poučení účastníci reagovali. Poté je vhodné ukončit dokazování – např. usnesením, popřípadě zamítnout návrhy na provedení nepotřebných a nadbytečných důkazů.

Závěrečné návrhy

Nakonec soud udělí slovo k závěrečným návrhům, kde by se měli účastníci vyjádřit ke skutkové a právní stránce věci i k nákladům řízení. Někteří účastníci se v této závěrečné řeči vyjadřují poněkud obsírně – pak soud zaprotokoluje její podstatný obsah. Je třeba zmínit i možnost soudu odročit jednání za účelem vyhlášení rozhodnutí, či možnost soudu, který není vázán usnesením, jímž se upravuje vedení řízení (§ 170 odst. 2 o. s. ř.), i po závěrečných návrzích se vrátit např. do fáze dokazování, vyzvat účastníka k doplnění tvrzení apod. Soud též **může vydat mezeitímní či částečný rozsudek** a rozhodnout tak např., že nárok na náhradu škody je dán, a o výši rozhodovat až po nabytí právní moci takového mezeitímního rozsudku, což je vhodné především z hlediska procesní ekonomie.

Rozsudek

Po přednesu závěrečných návrhů následuje přerušení jednání za účelem vyhlášení rozsudku. **Rozsudek se vyhláší ve stoje, důstojně, nahlas a zřetelně. Rozsudek by měl být rádně odůvodněn** (není správná praxe jedné dvou

stručných vět s odkazem na písemné vyhotovení). Po vyhlášení předseda senátu zpravidla účastníky vyzve, aby se vyjádřili, zda se vzdávají odvolání proti vyhlášenému rozsudku (§ 156 odst. 1 věta třetí o. s. ř.).

2. Závěr: Význam schématu

Výše uvedeným schématem jsme se pokusili přehledně znázornit průběh jednání, tj. jednotlivé úkony soudu a účastníků až do vynesení rozsudku. Ve vývojových diagramech uvedený postup soudu je použitelný pro většinu případů¹⁰ a sleduje cíl věc vhodně a efektivně skončit v reálném čase za plného respektování procesních práv účastníků.

Ze schématu je patrné, že k vynesení rozsudku je třeba učinit celou řadu kroků. Je možná na místě úvaha, zda náš civilní proces je stejně vhodný pro všechny typy sporů. Zde se nabízí zajímavá inspirace anglickým civilním procesem, kde mají rozlišeny malé spory (small claims) a velké případy. Malé případy (do určité výše finanční částky) pak mají zjednodušený proces, který proběhne rychleji a úsporněji.

❖ Autor je soudcem Okresního soudu Brno-venkov a doktorandem Právnické fakulty MU v Brně.

1 BA č. 5/2009 – „Postup soudu před nařízením jednání“, str. 25-28.

2 V některých řízeních však bude nutné kvůli nepřítomnosti účastníka i za splnění podmínek § 101 odst. 3 o. s. ř. odročit jednání, např. v řízení o rozvod.

3 V podrobnostech odkazujeme na komplexní článek Jiřího Spáčila „Odročení soudního jednání a omluva účastníka nebo jeho právního zástupce“, Bulletin advokacie 3/2004, str. 12.

4 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 10. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1962/2003.

5 Smír je lepší než rozsudek, neboť je dosaženo

určitého kompromisu chtěného oběma stranami. Rozsudkem nastane pro jednu (někdy pro obě) ze stran nevýhodné řešení. Po smírném vyřešení sporu někdy může dojít k obnově obchodní spolupráce.

6 Viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 25 Cdo 214/2006.

7 Naopak pokud se navržený důkaz týká rozhodné skutečnosti, nemůže soud tento důkaz nepřipustit s odůvodněním, že by stejně nepotvrdil pravdivost dané skutečnosti (viz např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 13. 9. 1999, sp. zn. I. ÚS 236/98), anebo navržený důkaz neprovést s odkazem na jeho nevěrohodnost (R 40/2003).

8 K nezákonným důkazům srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/98 a ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004.

9 Viz např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2006, sp. zn. I. ÚS 50/03.

10 Považujeme za samozřejmé, že jednání může být v kterékoliv fázi odročeno a poté pokračovat dalšími kroky. Rovněž tak se v některých řízeních mohou vyskytnout i další situace schématem nepokryté (např. procesní nástupnictví, zpětvzetí žaloby, změna žaloby, účastník je neznámého pobytu, ... – viz též předchozí článek „Postup soudu před nařízením jednání“).

Skončení pracovního poměru – náležitosti projevu vůle zaměstnavatele

JUDr. LADISLAV JOUZA

V Bulletinu advokacie jsme se již několikrát zabývali vysvětlením důvodů pro výpověď zaměstnavatele z pracovního poměru i předpoklady pro skončení pracovního poměru dohodou. Neméně důležité jsou však skutečnosti, které s výpovědí, jako s projevem vůle zaměstnavatele, souvisejí. Bez jejich přesného vyjádření, které musí být v souladu se zákonnými požadavky na obsah a formu právních úkonů, by se zaměstnavatelé mohli dostat do obtížných situací. V krajních případech při nedodržování zákonných pravidel by pak

výpovědi z pracovního poměru nebyly platné. Ze stejných důvodů je nutno nahlížet i na dohodu o skončení pracovního poměru, jejíž platnost při nedodržení zákoníku práce (ZP) a ustanovení občanského zákoníku (OZ), které se týkají zejména projevu vůle, může být zpochybněna.

Výpověď dohodou

Základním požadavkem na platnost skončení pracovního poměru dohodou je, že **účastníci pracovní smlouvy (zaměstnavatel i zaměstnanec) shodně vyjádřili svůj projev vůle skončit pracovní poměr v souladu se svým úmyslem**. To se týká nejen zaměstnanců, ale zejména zaměstnavatelů, neboť u nich jsou požadavky na projev vůle s ohledem na nutnost uvedení výpovědního důvodu náročnější.

V dohodě nemusí být označen přesný kalendářní den

ukončení pracovního poměru, ale projev vůle může být vyjádřen např. „ukončením určitých prací“, „návratem ženy z mateřské nebo rodičovské dovolené“, „ukončením pracovní neschopnosti zaměstnance x. y.“ apod. Mnohdy se neuvede v dohodě termín nebo jiná skutečnost pro skončení pracovního poměru. **Pak platí, že je to den, kdy byla dohoda uzavřena.**

V personální praxi se často objevují problémy s formulací žádosti o skončení pracovního poměru dohodou ze strany zaměstnanců. V žádosti např. zaměstnanec uvede „dávám výpověď dohodou“. Z takto nejasně formulovaného projevu vůle zaměstnavatel nemůže zjistit, jaký způsob skončení pracovního poměru zaměstnanec zamýšlí. Proto je vždy vhodné, aby zaměstnavatel (zpravidla zaměstnanec personálního úseku nebo statutární zástupce) kontaktoval zaměstnance a v ústním jednání si vysvětlili, zda se jedná o žádost ke sjednání dohody o skončení pracovního poměru nebo o podání výpovědi.

Několik praktických poznámek pro usnadnění činnosti advokátů:

- Žádost o dohodu může zaměstnanec podat i ústně.
- V dohodě se uvádějí důvody skončení pracovního poměru, jestliže se na tom shodne zaměstnavatel se zaměstnancem anebo jestliže jejich uvedení požaduje zaměstnanec. Jde o zachycení pohnutek a motivace, které vedly k dohodě. Konkretizace důvodů může mít pozdější význam při dokazování v případném soudním sporu, jako např. při poskytování odstupného. Nárok na odstupné vzniká i tehdy, jestliže důvody skončení pracovního poměru nejsou v dohodě uvedeny, ale přitom zakládají právo na jeho poskytnutí.
- Jedno vyhotovení dohody zaměstnavatel vydá zaměstnanci, pokud je dohoda na jedné listině. Je-li na dvou písemnostech, mohou, ale nemusí být zaměstnavatelem vydány obě listiny.

Platnost dohody

Dohoda musí být podle § 49 odstavec 2 ZP uzavřena písemně. ZP uvádí, že jinak je neplatná. Ovšem i ústní dohoda je platná, pokud účastník, který absenci písemné formy nezavinil, platnost nenamítne. ZP vychází z relativní neplatnosti právního úkonu. To znamená, že **právní úkon je neplatný pouze tehdy, pokud se některý z účastníků této neplatnosti dovolá (namítne ji)**. Tuto neplatnost by musel uplatnit u soudu (§ 20 ZP). Relativní neplatnost právního úkonu se může dovolat jen ten, kdo je na právním úkonu zainteresován a neplatnost nezpůsobil. V § 20 ZP se uvádí, že to platí i tehdy, nebyl-li úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje dohoda účastníků. Soud při řešení sporů přihlíží k důvodům neplatnosti jen tehdy, když se této neplatnosti dovolá ten, vůči němuž neplatný právní úkon směřuje.

Na rozdíl od relativní neplatnosti právních úkonů k její absolutní neplatnosti soud přihlíží z úřední povinnosti.

To umožňuje na jedné straně účastníkům dovolat se neplatnosti takového právního úkonu, na druhé straně však – není-li neplatnost uplatněna – tento právní úkon, i přes své vady (dohoda není sjednána písemně) existuje. Tím je zaručena účastníkům pracovněprávních vztahů dostatečná právní ochrana.

Není žádným tajemstvím, že pracovní konflikty se mnohdy řeší skončením pracovního poměru dohodou. Zaměstnanec např. porušil právní povinnosti (pracovní kázeň), které souvisejí s výkonem jeho práce, a v důsledku toho by s ním mohl zaměstnavatel okamžitě zrušit pracovní poměr nebo mu dát výpověď. Zaměstnavatel se však „ukáže“ jako solidní partner a navrhne zaměstnanci skončení pracovního poměru dohodou. Zaměstnanec se mu však za takový postup „odvděčí“ a namítá, že ze strany zaměstnavatele se jednalo o bezprávnou výhrůžku. Tvrdí, že zaměstnavatel ho donutil ke sjednání dohody slovy: raději podepište dohodu, jinak s vámi okamžitě zrušíme pracovní poměr. Tato námitka neobstojí, sjednaná dohoda je platná (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2002 – č. j. 21 Cdo 1332/2001). Neplatná by mohla být v případě, že by ji zaměstnanec uzavřel pod psychickým nebo fyzickým nátlakem nebo by existovaly další důvody pro neplatnost uvedené v § 34 a násl. OZ.

Ze soudní judikatury

- *Doba, v níž má skončit pracovní poměr dohodou, nemusí být sjednaná jen kalendářním dnem. Může být dohodnuta dobou skončení prací, skončením pracovní neschopnosti zaměstnance apod. Doba skončení musí však být určena tak, aby nevznikla pochybnost o sjednaném dni, v němž má pracovní poměr skončit. Rozsudek Nejvyššího soudu SR ze dne 27. 2. 1973, sp. zn. 3 Cz 25/72 (R 5/1974).*
- *Těhotenství zaměstnankyně v době uzavření dohody o skončení pracovního poměru není důvodem neplatnosti této dohody, a to ani v případě osamělé zaměstnankyně, která o svém těhotenství nevěděla. Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 30. 10. 1984 (R 4/1986).*
- *Nejedná se o bezprávnou výhrůžku ani o zneužití výkonu práv a povinností v rozporu s dobrými mravy, jestliže zaměstnavatel svůj návrh na rozvázání pracovního poměru dohodou odůvodnil tím, že podle jeho názoru jsou zde důvody, pro které by mohl se zaměstnancem pracovní poměr zrušit okamžitě (Rozsudek NS ze dne 11. 4. 2002, sp. zn. 21 Cdo 1332/2001).*
- *Dochází-li k dohodě o rozvázání pracovního poměru mezi účastníky z důvodů organizačních změn na straně zaměstnavatele, nečiní ta skutečnost, že důvodem skončení pracovního poměru není uveden přímo v písemné dohodě, tuto dohodu neplatnou. Není ani vyloučen nárok zaměstnance na odstupné. V takovém případě je ovšem na zaměstnanci, aby prokázal, že organizační změny u zaměstnavatele byly skutečně důvodem rozvázání pracovního poměru dohodou, a že tedy mezi těmito organizačními změnami a rozvázáním pracovního poměru dohodou existuje příčinná souvislost. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 4. 1995 (PR 9/1995).*

Výpověď z pracovního poměru

Skončení pracovního poměru výpovědí, ať již ze strany zaměstnance či zaměstnavatele, se liší od skončení pracovního poměru dohodou. Jedná se o jednostranný úkon, který učinil zaměstnavatel nebo zaměstnanec.

Projev vůle vyjádřený zaměstnavatelem ve výpovědi musí být přesný. Při jeho posuzování se vychází z § 35 odstavec 2 OZ: „**Právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.**“ Nejasné vylíčení skutkových okolností může způsobit řadu těžkostí. Pokud by se nepodařilo vysvětlit projev vůle ani výkladem ve smyslu uvedeného ustanovení, jde o neplatný právní úkon a takovou výpověď by mohl soud prohlásit za neplatnou.

Výpovědní doba

Výpovědní doba počíná běžet od prvního dne měsíce, který následuje po měsíci, v němž byla výpověď doručena (např. výpovědní doba výpovědi, doručené 28. 7., začíná plynout dne 1. 8., výpovědní doba výpovědi, doručené 1. 9., začíná plynout dnem 1. 10.).

Výpovědní doba je stejná pro výpověď danou zaměstnancem i zaměstnavatelem a činí nejméně dva měsíce (§ 51 ZP). Délku výpovědní doby ponechává ZP smluvní volnosti účastníků. **Může být dohodnuta výpovědní doba delší než 2 měsíce, nikoliv kratší.** U zaměstnavatele mohou tedy existovat různé délky výpovědní doby, při jejich sjednávání (např. v kolektivní smlouvě) nebo stanovení (např. ve vnitřním předpise) musí být zachována rovnost mezi účastníky. Výpovědní doba může být diferencována s ohledem na věk zaměstnance, dobu trvání pracovního poměru, povahu práce, odbornost apod. Její délka nemůže však být různá u zaměstnavatele a jiná u zaměstnance. Není možné sjednat nebo stanovit, že zaměstnanec – odborník, který je přijímán do pracovního poměru, bude mít sjednanou nebo stanovenou výpovědní dobu např. pětiměsíční a zaměstnavatel jen dvouměsíční. V praxi někdy zaměstnavatelé odůvodňují tento postup obtížností při sháňení náhrady za zaměstnance – odborníka, který dal výpověď. Dvouměsíční doba je pro ně nedostatečná.

Výpovědní doba nemusí vždy končit poslední den v kalendářním měsíci. Zejména se jedná o případy, kdy uplyne poslední den kalendářního měsíce v tzv. ochranné době (např. v pracovní neschopnosti zaměstnance) – viz § 53 odstavec 2 ZP. Uplyne-li poslední den výpovědní doby v ochranné době, **dochází ke stavení běhu výpovědní doby.** Většinou se jedná o případy, kdy ještě v tento den trvá pracovní neschopnost zaměstnance. Ochranná doba se do výpovědní doby nezapočítává. Výpovědní doba se prodlužuje a skončí uplynutím zbývajících částí výpovědní doby po skončení ochranné doby. Výjimka je v případě, kdy zaměstnanec prohlásí, že na prodloužení výpovědní doby netrvá.

Příklad:

Zaměstnanec byl uznán dočasně práce neschopným dne 27. června na dobu 1 týdne a na den 30. června připadl poslední den dvouměsíční výpovědní doby. Výpovědní doba se prodlužuje o 4 dny (období od počátku pracovní neschopnosti 27. 6. do uplynutí výpovědní doby 30. 6., tedy o 4 dny). Tyto 4 dny se přičtou ke dni, kdy skončí pracovní neschopnost, v uvedeném případě k 3. 7. Pracovní poměr skončí teprve dnem 7. července.

K prodloužení nebo ke stavení výpovědní doby nedochází, jestliže ochranná doba (např. vznik pracovní neschopnosti), která začala běžet po podání výpovědi, **skončila ještě před uplynutím výpovědní doby.**

Příklad:

Zaměstnanec dal výpověď z pracovního poměru v březnu 2009. Výpovědní doba začíná první den následujícího měsíce a skončí poslední den dvouměsíčního období – to je 31. května 2009. Kdyby tento zaměstnanec onemocněl např. v průběhu května a jeho pracovní neschopnost by trvala ještě i poslední den výpovědní doby, to je 31. května 2009, přesto by jeho pracovní poměr skončil právě tímto dnem. Ochranná doba se nevztahuje na výpovědi, které podává zaměstnanec. Kdyby však dostal výpověď od zaměstnavatele, jeho pracovní poměr by v pracovní neschopnosti nemohl skončit a výpovědní doba by se prodlužovala o dobu pracovní neschopnosti.

Zaměstnanec bude uznán práce neschopným dne 20. 6. 2009 na dobu 1 týdne a na den 30. června připadá poslední den dvouměsíční výpovědní doby. Pracovní poměr skončí dnem 30. června, neboť ochranná doba skončila dříve, než nastal poslední den výpovědní doby.

Výpovědní doba rovněž neskončí poslední den kalendářního měsíce, jestliže výpověď dal zaměstnavatel zaměstnankyni z důvodu, pro který by mohl okamžitě zrušit pracovní poměr [§ 52 písm. g) ZP] před nástupem mateřské nebo rodičovské dovolené a výpověď by měla uplynout ještě v této době. Výpovědní doba pak skončí současně s mateřskou nebo rodičovskou dovolenou.

Odlišně se posuzuje konec výpovědní doby při hromadném propouštění zaměstnanců (§ 63 ZP). Skončení pracovního poměru nenastává uplynutím výpovědní doby, ale nejdříve po uplynutí 30 dnů od doručení písemné zprávy zaměstnavatele podle § 62 odstavec 5 ZP příslušnému úřadu práce. V této zprávě zaměstnavatel uvádí své rozhodnutí o hromadném propouštění a o výsledcích jednání se zástupci zaměstnanců. Ve zprávě je dále povinen uvést celkový počet zaměstnanců a jejich profesní složení, jichž se hromadné propouštění týká.

V případě, že zaměstnavatel doručil písemnou zprávu příslušnému úřadu práce tak, že 30 dnů od doručení zprávy uplyne později než poslední den příslušného kalendářního měsíce, skončí výpovědní doba teprve uplynutím (posledním dnem) 30denní lhůty. Např. končí-li běh dvouměsíční výpovědní doby 30. 6. a byla-li zpráva zaměstnavatele doručena 9. 6., skončí pracovní poměr až 9. 7.

Kdo podává výpověď za zaměstnavatele

Právní úkony – a tedy podávat výpověď – za zaměstnavatele mohou podle § 20 OZ

- ti, kteří k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány),
- jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé,
- jiné fyzické osoby, např. advokáti nebo občané.

K právním úkonům osob, které jsou uvedeny v písm. a) a b) není nutná plná moc. Jiné fyzické osoby (uvedené v písm. c) musí mít dohodu o plné moci.

OZ obecně vyjadřuje, že právní úkony právnické osoby ve všech věcech činí ti, kteří k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány). Za právnickou osobu mohou činit právní úkony i jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé. Překročili-li tyto osoby své oprávnění, vznikají práva a povinnosti právnické osobě, jen pokud se právní úkon týká předmětu činnosti právnické osoby a jen tehdy, jde-li o překročení, o kterém druhý účastník nemohl vědět. *Např. výpověď podal zástupce zaměstnavatele, ačkoliv k tomu nebyl oprávněn, ani neměl plnou moc. Tento úkon by byl neplatný, pokud by zaměstnanec, kterému byla výpověď dána, nebyl v tzv. dobré víře. Je to tehdy, jestliže nevěděl a ani nemohl vědět, že zástupce zaměstnavatele plnou moc neměl, nebo ji překročil.*

Ústní výpověď

ZP v § 50 odstavec 1 stanoví, že výpověď musí být dána písemně, jinak je neplatná. I zde platí to, co jsme uvedli k platnosti dohody o skončení pracovního poměru. Neplatná ústní výpověď podaná zaměstnavatelem může být tehdy, pokud ten, kdo absenci písemné formy nezavinil (v tomto případě zaměstnanec), podá návrh na určení její neplatnosti k soudu. **Z toho vyplývá, že i ústní výpověď z pracovního poměru může být platná.¹**

Výpověď zaměstnavatel doručuje zaměstnanci podle § 334 odstavec 1 ZP **do vlastních rukou na pracovišti, v jeho bytě nebo kdekoliv bude zastížen, anebo prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací.** Není-li to možné, může zaměstnavatel písemnost doručit **prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.** Stává se často, že zaměstnanec písemnost, např. výpověď z pracovního poměru, odmítne na pracovišti převzít. Potom zaměstnavateli stačí, když odmítnutí prokáže (např. svědecky) a písemnost se považuje za doručenou.

ZP sice dává přednost osobnímu doručení, ale někdy to není možné. Potom může být doručováno prostřednictvím provozovatele poštovních služeb (nejčastěji poštou). S tím jsou ovšem spojena určitá rizika, které musí zaměstnavatel brát v úvahu. Jinak by důsledky špatného doručení nesl sám. Jde-li o výpověď zasílanou poštou, která se citelně dotýká zaměstnance, je pochopitelné, že se doručení často vyhýbá nebo převzetí odmítne.

Nebyl-li zaměstnanec, kterému má být písemnost doručena, zastížen, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, doručovatel uloží písemnost v místně příslušné provozovně pošty nebo u obecního úřadu. Zaměstnanec o tom písemně uvědomí a vyzve ho, aby si písemnost do 10 pracovních dnů vyzvedl. Současně ho poučí o následcích odmítnutí převzetí písemnosti.

Jestliže si zaměstnanec písemnost v této lhůtě nevyzvedne, považuje se za doručenou posledním dnem této lhůty. Nedoručená písemnost se pak zaměstnavateli vrátí.

Zpětvzetí výpovědi

Výpověď, kterou zaměstnavatel doručil zaměstnanci, může být odvolána pouze s jeho souhlasem (§ 50 odstavec 5 ZP). Zaměstnavatel ji však může vzít zpět ještě v den, kdy byla zaměstnanci doručena. *Např. zástupce zaměstnavatele doručil výpověď zaměstnanci na pracovišti v dopoledních hodinách. Do konce pracovní doby téhož dne ji může vzít zpět, aniž by měl souhlas zaměstnance.* Je-li platnost výpovědi řešena u soudu, může ji zaměstnavatel vzít zpět ještě před vynesemím rozsudku. V tomto případě by musel mít souhlas zaměstnance. Odvolání výpovědi může být provedeno i ústně, potom však mohou nastat problémy s dokazováním, zda k tomu skutečně došlo.

Uvedení důvodu

Zaměstnavatel může dát výpověď pouze z důvodů, které výslovně (taxativně) stanoví ZP (§ 52).

V písemné výpovědi, kterou dává zaměstnavatel, musí být konkrétně uveden důvod výpovědi. Nestačí jen uvedení čísla příslušného ustanovení ZP.

Výpověď, daná zaměstnavatelem, která se opírá o jakýkoliv jiný důvod, než stanoví ZP, není vůbec odůvodněna, je neplatná a v případě soudního sporu nemá zaměstnavatel reálnou vyhlídku na úspěch. Rovněž není možné u jedné a téže výpovědi výpovědní důvod dodatečně měnit.

Ze soudní judikatury

- *Nedostatek podpisu zaměstnavatele na listině obsahující výpověď z pracovního poměru způsobuje neplatnost tohoto zrušení pracovního poměru pro nedostatek formy. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 10. 1995 (S 1/1997).*

- *Není-li možné ze samotného znění písemné výpovědi z pracovního poměru pro neurčitost či nesrozumitelnost projevu vůle dovodit, v čem spočívá skutkové vymezení výpovědního důvodu, je výpověď z pracovního poměru zaměstnanci neplatným právním úkonem jen tehdy, jestliže nelze ani výkladem projevu vůle zjistit, proč byla zaměstnanci dána výpověď. Pomocí výkladu projevu vůle nelze nahrazovat nebo doplňovat vůli, kterou ten, kdo výpověď dává, v rozhodné době neměl nebo kterou sice měl, ale neprojevil ji. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 1996 (R 29/1997).*

- *Není rozhodující, jak zaměstnavatel ve výpovědi důvod právně kvalifikoval, nýbrž je věcí soudu, aby posoudil, který v zákoně uvedený výpovědní důvod je jednáním zaměstnance vyliceným ve výpovědi naplněn. (Sborník soudních rozhodnutí IV, s. 190).*

- *Vzniknou-li pochybnosti o určitosti písemného projevu vůle – výpovědi z pracovního poměru a není možné provést výklad písemného projevu vůle jen na základě listiny, v níž je obsažen, je třeba se zabývat zejména tím, za jakých okolností byl projev vůle účastníka směřující k rozvázání pracovního poměru výpovědí učiněn a zda za těchto okolností bylo mezi účastníky zřejmé, proč byla výpověď z pracovního poměru dána. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2001 (21 Cdo 2999/2000).*

✦ Autor, dlouholetý pracovník Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, je expertem na pracovněprávní problematiku.

¹ Viz M. Bělina a kolektiv: *Zákoník práce – komentář*, C. H. Beck 2008, str. 183.

Třicet korun, skutečný obsah slova bezplatně, aneb požívá advokát úřední důvěry?

JUDr. VÁCLAV VLK

Protože píšu do právnického časopisu, laskavý čtenář již bystře usoudil, že nejde o regulační poplatky ve zdravotnictví, ale **o úplatu za ověření podpisu jed-**

nající osoby na listině, zaručující identitu příslušného, podepsání se schopného fyzického individua. Advokát potrápí klienta a sám sebe tímto banálním, ale časově někdy velmi obtěžujícím úkonem tam, kde zákon říká, jestli chceš jednat, jestli něco chceš, dokaž papíru, že jsi to ty a my mu pak uvěříme. Dobře, identifikace osob je nepochybně v mnoha případech potřebná, ale **položili jsme si dostatečně často otázku, zda ve všech zákonem předepsaných případech musíme klienta trápit tímto formalismem, co konkrétní úkon sleduje a zda je to vskutku potřebné?** Předestírám, že zde jde jen a jen o úkony, jež v důsledku činí advokát jménem svého klienta. Nejsem kupříkladu s to dostatečně pochopit, proč je požadavek ověření podpisu spojen s návrhy zápisu do obchodního rejstříku, když už samotný úkon má mnohdy povahu veřejné listiny (zde si povšimněme praxe v nemovitostech, kde návrh je povíce naprosto neformální, a katastr zapisuje-rozhoduje o milionových hodnotách na základě „obyčejného“ podpisu návrhu s „ověřenou“ kupní smlouvou, vždyť třeba zápis převodu obchodního podílu je zcela stejným postupem).

Živá praxe zákonodárce jde ale dál, nově se nyní vyskytly dva nové požadavky na ověření podpisu. **Podáte-li jménem svého klienta žádost o sdělení osobních údajů vedených o něm Policií ČR, žádosti sice vyhoví, ale protože jste připojili jen obyčejnou plnou moc, pošle požadované osobním doručením do vlastních rukou. Vlastních rukou Vašeho klienta. Milé, že? A informace z katastru? Tak tam si laskavě ověřte svůj podpis také, neboť nejste právnickou osobou, které se zasilá na adresu jejího sídla, uvedenou v obchodním rejstříku.** Jistěže mají oba postupy svou logiku s ohledem na citlivost žádané informace. Stejně tak trošku dostává na frak princip publicity, a slovo bezplatně u poskytovaných informací taky nabývá na dynamice. Podržme se však zájmů stavovských. Kladu si otázky, proč vlastně stát advokáty má jako součást výkonu justičního systému, proč děláme ty hloupé zkoušky, jsme zapsaní ve veřejně přístupném seznamu, dostáváme pokuty za to, že si v sídle

své kanceláře nezajistíme faktické přebírání pošty bez ohledu na dovolenou či pracovní neschopnost, proč s námi soud může jednat o miliardách jen v písemném styku bez osvědčujícího razítka, jak můžeme třeba jen přebírat poštu o rozvodu za klienta, aniž bychom se úředně zplnomocnili? Zásadním argumentem může být, že v soudním řízení je postavení advokáta takové, že jej soud prakticky vždy při ústním jednání ztotožní identifikací podle průkazu advokáta. Vystává však klíčová otázka, která před námi stojí, chceme souhlasit či nechceme souhlasit s ověřovací mání, kterou právní řád systematicky prorůstá? **A je-li požadavek formální identifikace v zájmu právního řádu a potažmo fyzické osoby, jež svůj podpis činí, je současně tento požadavek v souladu s postavením advokáta jako alter ega klienta?**

Základní překonání úvahy, na co je advokát, když mě honí k notáři nebo na matriku, přinesla ověřovací kniha. Rozsah požadavku ověření však vzrůstá na úkony procesní, jež vyžadují samotný „ověřený úkon“ advokáta, k čemuž mu jeho vlastní ověřovací kniha nepomůže. Domníváme se, že sledovat úsilí jednotlivých legislativních odborů všech úřadů a ministerstev a odchytávat všechny překážky a „ztěžovačky“ je mimo poslání ČAK, a též i mimo ekonomické možnosti stavu, pokud bychom nechtěli platit příspěvek v řádech desetitisíců. **Naskýtá se nám však řešení, v otázkách procesních jistě přípustné, a to v zákoně o advokacii upravit problém procesního ověření advokátova úkonu založením jeho podpisového vzoru u příslušného úřadu.** Zákony takový postup v různých formách znají, od podpisových vzorů u katastrálního úřadu, jež mají dokonce hmotněprávní dosah, až po zakládání osvědčení o DPH do správního spisu příslušného soudu. V souvislosti s projektem e-justice, czech pointy, dálkovými přístupy, open card, či já nevím co ještě, by stálo za to usilovat o změnu zákona o advokacii, která umožní, aby advokát zaslal příslušnému ústřednímu úřadu či ústřednímu správnímu orgánu a třeba ministerstvu spravedlnosti za soudy a státní zastupitelství svůj podpisový vzor. Advokát je, alespoň v našem stredo-evropském pojetí, osobou úřední sui generis. Pokud pak uvede na svém podání, že jeho podpisový vzor pro účely řízení xy je uložen pod správní značkou tam a tam, požadavek plné moci s ověřeným podpisem pro procesní záležitosti spočívající v nutné identifikaci či doručování do vlastních rukou za klienta, nebo podání informace či osvědčení, je splněn. Jistě se nabízí i řešení srdci advokáta bližší, a to, že podání advokáta nevyžaduje další ověření, i když je to ze záko-

na potřebné, pokud se vykáže originálem plné moci. To by ale státní správa asi nedokázala přenést přes srdce. I když možná ano.

Kdo se někdy zajímal o to, co nejvíc vadí státní moci na těchto pravomocích advokáta (ověření podpisu atd.) naráží na argument, že advokáti podvádí či mohou podvádět, a kolik bylo podvodů advokáty učiněno. Je to pravda, nemá smysl si zastírat, že sice velmi velmi malá, ale přeci jen část advokátů zapomíná, že má jednat v souladu s právním řádem a zájmy klienta, a nejen s těmi zájmy klienta, ale bez ohledu na zájmy vlastní. Stačí přečíst sbírku kárných rozhodnutí. Nicméně tento argument je naprosto stejný, jako kolik policistů páchá trestnou činnost, kolik úředních osob přijalo úplatek a taky jsme kvůli tomu nezrušili pravomoci policie či dotčených úřadů. Advokát ze zákona jedná v souladu se zákony a to je jasná premisa, která zaručuje předpoklad pravdivosti identifikace advokáta, a následně i pravdivost jeho jednání.

Poslední závažný argument, jehož vyvrácení by mohlo činit obtíže, je fakt, že advokát nemá povinnost ověřovat si identifikaci klienta (nejde-li o praní špinavých peněz – *pozn. aut.*). I zde je však možné s úspěchem konstatovat, že advokát, pokud podání sepiše a podá, stává se ze zákona onou identifikovanou osobou. Úvaha, že zhojení je možné opětovnou cestou ověření podpisu v knize, je totiž velmi nebezpečná, otevírá se nám tak cesta k tomu, že advokátova pomoc bude znamenat automatickou úřední identifikaci klienta už všude a napříště třeba trestní řád

oblaží uvedenou povinností obhájce. Důsledky, už třeba s tím, že vazebně stíhaný, který by chtěl advokáta ex officio vyměnit za voleného advokáta, jenže mu nemůže jednoduše poslat obyčejně podepsanou plnou moc poštou, jsou nasnadě. Úvahy, že stačí přizvat notáře do vazby za účelem ověření, jsou knížecké rady, nerefluktující realitu. Postupem *reducto ad absurdum* si představme situaci, kdy je klient v jakékoliv věci třeba pracovně v Japonsku, uvažuje o koupi domu, chce, abyste za něj jukli do sbírky listin na katastru, a zákon ho nesmyslně honí na nejbližší konzulát nebo předvádět cvičení s ověřením japonským notářem ověřené plné moci.

Zdánlivě tedy jde jen o třicet korun a malý administrativní úkon, zvyšující potřebu jistoty v právních vztazích. Ve skutečnosti jde o cestu, jak znesnadnit klientům zastoupení advokátem a vnést do vztahu občan – stát prvek co největší míry formální zkostnatělosti k vykazování činnosti. Tomu je třeba ze všech sil bránit jak v zájmu advokacie, tak ve vztahu k nerušenému a co nejméně formálnímu vztahu založenému na důvěře, reprezentovanému prostou plnou mocí, vztahu advokát a klient, základnímu prvku právního státu.

Nelze nepodotknout, že tato norma je místo ochrany demokracie popřením jejích základních atributů, a pevně věřím, že bude v zájmu svobody jednotlivce a ochrany jeho soukromí jednou zrušena.

✦ Autor, pražský advokát, je předsedou výboru pro vnější vztahy ČAK.

Ilustrační foto

Odstoupení od smlouvy, dobrá víra

Odstoupením od smlouvy podle § 48 odst. 2 obč. zák. se smlouva ruší, avšak pouze mezi jejími účastníky, není-li právním předpisem nebo účastníky dohodnuto jinak. Vlastnické právo dalších nabyvatelů nabyté v dobré víře, než došlo k odstoupení od smlouvy, nezaniká. Důkazní břemeno dobré víry stihá dalšího nabyvatele.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 31 Cdo 3177/2005

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 18. prosince 2003, č. j. 7 C 286/97-124, uložil Okresní soud v Jablonci nad Nisou žalovaným (L. a L. K.), aby vyklidili pozemkovou parcelu číslo 350 o výměře 893 m², s objektem na této parcele v katastrálním území a obci D. III., a aby je vyklizené odevzdali žalobci (městu D. v J. H.) do 15 dnů od právní moci rozsudku.

Soud prvního stupně při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména ze skutkových zjištění, podle kterých:

1. Žalobce jako prodávající uzavřel dne 5. ledna 1993 s A. D. v J. H. (dále též jen „A.“) jako kupující kupní smlouvu o převodu sporných nemovitostí (dále též jen „kupní smlouva č. 1“) za dohodnutou kupní cenu ve výši 142 096,20 Kč, s tím, že 75 000 Kč mělo být zapláceno do 15 dnů od účinnosti kupní smlouvy č. 1 a zbytek (ve dvou splátkách) do dvou let. V kupní smlouvě bylo dále dohodnuto předkupní právo ve prospěch prodávajícího.
2. A. kupní cenu žalobci dosud ani zčásti neuhradil.
3. Dopisem datovaným 28. dubna 1994 sdělil žalobce A., že se vzdává předkupního práva k nemovitostem.
4. V listině datované 29. dubna 1994, nazvané „společné ujednání“ (opatřené podpisem prvního žalovaného) žalobce udělil A. souhlas s prodejem nemovitostí žalovaným za předpokladu, že kupní cena ve výši 142 096,20 Kč mu bude uhrazena tak, že 75 000 Kč mělo být zapláceno do 30 dnů od podpisu smlouvy mezi A. a prvním žalovaným a zbytek (ve dvou splátkách) do dvou let.
5. A. jako prodávající uzavřel dne 4. května 1994 se žalovanými jako kupujícími smlouvu o převodu sporných nemovitostí (dále též jen „kupní smlouva č. 2“) za dohodnutou kupní cenu ve výši 142 096,20 Kč, kterou se kupující zavázali zaplatit prodávajícímu do 60 dnů od zápisu vkladu vlastnického práva do katastru nemovitosti. Vklad vlastnického práva byl zapsán 30. června 1994, s právními účinky vkladu k 5. květnu 1994.
6. Dopisem datovaným 14. září 1994 urgoval žalobce u A. uhrazení kupní ceny do 19. října 1994.
7. Podáním datovaným 7. prosince 1995, adresovaným A., odstoupil žalobce od kupní smlouvy č. 1 pro neuhrazení kupní ceny.
8. Rozsudkem ze dne 12. prosince 1996, č. j. 10 C 331/96-47, který nabyl právní moci 20. srpna 2003, Okresní soud v Jablonci nad Nisou vyhověl

žalobě, kterou se žalobce vůči A. domáhal určení, že je vlastníkem sporných nemovitostí.

Na tomto skutkovém základě soud – cituje ustanovení § 48 a § 517 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“) – uzavřel, že žalobce platně odstoupil od kupní smlouvy č. 1, čímž se obnovilo jeho vlastnické právo k nemovitostem a žaloba je proto důvodná.

K odvolání žalovaných Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci změnil ve výroku označeným rozsudkem, ve znění tamtéž označeného opravného usnesení, rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl.

Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, nesouhlasil však s jeho právními závěry o účincích odstoupení od kupní smlouvy č. 1 za situace, kdy nemovitosti byly v mezidobí převedeny na žalované. Zdůraznil, že žalobce učinil projev vůle směřující k odstoupení od kupní smlouvy č. 1 v době, kdy nemovitosti již byly ve vlastnictví žalovaných, na jejichž právní postavení nemohlo mít toto odstoupení vliv. Potud odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 23. ledna 2001, sp. zn. II. ÚS 77/2000, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, sp. zn. 22 Cdo 1186/98 (jde o rozsudek ze dne 17. listopadu 1999, uveřejněný v časopise Právní rozhledy číslo 2, ročník 2000). Za podstatné měl odvolací soud, zda žalovaní nabyli nemovitosti v dobré víře, dodává, že důkazní povinnost tvrdit, že žalovaní nemovitosti v dobré víře nenabyli a k tomu nabídnout konkrétní důkazy, stihá žalobce, jenž tuto povinnost přes poskytnuté poučení nesplnil a dobrou víru žalovaných tak nezpochybnil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel podrobuje kritice názor odvolacího soudu, podle kterého neprokázal, že žalovaní nebyli při uzavírání kupní smlouvy č. 2 v dobré víře.

K tomu uvádí, že jednání žalovaných nemůže požívat ochrany dobré víry, neboť z průběhu celého soudního řízení vyplynulo, že ti nedodrželi podmínky sjednané s ním ještě před uzavřením kupní smlouvy č. 2 dne 29. dubna 1994. Poukazuje na to, že žalovaní podle svého vlastního tvrzení kupní cenu za nemovitosti neuhradili a využili jeho omylu a neopatrnosti (dovolatel se zřekl předkupního práva dříve, než si zajistil řádnou úhradu kupní ceny). Jestliže žalovaní u soudu prohlásili, že nemovitosti sice nezaplatili, ale jsou podle práva jejich vlastníky a dovolávají se „spravedlivého rozhodnutí soudu“, je takové jednání v rozporu s dobrými mravy a neměla by přicházet v úvahu ochrana tzv. dobré víry. Žalovaní si byli vědomi toho, že převodce (původní nabyvatel nemovitostí od dovolatele) za nemovitosti nezaplatil a že proto požádal dovolatele o souhlas s prodejem nemovitostí žalovaným. Dovolatel s dalším prodejem souhlasil s tím, že mu kupní cenu uhradí žalovaní, o čemž soudu předložil důkazy. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1186/98, citovaný odvolacím soudem, pak svědčí spíše dovolateli

než názoru odvolacího soudu. Dovolatel platně odstoupil od smlouvy (jak konstatoval i Nejvyšší soud). Jestliže k výzvě odvolacího soudu sdělil, že veškeré důkazy ve věci byly již provedeny, mínil tím, že z dokladů je zřejmé, že žalovaní při uzavírání kupní smlouvy č. 2 v dobré víře nebyli. Rozhodnutí odvolacího soudu je nelogické, neposkytuje-li dovolateli ochranu před jednáním žalovaných, kteří využili omylu a neopatrnosti druhého k vlastnímu obohacení.

Tříčlenný senát č. 22, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, při úvaze o účincích odstoupení od smlouvy o převodu nemovitostí dospěl k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudku velkého senátu občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 14. června 2006, sp. zn. 31 Cdo 2808/2004, uveřejněného pod číslem 46/2007 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 46/2007“). Proto rozhodl o postoupení věci (dle § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Se zřetelem k bodům 2. a 3. článku II. zákona č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. dubnem 2005.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem v otázce účinků odstoupení od smlouvy o převodu nemovitostí.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 48 obč. zák. může účastník odstoupit od smlouvy, jen jestliže je to v tomto zákoně stanoveno nebo účastníky dohodnuto (odstavec 1). Odstoupením od smlouvy se smlouva od počátku ruší, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak (odstavec 2).

Dle ustanovení § 517 odst. 1 obč. zák. je dlužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, v prodlení. Jestliže jej nesplní ani v dodatečně přiměřené lhůtě věřitelem mu poskytnuté, má věřitel právo od smlouvy odstoupit; jde

li o plnění dělitelné, může se odstoupení věřitele za těchto podmínek týkat i jen jednotlivých plnění.

V této podobě platila citovaná ustanovení již v době uzavření kupní smlouvy č. 1 a do dnešního dne změny nedoznala.

Problematickou účinků odstoupení od smlouvy o převodu nemovitostí převodcem poté, co nabyvatel nemovitost dále převedl na třetí osobu, se Nejvyšší soud ve své rozhodovací činnosti opakovaně zabýval.

Ve stanovisku svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 28. června 2000, Cpjn 38/98, uveřejněném pod číslem 44/2000 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, ve znění opravy uveřejněné v sešitě č. 2, ročníku 2001, Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek (str. 85-86/129-130/), uzavřel, že odstoupením od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti zaniká právní titul, na jehož základě nabyt účastník smlouvy vlastnické právo, a obnovuje se původní stav. Ve stanovisku občanskoprávního kolegia a obchodního kolegia ze dne 19. dubna 2006, Cpjn 201/2005, uveřejněném pod číslem 40/2006 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, doplnil, že odstoupením od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti zaniká právní titul, na jehož základě nabyt účastník smlouvy vlastnické právo, a obnovuje se původní stav i v případě, že nabyvatel, dříve než došlo k odstoupení od smlouvy, nemovitost převedl na další osobu. A konečně, v R 46/2007 uvedl, že platným a účinným odstoupením od kupní nebo jiné smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti se ve smyslu ustanovení § 48 odst. 2 obč. zák. zrušují (zanikají) od počátku obligační a věcné (věcněprávní) účinky smlouvy, na základě které nabyt (měl nabyt) účastník smlouvy vlastnické právo, a ve vlastnictví nemovitosti je tu stejný právní stav, jako kdyby ke kupní nebo jiné smlouvě o převodu vlastnictví nikdy nedošlo; to platí i tehdy, jestliže nabyvatel dříve, než došlo ke zrušení smlouvy odstoupením, nemovitost převedl na další osobu, a i kdyby další nabyvatel byl v dobré víře, že se stal jejím vlastníkem.

Odvolacímu soudu lze z výše uvedeného pohledu vytknout již to, že se v napadeném rozhodnutí se závěrem obsaženým v prvním z označených stanovisek nikterak nevypořádal.

Výše formulované judikatorní závěry Nejvyššího soudu byly nicméně pro tuto věc (v jejímž rámci tříčlenný senát Nejvyššího soudu před předložením věci velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu podal návrh na zrušení § 48 odst. 2 obč. zák.) závazně korigovány nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 16. října 2007, sp. zn. Pl. ÚS 78/06, uveřejněným pod číslem 307/2007 Sb. Ústavní soud výrokem nálezu pléna jednak zamítl návrh na zrušení označeného ustanovení, jednak určil, že odstoupením od smlouvy podle § 48 odst. 2 obč. zák. se – není-li právním předpisem nebo účastníky dohodnuto jinak – smlouva od počátku ruší, avšak pouze s účinky mezi jejími účastníky. Vlastnické právo dalších nabyvatelů, pokud své vlastnické právo nabyli v dobré víře, než došlo k odstoupení od smlouvy, požívá ochrany v souladu s článkem 11 Listiny základních práv a svobod a s ústavními principy právní jistoty a ochrany nabytých

práv vyvěrajícími z pojmu demokratického právního státu ve smyslu článku 1 odst. 1 Ústavy, a nezaniká.

V odůvodnění nálezu pléna se Ústavní soud přihlašuje k závěrům, jež formuloval ve výše označeném nálezu sp. zn. II. ÚS 77/2000 a odkazuje též na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1186/98. V odstavci 26 odůvodnění nálezu pléna Ústavní soud doplnil, že **takto ustavený koncept právní jistoty a ochrany nabytých práv, se – pochopitelně – týká jen těch práv, která byla nabyta v dobré víře**, která vystupuje jako korektiv obecně platný pro občanské právo.

Závěry obsažené v citovaném nálezu pléna tudíž omezují řešení problematiky obsažené v dovolání na zodpovězení otázky, zda ob stojí závěr napadeného rozhodnutí o tom, že žalovaní nabyli nemovitosti „v dobré víře“.

Obecněji se pak v daných souvislostech klade otázka, čeho (jakých skutečností) se má dobrá víra „dalšího nabyvatele“ týkat.

Rozhodovací praxe soudů je ustálena v závěru, že dobrá víra je – obecně vzato – vnitřní přesvědčení určité osoby, že nejedná protiprávně. Jde tedy o psychický stav, o vnitřní přesvědčení subjektu, které samo o sobě nemůže být předmětem dokazování. Předmětem dokazování mohou být skutečnosti vnějšího světa, jejichž prostřednictvím se vnitřní přesvědčení projevuje navenek, tedy okolnosti, z nichž lze dovodit přesvědčení příslušné osoby o její dobré víře (srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. února 1999, sp. zn. 21 Cdo 1465/98, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 6, ročník 1999, pod číslem 56 nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 3. června 2004, sp. zn. III. ÚS 50/04, uveřejněné ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 33, ročníku 2004, části II., pod pořadovým číslem 35).

Přitom při nabývání vlastnického práva k určitému majetku má dobrá víra samostatně právní význam, jen pojmí-li se k domnělému právnímu titulu (titulus putativus); je-li zde skutečný nabývací titul (např. platná kupní smlouva), dobrá víra při nabytí vlastnického práva samostatný význam nemá (srov. § 130 a násl. obč. zák. a opět i poslední citované usnesení Ústavního soudu, jež uvádí, že dobrá víra je psychický stav držitele – takový držitel se domnívá, že mu právo patří, ačkoliv tomu tak ve skutečnosti není).

Nález pléna Ústavního soudu spočívá jednoznačně na závěru, že byli v době dalšího převodu majetku první kupující (první nabyvatel) skutečným vlastníkem majetku, pak (nevymínil-li si první kupující jinak) převedl na druhého kupujícího (druhého nabyvatele) vlastnické právo v celé jeho šíři, s tím, že ze žádného ustanovení občanského zákoníku nelze dovodit, že v případě odstoupení od smlouvy dochází též k zániku všech smluv navazujících (srov. k tomu zejména odstavec 18. odůvodnění nálezu pléna). Jinak řečeno, Ústavní soud vychází z toho, že i poté, co první prodávající účinně odstoupil od kupní smlouvy č. 1 uzavřené s prvním kupujícím, zůstala kupní smlouva č. 2 (uzavřená před odstoupením od kupní smlouvy č. 1 mezi prvním kupujícím /jako druhým prodávajícím/ a druhým kupujícím) platným nabývacím titulem, nikoli jen titulem domnělým.

U platného nabývacího titulu (kupní smlouvy č. 2), který nezanikl odstoupením od kupní smlouvy č. 1, je

existence dobré víry nabyvatele o tom, že se stal vlastníkem převáděného majetku, bez právního významu (vlastnické právo by nabyli, i kdyby v dobré víře o tom, že mu převáděná věc nebo právo patří, nebyli). Ústavní soud ovšem ve výroku nálezu pléna podmiňuje ústavní ochranu vlastnického práva dalších nabyvatelů tím, že své vlastnické právo nabyli „v dobré víře“; z toho logicky vyplývá, že tato dobrá víra se musí týkat jiných skutečností než toho, že kupovaná věc dalším nabyvatelům patří.

Jelikož předmětem výkladu nálezu pléna bylo ustanovení § 48 odst. 2 obč. zák., je logické usuzovat, že dobrá víra dalších nabyvatelů se v argumentaci Ústavního soudu váže právě k jejich (ne)vědomosti o skutečnostech, na jejichž základě by odstoupení od kupní smlouvy č. 1 působilo i vůči nim.

Nejvyšší soud interpretuje nález pléna Ústavního soudu v otázce dobré víry nabyvatelů následovně:

Nabyvatelé nemohou přijít o vlastnické právo k převáděnému majetku, jestliže v době uzavření kupní smlouvy č. 2 byli (jako kupující) se zřetelem ke všem okolnostem věci v dobré víře o tom, že zde není důvod, pro který by některá ze smluvních stran kupní smlouvy č. 1 mohla od kupní smlouvy č. 1 účinně odstoupit.

Za předpokladu, že dalším nabyvatelům v době uzavření kupní smlouvy č. 2 bylo známo, že některá ze smluvních stran kupní smlouvy č. 1 může od kupní smlouvy č. 1 odstoupit s účinky předjímanými ustanovením § 48 odst. 2 obč. zák., a že důvody pro odstoupení od smlouvy již byly naplněny, nepoživá vlastnické právo k majetku, jež nabyli kupní smlouvou č. 2, ústavní ochrany (pro absenci dobré víry dalších nabyvatelů) a v důsledku odstoupení od kupní smlouvy č. 1 se tak obnovuje vlastnické právo prodávajícího z kupní smlouvy č. 1.

Z tohoto pohledu se odvolací soud věci nezabýval a jím provedené právní posouzení věci je proto nesprávné.

Z výše podaného pojetí dobré víry jako psychického stavu určité osoby nadto plyne, že nezakotvuje-li příslušná úprava, v níž má dobrá víra konkrétní osoby právní význam, domněnku, že taková osoba je ohledně existence určitých skutečností v dobré víře, stíhá povinnost důkazní (a posléze i břemeno důkazní) o této dobré víře osobu, které je dobrá víra – v rovině právní – ku prospěchu. V posuzované věci to znamená, že odvolací soud pochybil, jestliže uzavřel, že důkazní povinnost a odtud plynoucí důkazní břemeno ohledně (ne)dobré víry žalovaných stíhá dovolatele. Ve skutečnosti procesní odpovědnost za nesplnění povinnosti tvrzení a důkazní povinnosti ohledně své dobré víry při uzavření kupní smlouvy č. 2 nesou žalovaní (srov. k tomu opět i nález pléna, konkrétně tu část bodu II. věty druhé jeho výroku, která obsahuje formulaci: „Vlastnické právo dalších nabyvatelů, pokud své vlastnické právo nabyli v dobré víře“).

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (§ 243b odst. 2 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný. V novém rozhodnutí bude znovu rozhodnuto o nákladech řízení, včetně řízení dovolacího.

Důkaz veřejnou listinou a soukromou listinou – hodnocení důkazu soukromou listinou

Veřejné listiny potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno, nebo potvrzeno (§ 134 o. s. ř.). Hodnocení důkazů soukromou listinou však na rozdíl od hodnocení listiny veřejné zákon zvlášť neupravuje, a proto je třeba postupovat podle § 132 o. s. ř., vyjadřujícího zásadu volného hodnocení důkazů.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 20. ledna 2009, sp. zn. 23 Odo 1722/2006

Tímto rozsudkem zrušil Nejvyšší soud ČR rozsudek Vrchního soudu v Praze z 5. 9. 2006, č. j. Cmo 52/2006-130, a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem z 5. 12. 2005, č. j. 61 Cm 397/2003-108 ve výrocích pod body I. a III. a věc v tomto rozsahu vrátil Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Krajský soud shora uvedeným rozsudkem uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 135 921,70 Kč s 6% úrokem z prodlení p. a. od 13. 5. 1995 do zaplacení (výrok pod bodem I.), žalobu do částky 10 400 Kč s 6% úrokem z prodlení p. a. od 13. 5. 1995 do zaplacení zamítl (výrok pod bodem II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem III.). Žalobkyně se v řízení domáhala zaplacení žalované částky jako ceny zboží, které žalovaný od žalobkyně odebral, a jehož cenu vyúčtovala čtyřmi fakturami splatnými v době od března do dubna 1995. Žalovaný uhradil pouze část vyúčtované ceny u tří faktur. *Soud prvního stupně zjistil, že žalovaný na listině ze dne 7. 2. 2001, označené jako inventarizace pohledávek a závazků provedené žalobkyní, v níž byly specifikovány jednotlivé dlužné částky ve vztahu ke každé ze čtyř faktur, potvrdil, že žalobkyni dluží celkem 159 321,70 Kč.* Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaný nárok žalovaný ve smyslu ustanovení § 407 odst. 3 obchodního zákoníku (dále jen „ObchZ“) uznal odsouhlasením uvedené inventarizace pohledávek ze dne 7. 2. 2001, a dále tím, že částečně plnil splatný závazek ještě po podání žaloby zaplacením částky 10 400 Kč.

K odvolání žalovaného Vrchní soud v Praze shora uvedeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně v napadené části, tj. ve výroku pod bodem I. a ve výroku pod bodem III. potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

V odůvodnění rozsudku se odvolací soud zabýval mj. též námitkou žalovaného, že „je otázkou, zda jsou na listině skutečně jeho podpisy“. K tomu odvolací soud uvedl, že žalovaný k této otázce nic konkrétního netvrdil, ani nenavrhoval žádné důkazy, a proto nebylo možno se takovou námitkou zabývat. Listinu ze 7. 2. 2001 po-

soudil shodně se soudem prvního stupně jako uznání závazku žalovaným ve smyslu § 323 odst. 1 ObchZ, a to s ohledem na to, že tato listina obsahuje odkaz na určitý závazek žalovaného a obsahuje též uznání žalovaného, že tento závazek ke dni vystavení uznání trval. Tím také došlo k přenesení důkazního břemene z žalobkyně na žalovaného, na němž bylo, aby prokázal, že závazek, který uznal, v době uznání závazku neexistoval, nebo že zanikl zaplacením. To se však žalovanému prokázat nepodařilo.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., podle něhož lze namítat, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. spočívající v nesprávném právním posouzení věci a mj. uvedl, že pokud žalovaný v dopise doručeném soudem prvního stupně 28. 11. 2005 zpochybnil pravost svého podpisu na listině ze 7. 2. 2001, kterou soud posoudil jako právní úkon uznání závazku podle § 323 odst. 1 obch. zák., bylo na žalobkyni, aby prokázala, že se skutečně jedná o pravý podpis žalobce.

Žalobkyně se ve vyjádření k dovolání ztotožnila se závěry soudu prvního stupně i odvolacího soudu.

Nejvyšší soud České republiky dovodil, že dovolání v dané věci je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť odvolací soud řešil právní otázku v rozporu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu. Dovolání je tudíž důvodné.

Soudy obou stupňů vycházely ze shodného závěru, že listina ze dne 7. 2. 2001, označená jako inventarizace pohledávek, v níž byla uvedena čísla čtyř faktur s přiřazením výše jejich nedoplatků obsahující podpis dovolatele, je platným uznáním závazku ve smyslu § 323 odst. 1 ObchZ a z tohoto hlediska posuzovaly otázku důkazního břemene ohledně existence dluhu dovolatele vůči žalobkyni k datu podpisu uvedené listiny.

Napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam vzhledem k řešení otázky, **zda v případě, že dlužník popírá pravost svého podpisu na listině obsahující jeho uznání závazku podle ustanovení § 323 odst. 1 obch. zák., musí prokázat, že podpis na této listině není jeho pravým podpisem.**

Dále se Nejvyšší soud zabývá obecně pojmem důkazního břemene i důkazní povinnosti a kdo je jejich nositelem. Na tyto obecné úvahy navazuje úvahou na v řízení spornou otázku ohledně veřejné a soukromé listiny. V této souvislosti uvádí:

Podle § 125 o. s. ř. mohou za důkaz sloužit též listiny. Provedení důkazu veřejnou listinou upravuje § 134 o. s. ř., podle něhož listiny vydané soudy v České republice nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné, potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno, nebo potvrzeno. Jde o projev tzv. legální teorie

důkazní. Hodnocení důkazu soukromou listinou zákon zvlášť neupravuje, a proto je třeba postupovat podle § 132 o. s. ř., vyjadřující zásadu volného hodnocení důkazů.

Popření pravosti listiny není pouhým popíráním (jako je tomu v případě pouhého popírání její pravdivosti), ale zahrnuje v sobě implicitně tvrzení, že údajný vystavitel listinu nepodepsal, ani nevystavil. Takové popření je dostatečně relevantní k tomu, aby pravost listiny musela být dokazována; břemeno tvrzení i břemeno důkazní ohledně pravosti listiny je na tom účastníkovi, který ze skutečností v listině uvedených vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky.

K podmínkám vydání rozsudku pro uznání

Rozsudek pro uznání je vydáván na základě fikce uznání žalobou uplatněného nároku, je proto nezbytné, aby ze skutkových tvrzení obsažených v žalobě jasně a zřetelně vyplývaly údaje, které jsou nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout. Povinností žalobce je tedy vylíčit alespoň takové rozhodující skutečnosti, kterými je vymezen předmět řízení po skutkové stránce. Nepostačuje ani všeobecné označení právního důvodu, ale je třeba, aby byly všechny skutkové okolnosti jednotlivě, tak, jak jdou za sebou a jak se jedna od druhé odvíjí, vylíčeny, sice stručně, ale úplně, tak, aby umožňovaly právní kvalifikaci nároku. Soud může o věci samé rozhodnout rozsudkem pro uznání vydaným dle § 114b odst. 5 a § 153a odst. 3 o. s. ř. až poté, co dospěje k závěru, že by na základě žalobních tvrzení mohl schválit smír, neboť fikce uznání nároku nastává jen tehdy, je-li zřejmé, o jaký nárok jde.

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 6. 2006, č. j. 15 Co 282/2006

Z odůvodnění:

Soud I. stupně ve věci sp. zn. 15 Co 282/2006 postupoval dle § 114b odst. 1 o. s. ř. a uložil žalovanému, aby se vyjádřil k žalobě s poučením, že nečinnost bude mít za následek vydání rozsudku pro uznání. Žalovaný ve stanovené lhůtě vyjádření nepodal, proto byl vydán napadený rozsudek. Jím tedy žalobě bylo zcela vyhověno a žalobkyni přiznány i úplné náklady řízení.

Ve včasném odvolání žalovaný namítl, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání, neboť žaloba je zjevně nedůvodná, nelze z ní dovodit, že by žalovanému vznikla povinnost k náhradě škody, a žaloba je také neúplná a nesrozumitelná. Soud I. stupně měl proto postupovat dle § 43 odst. 1 o. s. ř. a žalobkyni vyzvat k odstranění vad žaloby, neboť není zřejmé, čeho se žalobou domáhá. Také rozhodnutí o nákladech je nesprávné.

Odvolací soud napadený rozsudek přezkoumal a dospěl k závěru, že žalovaný uplatnil přípustný odvolací důvod

Dovolací soud nemá důvod se odchylovat od ustálené judikatury, která je v odůvodnění citována. Lze tedy uzavřít, že rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. správný.

Za této situace již nebylo nutno zabývat se dalšími námitkami žalovaného, podle nichž odvolací soud zatížil řízení vadami, které měly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

❖ Rozhodnutí zaslal JUDr. PhDr. OLDŘICH CHODĚRA,
advokát v Praze.

❖ Právní věta redakce.

dle § 205b o. s. ř., tedy to, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání. Odvolání je důvodné.

Rozsudek pro uznání je vydáván na základě fikce uznání žalobou uplatněného nároku, je proto nezbytné, aby ze skutkových tvrzení obsažených v žalobě jasně a zřetelně vyplývaly údaje, které jsou nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout. Povinností žalobce je tedy vylíčit alespoň takové rozhodující skutečnosti, kterými je vymezen předmět řízení po skutkové stránce. Nepostačuje ani všeobecné označení právního důvodu, ale je třeba, aby byly všechny skutkové okolnosti jednotlivě, tak, jak jdou za sebou a jak se jedna od druhé odvíjí, vylíčeny, sice stručně, ale úplně, tak, aby umožňovaly právní kvalifikaci nároku.

Soud může o věci samé rozhodnout rozsudkem pro uznání vydaným dle § 114b odst. 5 a § 153a odst. 3 o. s. ř. až poté, co dospěje k závěru, že by na základě žalobních tvrzení mohl schválit smír, neboť fikce uznání nároku nastává jen tehdy, je-li zřejmé, o jaký nárok jde. V projednávané věci tak tomu ovšem není, neboť žaloba je nesrozumitelná, z jejího obsahu nelze dovodit, jaký je skutkový základ uplatněných nároků, a v čem spočívá jednání žalovaného, z něhož žalobkyni vyplynul tvrzený nárok na zaplacení částky 282 263 Kč.

Soud I. stupně měl postupovat dle § 43 odst. 1, 2 o. s. ř. a vyzvat žalobkyni k opravě žaloby, tak, aby splňovala podmínky dle § 79 odst. 1 o. s. ř., jak je výše uvedeno, neboť předpoklady pro vydání výzvy dle § 114b odst. 1 o. s. ř. splněny nebyly, a tedy i vydání rozsudku pro uznání je nesprávné. Základem vydání rozsudku pro uznání mohou být jen taková žalobní tvrzení, která vedou k závěru, že podle nich lze výrokem rozsudku přiznat právě to plnění, jehož se žalobkyně v žalobě domáhá.

Odvolací soud proto postupoval dle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. a napadený rozsudek zrušil, neboť zjistil, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání (§ 205b o. s. ř.).

❖ Rozsudek zaslali a právní větou opatřili Mgr. MICHAL MURČO a JUDr. DANA BALCAROVÁ, LL.M., právníci města Karlovy Vary.

Vydání k trestnímu stíhání do Ruské federace

Při posuzování přípustnosti extradice do Ruské federace je třeba vzít v úvahu, že právní stav a praxe v Rusku nezaručují vždy respekt k lidským právům, spravedlivému procesu a trestu.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 7. 2007, č. j. 2 To 68/2007

Odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě rozhodl ve veřejném zasedání dne 23. 5. 2007 o návrhu státního zástupce na vydání E. V. k trestnímu stíhání do Ruské federace pro skutky v návrhu popsané tak, že podle § 397 odst. 1 tr. ř. není vydání jmenované k trestnímu stíhání přípustné. Po poučení o opravných prostředcích napadl usnesení stížností bez odůvodnění státní zástupce (č. l. 230). Opis písemného vyhotovení usnesení byl státnímu zástupci, E. V. a její obhájce doručen shodně dne 11. 6. 2007 (č. l. 238 verte).

Státní zástupce podanou stížnost odůvodnil dne 19. 6. 2007 (č. l. 258). V odůvodnění popsal napadené usnesení krajského soudu a základní závěry jeho odůvodnění s námitkou, že s argumentací krajského soudu nesouhlasí. Podle stěžovatele je Česká republika povinna ctít mezinárodní dohody, v daném případě smlouvu uzavřenou mezi bývalými ČSSR a SSSR o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních č. 95/1983 Sb. Česká republika by měla upřednostnit plnění závazků, vyplývajících z citované smlouvy, neboť o nezletilé dítě, které je v posuzovaném případě státním občanem ČR, může být postaráno v rámci náhradní péče. Navíc nebylo ani zjišťováno, zda by o dítě byl schopen pečovat otec, který je také občanem ČR. Pokud by v obdobných případech extradice bylo postupováno tak, jak rozhodl krajský soud v této věci, došlo by k naprosté negaci platných mezinárodních smluv, když z humanitárních důvodů by nebyl do jiného státu vydán pachatel závažného trestného činu, jakými jsou např. vražda, obchodování se ženami apod.

Vzhledem k uvedenému státní zástupce navrhl, aby stížnostní soud podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. napadené usnesení zrušil a ve věci sám rozhodl, že vydání E. V. k trestnímu stíhání do Ruské federace pro uvedené skutky je podle § 397 odst. 1 tr. ř. přípustné a podle § 397 odst. 3 tr. ř. ji vzal do vydávací vazby.

Podle § 397 odst. 4 tr. ř. je proti rozhodnutí podle § 397 odst. 1 tr. ř. přípustná stížnost, jež má v posuzovaném případě odkladný účinek. Podle § 142 odst. 1 tr. ř. je ke stížnosti oprávněn též státní zástupce, a to i v neprospěch E. V. Podle § 143 odst. 1 tr. ř. se stížnost podává do tří dnů od oznámení usnesení, které se v tomto případě podle § 137 odst. 1 tr. ř. stalo vyhlášením usnesení v přítomnosti osob, jimž je třeba usnesení oznámit. Z uvedeného vyplývá, že podepsaný soud, jako nadřízený orgán, nezjistil důvod k zamítnutí podané stíž-

nosti bez meritorního přezkoumání postupem podle § 148 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. ř. pro její nepřipustnost, opožděnost či podání osobou neoprávněnou.

Na základě toho podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení a řízení jemu předcházející a dospěl k přesvědčení, že stížnost státního zástupce není důvodná.

V řízení, které vydání napadeného usnesení předcházelo, respektoval krajský soud ustanovení trestního řádu, jímž se rozhodování o vydání do ciziny řídí. Krajský soud tak rozhodoval po skončení předběžného šetření na návrh státního zástupce ve veřejném zasedání, přičemž respektoval právo osoby, o jejíž vydání jde, na obhajobu v souladu s ustanovením § 397 odst. 1 a § 394 odst. 3 tr. ř. V tomto směru stěžovatel ani napadenému usnesení, ani řízení předcházejícímu nic nevytýká.

Výsledky předběžného šetření krajský soud ve veřejném zasedání konfrontoval s dalšími zjištěními založenými ve spise, jak je podrobně popisuje v odůvodnění svého rozhodnutí. Se závěry odůvodnění napadeného usnesení krajským soudem se stížnostní soud přes stížnostní argumentaci státního zástupce zcela ztotožňuje v přesvědčení, že jeho závěry jsou správné, zákonné a odůvodněné. Na těchto závěrech, učiněných krajským soudem, nemůže nic změnit námitka státního zástupce, že o dítě E. V., které je občanem ČR, může být postaráno v rámci náhradní péče, příp. péči jeho otce, který je rovněž občanem ČR. Na tomto místě je třeba zdůraznit, že hlediska humanitární, vedoucí krajský soud k závěru o nepřipustnosti vydání E. V. k trestnímu stíhání pro uvedené skutky, jsou pouze jedněmi z hledisek, které je třeba zkoumat při rozhodování, zda vydání je přípustné či není. Nelze je postavit pouze na fakt, že matka maloleptého dítěte nemůže být z humanitárních důvodů v žádném případě k trestnímu stíhání na základě požadavku státu, jehož je příslušnicí, vydána. Humanitární důvody, spočívající zejména v péči o malé dítě, jsou pouze jedním z hledisek, která je třeba při takovém rozhodování pečlivě vážít, nikoliv však určujícím bez dalšího. K tomu stížnostní soud odkazuje na závěry krajského soudu, opřené o nálezy Ústavního soudu v podobných věcech.

Ač to krajský soud ve svém rozhodnutí výslovně neřeší, nelze přehlédnout, že v prováděném řízení opatřil řadu zpráv a vyjádření, které správnost jeho závěru v posuzované věci podporují. Kromě rodného listu dcery E. V., P. L. nar. 2006 (č. l. 136), osvědčení o státním občanství ČR pro jmenovanou z 15. 11. 2006 (č. l. 138), Listinu o udělení státního občanství pro otce P. L., M. L. (č. l. 137), dále vyjádření organizací, které požívají všeobecné důvěry, ke stavu porušování lidských práv v trestním řízení a ve věznicích v Rusku za léta 2005 a 2006. **Ze zprávy Amnesty International** o stavu lidských práv v Ruské federaci z hlediska justice a vězeňství z 21. 2. 2007, podepsané M. L., vyplývá, že největším problémem ruské justice je účelovost vyšetřování a soudních řízení, což v praxi znamená, že jsou-li některé osoby považovány úřady za nepohodlné, hledá se jakákoliv záminka a získávají se jakékoliv důkazy, vedoucí k uvěznění oné osoby s následnou nemožností komunikovat

s okolním světem či svými právními zástupci. Osoby jsou násilím nuceny ke krivým svědectvím. Ačkoli je Ruská federace signatářem Mezinárodní úmluvy proti mučení a Mezinárodní úmluvy o dodržování občanských a politických práv, případy mučení a špatného zacházení jsou v tamních věznicích velmi časté, a to i v souvislosti se zajišťováním svědectví. Podle informací Amnesty International jsou špatnému zacházení vystaveni lidé čekající na soud ve vyšetřovací vazbě i odsouzení vězni. Na mučení se nepodílí pouze dozorcí a lidé provádějící výslechy, ale navzdory mezinárodním úmluvám a standardům také lékaři a zdravotnický personál. Dále Amnesty International uvádí konkrétní zjištěné případy z let 2003 až 2006 se závěrem, že, ačkoliv se dosah práva v Rusku zvětšuje, stále nabízí jen malou ochranu. Tyto závěry dostatečně vyplývají také z výroční zprávy Amnesty International o stavu dodržování lidských práv ve světě za rok 2006 se závěrem, že nespravedlivá situace, které čelí ruští vězni a obhájci, stále existuje, zatímco ti, kteří porušování lidských práv připouštějí a přehlíží, jsou beztrestní. Bylo ohlášeno porušování ruského a mezinárodního práva vztahujících se k vazbě, svévolné vazbě a mučení. Zpráva se také týká obav o spravedlivý proces, k čemuž je uveden konkrétní případ. Na základě uvedeného Amnesty International upozorňuje, že spravedlivý proces v ruské justici zatím není zaručen a všechny fáze trestního řízení mohou značným způsobem vybočovat z rámce čl. 3 a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Krajský soud také provedl **vyjádření Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky** z 23. 2. 2007, podepsané JUDr. M. S. Z něho se podává, že podle zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA o stavu dodržování lidských práv v Rusku v roce 2005 dochází k selektivnímu uplatňování spravedlnosti, korupci v trestním řízení a k politickému tlaku na justiční orgány a byly zejména zaznamenány případy mučení, násilností a jiného brutálního a ponižujícího zacházení, svévolné omezování osobní svobody a zadržení, ovlivňování soudních rozhodnutí v některých politických případech výkonou mocí a omezování svobody pohybu a migrace, a to, ač dochází i k pozitivnímu zlepšení a soudní moc se snaží prokazovat větší nezávislost a započaté reformy zaznamenaly určité zlepšení systému trestní justice. Zpráva upozorňuje také na život ohrožující pobyt zadržených ve věznicích, když podle statistik za rok 2004 tak mělo zemřít 2000 lidí. Byly zaznamenány případy systematického zneužívání zadržených dozorcí. Ze zprávy Ministerstva zahraničí Velké Británie o stavu lidských práv v Rusku z července 2005 vyplývá, že, ač se úroveň lidských práv a občanských svobod od rozpadu SSSR výrazně zlepšila, problémy i nadále přetrvávají, reformy jsou pozvolné a nepřiliš úspěšné. Ve výroční zprávě Amnesty International k Ruské federaci za rok 2006 se uvádí skutečnosti již shora v tomto usnesení uvedené.

Z vyjádření Českého helsinského výboru jako člena Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva z 3. 5. 2007, podepsané Mgr. F. V., ke stavu lidských práv v Ruské federaci v souvislosti s extradičním řízením vyplývá,

že mezi zásadní problémy v oblasti demokracie a lidských práv je považován zejména nedostatek nezávislosti soudnictví, spojený s politickým nátlakem na soudy a soudce, korupce a výběrovost při posuzování práva, mučení, násilí a jiné brutální nebo ponižující zacházení páchané bezpečnostními složkami, svévolné zadržování osob, včetně věznění, kruté a život ohrožující podmínky ve věznicích a podezření, že exekutiva v některých viditelných případech ovlivňovala soudní rozhodnutí. Na základě toho zpráva uzavírá, že soudy jsou prakticky vysoce závislé na výkoné moci, což vede k náchylnosti soudců k podléhání nátlaku ze strany exekutivy, armády, bezpečnostních složek, zvláště v případech vysokého významu či v případech politicky citlivých. V roce 2006 vzrostly pochybnosti o omezení nezávislosti, resp. náchylnosti k závislosti zejména u soudů vyšších instancí, včetně soudu nejvyššího. I v této zprávě se poukazuje na hodnověrné zprávy o mučení, násilí, brutálním a ponižujícím zacházení při vynucování přiznání od obviněných. Na tuto skutečnost v listopadu 2006 poukazovala i Komise OSN proti mučení, ve spojení se selháváním úřadů prokurátora provádět rychlé, nezávislé a efektivní vyšetřování ve věcech obvinění z mučení a špatného zacházení. K tomu se ve zprávě uvádí konkrétní případy. Vzhledem k dosud uvedenému je Český helsinský výbor toho názoru, že právní stav a praxe v Ruské federaci vykazuje relevantní pochybnosti o respektu k lidským právům a spravedlnosti trestního řízení a trestu, které by měly být zvažovány při posuzování přípustnosti extradice.

Z rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ve věci mezinárodní ochrany z 26. 4. 2007, které nabylo právní moci dne 30. 4. 2007, vyplývá, že E. V. se neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13 a § 14 zák. č. 325/99 Sb. o azylu, ale uděluje se jí doplňková ochrana podle § 14a téhož zákona, a to na dobu 24 měsíců ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Při rozhodování úřad vycházel ze zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Ruské federaci za rok 2005 z 8. 3. 2006, dále z informace ZÚ Moskva z 12. 3. 2004, týkající se situace v ruském vězeňství a dodržování lidských práv, z materiálů Amnesty International ČR z 5. 9. 2006 a uzavřel, že s ohledem na skutečnost, že žadatelka má být na základě žádosti ruské strany vydána k trestnímu stíhání a jako zajišťovací opatření bylo ruskými orgány zvoleno vzetí do vazby, správní orgán si objasnil význam pojmu nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení ve vztahu ke skutečnostem uvedeným v uvedených informacích o zemi původu E. V. a v její věci shledal naplnění důvodů uvedených v ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, a proto udělil doplňkovou ochranu (č. l. 200).

Ze sdělení ředitele odboru azylové a migrační politiky MV ČR, Ph. Dr. T. H., z 11. 5. 2007 vyplývá, že udělení doplňkové ochrany je překážkou vydání jmenované do Ruské federace.

Humanitární důvody, bránící přípustnosti vydání E. V., spočívající v péči o maloleté dítě, jak z výše uvedeného vyplývá, jsou jen jedním, nikoliv však obecně a obligatorně platným hlediskem pro posuzování přípustnosti vy-

dání osob k žádosti do Ruské federace. K těmto humanitárním důvodům přistupují další humanitární důvody, vyplývající z dosud uvedených zpráv a rozhodnutí příslušných organizací a správních orgánů. Při posuzování věci však nelze přehlédnout ani politický rozměr trestné činnosti, pro kterou má být E. V. na základě žádosti Ruské federace vydána k trestnímu stíhání, a to v souvislosti se společností YUKOS - Moskva, jak je podáván zejména sdělovacími prostředky.

Všechny dosud uvedené okolnosti jak v napadeném usnesení, tak v tomto odůvodnění usnesení podepsaného soudu, vedou tento soud k přesvědčení o nepřipustnosti vydání E. V. k trestnímu stíhání do Ruské federace pro skutky ekonomického charakteru. Na základě toho je třeba odmítnout stížnostní argumentaci státního zástupce v tom směru, že nevydáním jmenované k trestnímu stíhání by byly popřeny na svém významu bilaterální mezistátní smlouvy, když podle přesvědčení podepsaného soudu před jejich uplatněním mají význam smlouvy multilaterální, a to zejména Charta lidských práv a svobod a úmluvy navazující, na něž je shora v odůvodnění tohoto rozhodnutí poukazováno. Neobstojí také argumentace státního zástupce uniknutím před spravedlivým trestem pachatelů závažné trestné činnosti proti životu, zdraví či lidské důstojnosti, když v posuzovaném případě jde o trestní stíhání pro skutky výslovně ekonomického charakteru.

Závěrem lze uvést, že tímto rozhodnutím nevytváří podepsaný soud žádné paušální obligatorní stanovisko ohledně vydávání osob, občanů Ruské federace, k trestnímu stíhání do Ruské federace, ale toto rozhodnutí se vztahuje pouze na konkrétní posuzovaný případ E. V. v souvislostech shora podrobně rozebraných.

Z uvedených důvodů stížnostní soud nevyhověl stížnostní argumentaci státního zástupce v přesvědčení, že tato není schopna ničeho změnit na správnosti závěrů krajského soudu, podpořených závěry soudu stížnostního. Proto byla stížnost jako nedůvodná zamítnuta.

✦ Rozhodnutí zaslal Mgr. PAVEL KOČIŠ.

✦ Právní věta redakce.

Ad „Ke zhodnocení věci nájemcem“

V čísle 5/2009 BA byla na straně 40 uvedena právní věta judikátu „Ke zhodnocení věci nájemcem“. Nedopatřením bylo uvedeno, že „pronajímatel se může platně vzdát zhodnocení předmětu nájmu“. Správně však jde o právo nájemce, nikoliv pronajímatele. Za nedopatření se omlouváme.

✦ Red.

OPRAVA

inzerce

Gide Loyrette Nouel

Gide Loyrette Nouel law firm

Prague office

We are looking for a Czech lawyer (advokát), 4-6 years, experienced in M&A, corporate, fluent in English, working level in German would be welcome.

Please contact Tereza Nováková, Gide Loyrette Nouel, Krakovská 9, 110 00 Praha 1
e-mail: novakova@gide.com

Hervé Leuwers:

L'invention du barreau français 1660 – 1830. La construction nationale d'un groupe professionnel

Édition de l'École des hautes études en sciences sociales, Paris 2006, 446 stran.

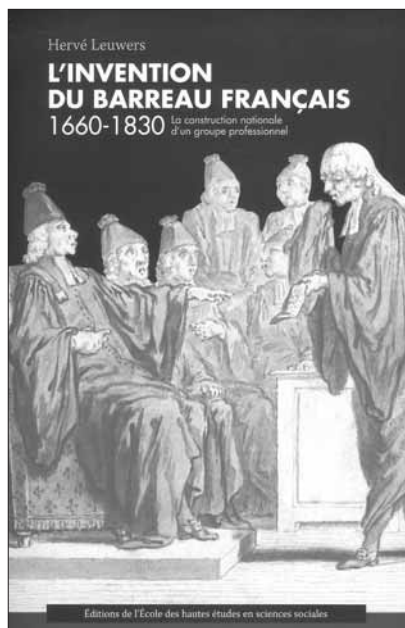
Francouzský historik, vysokoškolský učitel na Université Lille 3 a šéfredaktor Annales historique de la Révolution française, Hervé Leuwers, se v anotované monografii věnuje dějinám francouzské advokacie v období absolutismu, za Francouzské revoluce, Napoleona I. a za restaurace Bourbonů.

Autor se zaměřil na tři základní okruhy. V první řadě zkoumal postupnou proměnu pojmu advokát v označení pro osoby, které „se definují více výkonem profese než podle svého stavu“. Další sledovanou problematikou je přerod advokacie ve svobodné povolání, třetím okruhem pak formování francouzské stavovské samosprávy a utváření jejich vnitřních pravidel.

V prvních šesti kapitolách popisuje Hervé Leuwers z naznačených zorných úhlů vývoj advokacie od vlády Ludvíka XIV. do Francouzské revoluce. Toto období lze charakterizovat jako etapu profesionalizace advokacie, resp. přechodu k jejímu formálnímu pojetí. Během druhé poloviny 17. a v 18. století se postupně ustálily a špely k unifikaci podmínek pro přístup k povolání advokáta.

V předcházejícím období stačilo k získání titulu advokát pouze vykonání přísahy a právnický diplom. Označení advokát tak spíše odpovídalo pojmu právník. Vedle praktikujících advokátů tak stáli příslušníci stavu, kteří bez jakékoliv praxe byli pouhými advokáty ad honorem.

V rámci profesionalizace advokacie se požadavky rozšířily mj. na univerzitní vzdělání, věk, vykonanou praxi (stage), v mnoha oblastech i na sídlo, resp. bydliště v místě výkonu advokacie, a konečně na přísahu jako podmínky pro zápis na desku advokátů.

Advokáti, kteří byli takto zapsáni, se sdružovali ve společenstvech, které neměly ani charakter řemeslnického cechu, ani formu orgánu státní správy. Ordre či barreau byly tak zprvu spíše lokálními spolky advokátů, bývalo i obvyklé, že v sídle jednoho parlamentu či v jednom městě bylo těchto kolegií více.

Organizace sdružující advokáty se zaměřovaly na dohled nad výchovou budoucích advokátů a také na poskytování právní pomoci chudým, jež bylo doménou právě uchazečů o advokátské povolání. V rámci těchto činností se postupně ustálila pravidla pro praxi (stage) a konference stážistů. Nežádka se tato činnost odehrávala na půdě knihoven, jichž byly tradičně advokátské organizace vlastníky, a advokáti, ať již jako dárci či zůstavitelé byli jejich zakladateli a převodci knih do knihovnických sbírek.

Hervé Leuwers popisuje, jak mezi těmito advokátními organizacemi vznikaly vztahy sounáležitosti a komunikace v záležitostech týkajících se výkonu povolání advokáta a advokátského stavu. Během zejména 18. století se postupně sjednocovala i terminologie, důležitý vliv mělo pochopitelně sdružení pařížských advokátů. Podle tabulky na str. 98 citované práce tak např. v obvodu pařížského parlamentu ještě okolo r. 1760 užívali představitelé těchto sdružení různé označení – děkan (doyen), syndik (syndic) a berlonos-

ce (bâtonnier) – v r. 1789 již převážil titul bâtonnier.

Na konci Starého režimu byla advokátská společenství etablována. Advokacie se postupně stávala svobodným povoláním, jehož práva a nezávislost hájili jak advokáti, tak advokátská společenství.

V příloze č. 4 (str. 348-354) jsou stručně popsány příčiny, průběh a výsledek 46 stávek advokátů, konaných v letech 1667-1787. Důvody ke stávce byly různé. Advokáti v Grenoblu tak např. stávkovali od 27. června 1780 do 18. června 1781 na ochranu stavovských zájmů. Stávku vyprovokovalo přerušení advokátova plaidoyeru třemi soudci velkého senátu a následný postup soudu vůči Řádu advokátů, který si advokáti vysvětlili jako omezování nezávislosti advokacie.

Po obsáhlém výkladu o profesionalizaci a transformaci advokátského povolání v období Ancien Régime následuje 7. kapitola o období let 1787-1804. Autor popisuje předrevoluční krizi a působení advokátů v politickém dění v letech 1788-1789. Advokáti se podíleli na vydávání brožur, soupisecch stížností (cahiers des doléances), byli vybíráni do volebních shromáždění či voleni za třetí stav do Generálních stavů. Na příkladu advokátů z Rennes a Douai dokládá Hervé Leuwers, že politicky byla v tomto období činná přibližně jedna třetina advokátů. Ironií osudu pak byly titul advokát i struktura advokátní organizace za Francouzské revoluce zrušeny. Obhajobu mohl nadále vykonávat kdokoli bez jakýchkoliv zvláštních požadavků na jeho kvalifikaci. Advokátská profese se tak na čas vrátila ve Francii k materiálnímu pojetí.

V kapitole o letech 1804-1830 je pojednáno o snahách advokátů obnovit stavovskou organizaci, o Napoleonově dekretu ze 14. prosince 1810 o advokacii, obnovení přípravné praxe, konferenci stážistů a advokátských knihoven. V tomto období byla advokacie pod státním dohledem, pokusy o obnovu nezávislosti přibýly až po restauraci Bourbonů.

Kniha analyzuje shora nastíněné tendence a trendy podrobně a na základě bohaté faktografie. Autor pro-

vedl rozsáhlou heuristiku, pracoval s archivními materiály, z úvodního poděkování je zřejmé, že mu byla nápomocna celá řada advokátů a představitelů mnoha regionálních advokátních komor. Nelze přehlédnout, že mezi těmito osobami je uveden i archivář Pařížské advokátní komory Yves Oznam. Hervé Leuwers byl i členem Societé internationale d'histoire de la profession d'avocat (srv. Revue de la Societé internationale d'histoire de la profession d'avocat, 7, 1995, str. 193).

Zájemce o historii francouzské advokacie uvítá bohatý poznámkový aparát, edici textů pramenů v přílohách a přehled rukopisných a archivních materiálů a bohatý seznam literatury.

Zbývá dodat, že díky širokému záběru a interdisciplinárním přesahům kniha Hervé Leuwerse potěší nejen právního historika, ale i čtenáře zaměřeného na advokátní právo, stávkovou samosprávu a profesní etiku.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Přečetli jsme za vás

Ľadislav Lukeš: Částečný vklad – ano, či ne? Má katastrální úřad zasahovat do vztahu založeného smlouvou?

Ad notam č. 2/2008, str. 65-67.

Autor, působící na Katastrálním úřadu pro Jihomoravský kraj KP Znojmo, nejprve uvádí obecné podmínky pro zápis vkladu věcných práv do katastru nemovitostí. Jde o řízení správní, které je zahajováno na návrh na povolení vkladu práva, přičemž typickou listinou, která bývá přílohou návrhu, je smlouva (dohoda). Platí zde zásada *pacta sunt servanda*. Proto vklad jako způsob (modus) nabytí a smlouva jako právní důvod nabytí (titulus) nesmí být v rozporu. Vkladem by tak měla být splněna vůle obou smluvních stran. Ovšem v praxi katastrálních úřadů se připouští

i možnost částečného vkladu věcného práva. Ta je dána již samým charakterem řízení o povolení vkladu, které je svou povahou správním řízením. Lze proto dovést možnost ve smyslu správního řádu (§ 45 odst. 4 zúžení žádosti, tj. návrhu) částečné zpětvzetí návrhu. Smlouva pak v průběhu řízení o povolení vkladu vlastnictví a též jiného věcného práva může být měněna. Ve vkladovém řízení jsou často posuzovány listiny obsahující vícero právních úkonů. Typickým příkladem je spojení darovací smlouvy a smlouvy o zřízení věcného břemene. Pokud sama darovací smlouva ob stojí z hlediska vkladového řízení, nemusí obstát smlouva o zřízení věcného břemene, v níž si dárce vyměňuje zřízení práva doživotního bydlení. Pokud KÚ zjistí, že zákonná kritéria o zápisech splňuje jen darovací smlouva, navrhuje účastníkům, aby návrh na povolení vkladu vzali zpět s ohledem na vzájemnou podmíněnost obou právních úkonů. Nezřídká dárce (zde oprávněný z věcného břemene) souhlasí s částečným zpětvzetím návrhu na povolení vkladu práva věcného břemene. Vůle projevená v titulu nabytí práv na počátku řízení v den podání návrhu není pak totožná s vůlí na konci vkladového řízení. Po právní moci povolení vkladu vlastnictví a usnesení o zastavení řízení ohledně návrhu na vklad práva věcného břemene se již podává nový návrh ve vztahu k věcnému břemenu. Ovšem částečný vklad má své nebezpečné úskalí, zejména pro dárce, spočívající v tom, že nový vlastník už nemusí dostát své povinnosti k uzavření nové smlouvy o věcném břemenu a může její uzavření odmítnout. Uvedené nebezpečí intervence státu do soukromoprávní sféry je zapotřebí odvrátit, a to podle názoru autora nejlépe tak, že by v chystané novele zákona o zápisech našla přípustnost částečného vkladu své místo tak, že by byly stanoveny alespoň demonstrativním výčtem podmínky, za kterých lze takový vklad připustit, vždy však při respektování zájmu nabyvatele práva a též s ohledem na původní projev vůle účastníků.

Irena Hojdnová: Dědické podíly a jejich výpočty

Ad notam č. 4/2008, s. 113-121.

V tomto obsáhlém, pro praxi velmi instruktivním pojednání se autorka – studentka práv na Západočeské univerzitě – snaží osvětlit složitou problematiku dědických podílů a jejich výpočtů pomocí vzorových příkladů (celkem 16 příkladů). Vysvětluje vliv relativní neplatnosti závěti a započtení daru na dědické podíly, jakož i kombinaci obou případů. Článek popisuje nejružnější možné kombinace a složité případy, které – jak autorka uvádí – ani v právních předpisech a ani v literatuře nejsou příliš osvětleny. Upozorňuje též na některé chyby, které se mohou při náročných výpočtech dědických podílů vyskytnout. Článek je rozdělen do tří kapitol: I. Vliv relativní neplatnosti závěti na dědické podíly, II. Dědění se započtením daru, III. Relativní neplatnost závěti se započtením daru. Každá kapitola má několik oddílů, přičemž všechny v úvahu připadající situace jsou ilustrovány praktickými příklady a mnohdy i složitými matematickými propočty. S ohledem na poměrnou složitost problematiky a na rozsah textu se omezujeme pouze na jeho stručnou charakteristiku a v podrobnostech odkazujeme čtenáře na celý autorský text, který může sloužit advokátům jako instruktivní vodítko k řešení složitějších případů při zastoupení účastníků v dědickém řízení.

Petr Čech: K přiměřenosti smluvní pokuty

Právní rádce č. 5/2008, str. 25-32.

Autor, působící na katedře obchodního práva PF UK v Praze, podrobně rozebírá nadepsanou problematiku občanského a obchodního práva. Úvodem konstatuje, že téměř neexistuje obchodní vztah, ve kterém by smluvní pokuta neutvrzovala splnění povinnosti některé ze smluvních stran. Nezbytným předpokladem pro platné ujednání je ovšem

přiměřenost výše smluvní pokuty. Dále se autor zabývá účelem institutu smluvní pokuty v trestním právu a v následujících dvou samostatných oddílech pak pojednává o smluvní pokutě v obchodním a občanském právu. Výklad doplňuje četnou judikaturou. Nejprve pojednává o odlišném pojetí v právu obchodním a občanském, zejména z hlediska přípustnosti moderační, která podle obchodního práva je možná, zatímco občanské právo ji nepřipouští. Další část výkladu je věnována posouzení přiměřenosti. Hlavním kritériem dle občanského práva je výše očekávané škody. Relevanci pomocných kritérií autor dokládá pak na judikatuře NS. Zabývá se dále problematickou konkurencí jiných zajišťovacích prostředků a nepřiměřenou smluvní pokutou ve spotřebitelských smlouvách. Další část je věnována obchodnímu právu. Opět odkazuje na několik judikátů NS. Cituje zásadní rozhodnutí NS sp. zn. 32 Odo 400/2004, podle něhož rozhodnutí soudu o použití moderačního práva ve smyslu § 301 obch. zák. je výsledkem třífázové úvahy. Pro nezbytnou stručnost odkazujeme v dalších podrobnostech na recenzovaný článek a v něm citovaná rozhodnutí. Článek odkazuje též na další rozhodnutí NS z 14. 12. 2006, sp. zn. 29 Odo 1105/2003, které nastíněnou koncepci doplňuje, a jak autor uvádí, zčásti i zatemňuje, zejména ve třetí fázi, v jakém rozsahu pokutu snížit. Pokud jde o konkrétní argumentaci, opět odkazujeme na anotovaný text a na v něm citované rozhodnutí. Závěrem se autor zabývá přiměřeností smluvní pokuty stanovené jednorázově nebo sazbou za určité období. Zde rovněž odkazuje především na judikaturu NS, mimo jiné ve vztahu k přiměřenosti sazby smluvní pokuty stanovené procentní sazbou za určité období. Konečně článek pojednává o nepoctivém vymáhání smluvní pokuty. Námitkou takového vymáhání se NS v poslední době zabýval vícekrát, což mu umožnilo blíže vymezit kritéria takového posuzování, které autor pak blíže rozvádí.

Jakub Chromý: Státní zástupce a ostatní právnické profese na počátku 3. tisíciletí

Státní zastupitelství č. 11-12/2008, str. 69-76.

Jde o referát přednesený na mezinárodní konferenci *Veřejná žaloba v ústavním systému*, pořádané v Brně 15. 10. 2008, jehož autorem je asistent nejvyšší státní zástupkyně. Pro anotaci jsme vybrali **pasáže o vzdělání jako předpokladu výkonu právnické profese a zčásti též věnované právnické profesi jako objektu zájmu uchazečů**. V ČR je možno magisterský studijní program právo a právní věda, obor právo, studovat na čtyřech *veřejných* vysokých školách (PF v Praze, Brně, Plzni a v Olomouci). Ze statistik vyplývá, že poměr přihlášených uchazečů je až desetkrát vyšší než počet uchazečů přijatých. Obsah přijímacích zkoušek doznal na PF v poslední době určité změny – některé fakulty upustily od prověřování encyklopedických znalostí a kladou důraz na posouzení obecně studijních předpokladů uchazečů. V rámci *soukromého vysokého školství* je nabídka *právního studia* redukována na poskytování *bakalářských studijních programů*, nejčastěji v oboru veřejná správa. *Jejich absolventi nemohou pokračovat v navazujícím studiu k dosažení magisterského stupně vzdělání nezbytného k výkonu právnické profese*. Do budoucna se nabízí úvaha, zda bude nabídka studia úplného právnického vzdělání u nás poskytována též soukromými vysokými školami. Pokud jde o **objekt zájmu absolventů magisterského právnického studia**: Z dostupných poznatků vyplývá, že volbu povolání nejvíce ovlivňuje rodina, která uvažuje pokud možno o co nejlepším finančním zajištění. Nejednou se utvářejí nereálné představy o výkonu povolání; lépe se zapracují ty osoby, jejichž rodiče nebo známí předmětné povolání dříve vykonávali, čímž vznikl reálný obraz o dané profesi. Nejčastěji uváděné faktory ovlivňující pracovní spokojenost:

vykonávaná práce, podmínky práce, odměňování, pracovní postupy, vedení pracovní skupiny a samotná pracovní skupina. **Za dominantní faktor při výběru zaměstnavatele je označována výše finanční odměny**. Ze statistik je zřejmé, že osoby činné v právnických profesích dosahují nadprůměrných příjmů. Z počátku je samozřejmě vykazován příjem nižší, zejména s ohledem na koncipientskou a čekatelskou praxi. Ve srovnání s jinými profesemi lze konstatovat, že se nejprve pohybuje ve střední poloze, následně má markantnější růst. *V současné době lze konstatovat nárůst zájmu uchazečů v resortu justice*. Určitým mezníkem je vyhlášení tzv. stop stavu, který v podstatě znamenal na určité období zastavení výběru uchazečů o výše uvedené pozice. Dochází i k určitým změnám ohledně samotného zájmu o pozice státních zástupců a soudců. O pozice státních zástupců se např. po vykonání příslušné praxe a složení odborné zkoušky zajímají i **uchazeči z advokacie** a justice. U aspirantů na profese advokátů a notářů nelze statistické údaje úhrnně analyzovat. O místa v posledně zmiňovaných právnických profesích je však zájem nepochybně značný. **Jednoznačně co do počtu příslušníků dominuje profese advokáta. Přitom je právnickou profesí nejvíce otevřenou. Vzhledem k vysokému počtu advokátů začínají dokonce i úvahy o aplikaci principu numerus clausus také na tuto právnickou profesi(?)*** Projevuje se též širší prostupnost mezi jednotlivými právnickými profesemi. Po složení odborných zkoušek dochází k obousměrnému pohybu jak do resortu justice, tak mimo něj. *Zdá se, že nejčastěji jde o prostupnost v pozici advokátů, soudců a státních zástupců, méně již u notářů a exekutorů*.

❖ Připravil JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSc.

* Otazník v závorce připojila naše redakce.

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka 60

Z české advokacie

Z kárné praxe 61

Z jednání představenstva ČAK 62

**Nabídka pojištění při přerušení provozu z důvodu
pracovní neschopnosti a požáru 63**

Z Evropy 64 – 66

Na dně

Pozorný čtenář si zajisté dávno povšiml záliby současné ekonomie v metafoře. V těchto sloupcích tomu věnujeme patřičnou pozornost již delší dobu, a prozkoumali jsme tak četné básnické ozdoby odborné ekonomické terminologie, jako například medvědí a býčí trhy, ostrůvky stability a blahobytu, kladné a záporné nuly, impéria a oligarchy, házení do jednoho pytle a podobné tropy. Po těchto studiích můžeme již směle vytyčit pracovní hypotézu, že ekonomie je poezii jednadvacátého století, a nikoliv vědou, za níž ji ještě v minulém století vydával Milton Friedman. Naši hypotézu koroboruje též nesnesitelná lehkost, s níž bývalí ekonomové přecházejí rovnou ke kunderologii, ač jest jim neznám rozdíl mezi metonymií a synekdochou.

Budiž mi dovoleno jen namátkou zmínit pár dalších poetických příkladů z tvorby současných ekonomů.

„To, v čem žijeme, není krize, ale recese.“ Výborně, ty recesisto! Zkrátka je to švanda.

„Trh práce vysychá.“ Ó, kéž jej svlaží ranní rosa sezónních prací!

„Nevíme, kolik kostlivců mají banky ještě ve skříní.“ Nemohli by se tam dojít juknout městští strážníci?

„Náš sklářský průmysl boduje i v těžké době.“ Lepší prohra na body než knock-out.

„Je třeba se chovat procyklicky.“ Tak tohle mohla vymyslet jen holka. I ekonomky a básničky mají své dny.

„Teplo domova na účet Japonců.“ To je jak z Broučků od Jana Karafiáta. A spali a spali a spali v chaloupce zateplené dotovaným mechem pod dohledem šéfbroučka Bursíka.

„Nelze padat do nekonečna.“ Další filozofický omyl vynálezce kladné nuly. Do nekonečna lze padat nekonečně. Ale jako poezie dobré, takové transcendentní a uklidňující, jako litanie loretánská.

„Index tlustého zadku – nový ekonomický ukazatel blahobytu.“ Z nejnovější tvorby Erika Besta.

„Ratingové agentury – mzda hříchu.“ The Economist. Má to sílu Walta Whitmana. Žádní broučci, ani litanie loretánská, ani tlustý zadek.

Řeknete možná, že to všechno je roztomile a neškodně kocourkovské, Pythie by to líp neřekla, zasmějeme se, jak jsme my chytrí a Kocourkovští hloupi, a bude to. Jenomže Kocourkovští jsou někdy Petrovští. Nemilosrdní, zákešní, lstiví a mstiví. Trocha ostrážitostí neuškodí ani vůči básníkům zkříženým s politiky.

Světlem poetické ekonomie však teď hýbe něco jiného. Je to dno.

Když vosu spadne do piva a ekonomika do rybníka, tak si to obě zavinily samy svou neomalenou nenažraností, drzou asertivitou a podceňováním rizika. Hédonistický hmyz se plácá, polyká andělíčky a snaží se vylézt po okraji sklenice nahoru. Ekonomika se však neplácá a nevolá „pomóoc“ jako vosu, nýbrž statně mizí pod hladinu a hledá své dno. Je to pro ni milé osvěžení po nudných letech konjunktury, kdy musela šlapat na E55 a na nějaké recese neměla čas. Několikrát si ekonomika již myslela, že své dno našla, ale našťástí to byl omyl, jenom nějaký větší kus žabince či co, a tak se může dále slastně propadat, i když už znatelně pomalejším tempem.

Já poetické příběhy o hledání dna přímo hltám, jako jsem v dětství hltal verneovku Dvacet tisíc mil pod mořem, a představuji si, že naše ekonomika nespada do nějaké louže na české návsi, nýbrž rovnou do Mariánského příkopu v Tichém oceánu, kde ji statečný kapitán Nemo se svou posádkou v ponorce Nautilus rozvázně kormidluje směrem dolů, aby si tam sáhla na dno. Na dno si chce ekonomika sáhnout proto, aby se měla od čeho odrazit, jelikož bez pořádného odrazu není skoku, jak vám potvrdí každý asijský i pobaltský tygr. I o něm jsem ještě nedávno rád četával jako o našem vzoru v antologiích poetické ekonomie, ale teď, když chudák vypelichal a schlípl, je v čítankách zmiňován jako blbec. Jo, včera hosana a dneska ukřižuj. Sic transit gloria mundi. Tak pomíjí sláva světa.

Taky se mi vždycky líbily básničky o světélku na konci tunelu, ale s koncem je už konec, protože světýlko je energeticky náročné a český sklon k neomalenosti tuneláře nepouští ani po demisi vlády a schválení Lisabonské smlouvy v Senátu. A zákon o nepřímé úměře mezi silou hlasu a mozku je věčný.

Zbývá jen místo pro slzičku:

Kde je mé dno, kde je mé dno? Voda hučí, bory šumí, v sadě skví se, zemský ráj. A to je ta krásná. Domov můj.

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže během zastupování klienta je nečinný, nepodává mu informace a po ukončení zastupování nevyúčtuje složenou zálohu a nevydává zapůjčené doklady.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23. 1. 2009 ve věci K 141/2008

Kárně obviněný JUDr. J. Š., advokát, se dopustil kárného provinění tím, že

poté, co dne 9. 2. 2006 uzavřel s A. A. smlouvu o poskytování právních služeb, jejímž předmětem bylo zastupování A. A. v její majetkoprávní věci a v této souvislosti od A. A. dne 9. 2. 2006 přijal zálohu na odměnu za poskytnuté právní služby ve výši 1500 Kč a potřebné doklady, ve věci byl nečinný a A. A. neinformoval o stavu její věci, a když A. A. z toho důvodu již nežádala o další poskytování právních služeb a opakovaně ho žádala o vrácení složené zálohy a o vydání zapůjčených dokladů, její žádosti do současné doby nevyhověl,

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny;
- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a důsledně nevyužíval všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné;
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů, povinnost při ukončení poskytování právních služeb klientovi na jeho žádost vydat bez zbytečného odkladu všechny pro věc významné písemnosti, které mu klient svěřil a povinnost o svých výkonech pro klienta vést přiměřené záznamy, jejichž obsah na požádání klientovi poskytne s úplným vysvětlením,

čímž

porušil ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, čl. 9 odst. 1, 4 a čl. 10 odst. 4 Pravidel profesionální etiky, a dopustil se tak kárného provinění.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. d) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, ukládá kárné opatření

dočasný zákaz výkonu advokacie na dobu 12 měsíců.

Kárně obviněný je povinen zaplatit ČAK, jako náhradu nákladů kárného řízení, částku 3000 Kč, která je splatná do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet ČAK.

Z odůvodnění:

Ze žaloby, podané předsedou kontrolní rady ČAK dne 20. 10. 2008 se zjišťuje, že kárně obviněný je advokátem, obviněným z výše uvedeného skutku.

Žaloba nebyla podána v rozporu s ust. § 33 odst. 2 zákona o advokacii, tedy nikoli po tam stanovených lhůtách.

Kárně obviněný se k ústnímu jednání nedostavil, ani se předem neomluvil, proto kárný žalobce trval na projednání žaloby a kárný senát rozhodl, že bude jednáno bez účasti kárně obviněného.

Ze stížnosti, podané stěžovatelkou A. A. se zjišťuje, že kárně obviněný uzavřel se stěžovatelkou smlouvu o poskytování právních služeb dne 9. 2. 2006, přijal zálohu na služby a převzal doklady k její majetkoprávní věci. Tyto skutečnosti jsou potvrzeny plnou mocí i příjmovým dokladem ze dne 9. 2. 2006, založenými ve spise a podepsanými kárně obviněným. Ve věci byl naprosto nečinný, stěžovatelce neposkytl žádné informace o stavu věci. Proto již stěžovatelka neměla zájem na dalším trvání smlouvy s ním a opakovaně ho žádala o vrácení zapůjčených dokladů a vrácení zálohy. Poněvadž kárně obviněný jejím žádostem nevyhověl, obrátila se stěžovatelka na Českou advokátní komoru se žádostí o prošetření věci.

Česká advokátní komora dopisem vedoucí kontrolního oddělení ze dne 30. 5. 2008 zaslala kárně obviněnému kopii stížnosti k vyjádření a požádala jej, aby ve lhůtě 10 dnů se ke stížnosti vyjádřil a současně předložil doklady a písemnosti, které jsou důležité pro její prošetření podle ust. § 46 odst. 4 z. č. 210/99 Sb., o advokacii, a podle čl. 2 usnesení představenstva ČAK č. 9/1999 Věstníku. Vzhledem k tomu, že kárně obviněný nereagoval na tuto výzvu, byl upomenut kontrolním oddělením o vyjádření a doklady dopisem ze dne 30. 6. 2008. Poněvadž ani na tento dopis kárně obviněný nereagoval, byla podána kárná žaloba.

Z výpisu z matriky ze dne 8. 10. 2008 se zjišťuje, že kárně obviněný je advokátem od 1. 4. 2001 a zaměstnává jednu advokátní koncipientku. Dále se z tohoto výpisu zjišťuje, že kárně obviněnému byla uložena za kárné provinění pokuta, rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci dnem 30. 1. 2008. Ze zprávy účtárny ČAK ze dne 19. 1. 2009 se zjišťuje, že pokuta uložená v řízení K 74/2007 ve výši 30 000 Kč dosud zaplacená nebyla. Z evidence kárného oddělení se zjišťuje, že podstatou předchozího kárného provinění bylo stejné jednání, kdy

převzal zastoupení, převzal zálohu na služby a byl zcela nečinný a po odvolání plné moci nejednal tak, jak bylo od klienta požadováno.

Kárný žalobce vzhledem ke všem zjištěným skutečnostem navrhl, aby kárně obviněnému byl uložen za kárné provinění trest dočasného zákazu výkonu advokacie na dobu 6-12 měsíců.

Kárný senát dospěl k závěru, že v daném případě jde o opakovaně hrubé porušení zákona o advokacii č. 85/1996 Sb., v platném znění, a Pravidel profesionální etiky. Kárně obviněný neprokázal, že by plnil závazek ze smlouvy, kterou uzavřel se stěžovatelkou. Současně advokát neplnil vůči České advokátní komoře své povinnosti tím, že se ke stížnosti a k žalobě nevyjádřil a ač řádně obeslán, k jednání kárného senátu se nedostavil bez omluvy. Lze důvodně předpokládat, že kárně obviněný dosud nesplnil své povinnosti ke stěžovateli vrátit jí doklady a složenou zálohu a tato skutečnost ještě více snižuje advokátní stav v očích veřejnosti. Z předchozího pravomocného rozhodnutí ke dni 30. 1. 2008 pro stejné jednání se kárně obviněný nejen nepoučil, ale ignoroval jej neuhrazením uložené pokuty. Tímto jednáním kárně obviněný neplnil ani své povinnosti, vyplý-

vající z výchovy zaměstnávaného advokátního koncipienta k účtům k zákonům a stavovským předpisům.

Kárně obviněný, ač je advokátem sedm let, je ve věku, kdy se důvodně předpokládá vzhledem ke vzdělání a životním zkušenostem i vysoká morální odpovědnost, zejména když vychovává advokátního koncipienta. Tato vlastnost, jak je zřejmé z opakování stejného jednání a neplnění pravomocného kárného rozhodnutí, kárně obviněnému chybí, proto projevená neúcta k zákonu o advokacii a Pravidlům profesionální etiky advokátů, neschopnost podat vysvětlení ke stížnosti a nedoložení důkazů, že své povinnosti ke stěžovateli splnil alespoň v době před podáním žaloby nebo před jednáním kárného senátu, vedla kárný senát k rozhodnutí vyslovit jako kárné opatření dočasný zákaz výkonu advokacie na dobu 12 měsíců. Podle názoru kárného senátu je doba trvání tohoto zákazu dostatečně dlouhou dobou, aby si v jejím průběhu stačil kárně obviněný zopakovat všechny právní předpisy, vztahující se k výkonu advokacie, včetně stavovských, a rozhodnout se, zda je ochoten a schopen se těmito předpisy řídit.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech **11. - 12. 5. 2009** sešlo na své **40. schůzi**, která se konala v historickém sídle ČAK v Kaňkově paláci v Praze. Jako obvykle projednalo pozastavení výkonu advokacie některým kolegům – advokátům či vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Členové představenstva schválili **záměr projektu jednotného vzdělávání v insolvenční**, na němž budou spolupracovat Asociace insolvenčních správců na straně jedné a čtyři další subjekty na straně druhé – Česká advokátní komora, Soudcovská unie ČR, Bankovní asociace ČR a Ministerstvo spravedlnosti ČR. Ze strany ČAK předpokládá projekt spolupráci zejména ve směru technickoorganizačního zabezpečení.

Představenstvo přijalo usnesení č. 71/40./2009, jímž byl schválen návrh změny usnesení sněmu ČAK o sociálním fondu ČAK a usnesení č. 72/40./2009, jímž byl schválen návrh změny usnesení sněmu ČAK o organizačním řádu ČAK. Návrhy změn usnesení sněmu ČAK budou publikovány v BA č. 7-8/2009.

Představenstvo dále schválilo usnesení ČAK č. 73/40./2009 o výši náhrad voleným funkcionářům ČAK za ztrátu času stráveného výkonem funkcí v orgánech ČAK. V dalším přijatém usnesení č. 74/40./2009 schválilo zprávu o zúčtování fondu advokátních koncipientů za rok 2008. Přepočtené náklady k zúčtování činí 7 653 849 Kč a tato částka byla plně vykryta finančními prostředky z fondu koncipientů. Členové představenstva rovněž schválili knihovní řád knihovny a informačního centra ČAK v Praze a v pobočce Brno.

Podrobný zápis ze 40. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány komory/Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika/Organy_komory/Predstavenstvo/Zapis_z_jednani).

✦ icha

Nabídka pojištění

WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř

při přerušení provozu z důvodu pracovní neschopnosti a požáru

Pojišťovací makléř WI-ASS ČR s. r. o. připravil ve spolupráci s Generali Pojišťovna, a. s. výhradně pro členy ČAK – osoby vykonávající advokacii samostatně či ve sdružení – speciální pojistný produkt – pojištění při přerušení provozu z důvodu pracovní neschopnosti a požáru, a to za výhodných sazeb a podmínek.

Domníváme se, že sjednání tohoto produktu je pro advokáta velmi užitečným řešením jeho finanční situace, především je-li přerušeno provozu způsobeno jeho delší pracovní neschopností, kdy i přes tento pracovní výpadek musí být schopen dostát veškerým svým závazkům (platit nájemné, mzdy zaměstnanců atd.)

Předmětem pojištění je úhrada následné škody způsobené přerušением provozu, kterou se rozumí

- ušlý zisk (kterého by pojištěný dosáhl za dobu, kdyby k přerušению provozu nedošlo),
- stálé náklady (které musí pojištěný vynakládat i po dobu přerušění provozu).

Pojistná nebezpečí:

- **nemoc nebo úraz**, v jejichž důsledku byl pojištěný uznán práce neschopným, čímž nemohl vykonávat svoji činnost,
- **požár**, který znemožnil provoz advokátní kanceláře.

Roční pojistná částka se stanovuje jako součet stálých nákladů a zisku za minulé roční účetní období.

Advokát si může stanovit nižší částku, než je výše uvedená roční pojistná částka, tzv. limit pojistného plnění, ten je pak horní hranicí plnění pojistitele ze všech pojistných událostí během pojistného roku. Dále je možné pojištění rozšířit o **krytí vícenákladů**, které v souvislosti s pojistnou událostí mohou vzniknout.

Časová spoluúčast je doba sjednaná (zvolená pojištěným) v pojistné smlouvě, po uplynutí které pojistitel poskytuje pojistné plnění (k výběru 14 či 21 dní).

Výjimkou je pracovní neschopnost způsobená úrazem, pokud je pojištěný bezprostředně hospitalizován v nemocnici na dobu přesahující 24 hodin. V tom případě časová spoluúčast odpadá a pojistitel poskytuje pojistné plnění od počátku pracovní neschopnosti.

Na výši ročního pojistného má vliv vstupní věk žadatele o pojištění, zvolený limit pojistného plnění/pojistná částka a zvolená délka časové spoluúčasti. **Pojistné je daňově uznatelným nákladem**, protože se jedná o majetkové pojištění, kdy pojistné plnění je pojišťovnou zasláno na podnikatelský účet pojištěného.

Pojistná událost, limit pojistného plnění:

Podmínkou vzniku nároku na pojistné plnění je, že v důsledku pracovní neschopnosti či škody způsobené požárem pojištěný nevykonává předmětnou nezávislou činnost, jinou závislou činnost, nepodniká ani nevykonává jinou samostatnou výdělečnou činnost.

Limit pojistného plnění je horní hranicí plnění pojistitele pro jednu a všechny pojistné události vzniklé v jednom pojistném roce. Výše pojistného plnění za jeden kalendářní den přerušění provozu se rovná 1/365 stanovené pojistné částky nebo limitu pojistného plnění uvedeného v pojistné smlouvě, maximálně však do výše skutečné škody.

Pokud Vás naše nabídka pojištění zaujala, rádi Vám předložíme nabídku podle Vašich konkrétních údajů po zaslání vyplněného dotazníku. Dotazník, podrobnější informace o tomto pojistném produktu, vzor smlouvy a pojistné podmínky lze nalézt také na www.wiass.cz.

Rozhodnete-li se sjednat pojištění, prosíme o zaslání vyplněného dotazníku, kopie osvědčení z ČAK a potvrzené plné moci.

Věříme, že sjednáním nabízeného typu pojištění Vám pomůžeme vyřešit mnohdy svízelnou finanční situaci nastalou z důvodu Vaší nemoci či úrazu, kdy musíte i v této době hradit pronájem kanceláře, mzdy Vašich zaměstnanců a další stálé náklady. *Těšíme se na spolupráci s Vámi.*

Pro advokáty dále nabízíme zvýhodněné pojištění:

- Pojištění majetku advokátních kanceláří.
- Pojištění motorových vozidel (havarijní pojištění, povinné ručení).
- Pojištění odpovědnosti a insolvenčních správců.

V případě dotazů, či konkrétních požadavků jsme Vám k dispozici na níže uvedených kontaktech:

WI-ASS ČR s. r. o., Ostružnická 362/3, 779 00 Olomouc, <http://www.wiass.cz>

Pojišťovací makléři

Ivo Drábek
Zdeněk Chovanec
Vlasta Páťalová
Pavel Somol
Marie Čiháková

Telefon/fax – pevná linka

585 225 324 / 585 230 271
274 812 921 / 274 812 921
585 230 256 / 585 230 271
585 225 339 / 585 230 271
377 382 307 / 377 382 307

e-mail

drabek@wiass.cz
chovanec@wiass.cz
patalova@wiass.cz
somol@wiass.cz
cihakova@1vpas.cz

Mobilní telefon

736 628 108
605 298 336
605 298 333
603 501 676
777 333 059

Konference spřátelených a sousedících advokátních komor v Bambergu

Ve dnech 26. 9. – 27. 9. 2008 jsem se zúčastnil konference spřátelených a sousedících advokátních komor v Bambergu.

V řadě tradičních schůzek reprezentantů, většinou předsedů jednotlivých spřátelených advokátních komor, byla tato konference zaměřena na téma **vzdělávání advokátů**. Vzhledem k tomu, že těchto pravidelných setkání se účastní zástupci zejména z německých mluvících regionů, nejvíce z alpských zemí (Graz, Mnichov, Frankfurt, St. Gallen, Verona aj.), ale zvaný jsou i další komory (Saská, Bamberšská, Česká, Slovenská aj.), poskytla tato konference ve své odborné části, na které vystoupili před-

nášející z jednotlivých zemí s řadou příspěvků, zajímavý a ucelený přehled o systémech a principech vzdělávání právníků, a zejména dalšího vzdělávání advokátů v Německu, Rakousku, Itálii, ale i na Slovensku.

K nejpodněnějším referátům je možné zařadit „**Další vzdělávání advokátů formou on-line**“, který přednesl advokát Hansjörg Staehle, prezident advokátní komory Mnichov (RAK), a jímž bych se chtěl zabývat podrobněji. Z pohledu české advokacie považuji příspěvek za zajímavý jak z hlediska informací o přístupu ně-

meckých advokátů a komor k dalšímu vzdělávání a možnostem uznávání alternativních způsobů, tak i z hlediska samotné možnosti vzdělávání on-line a popisu jeho jednotlivých forem. V době, kdy se představenstvo ČAK vzděláváním advokátů intenzivně zabývá, je určitě obsah příspěvku Dr. Staehla velice inspirativní.

Další vzdělávání advokátů formou on-line

Z příspěvku **Dr. Hansjörga Staehleho** je zřejmé, jaký význam přikládá

německá advokacie úrovni znalostí a tím i úrovni a způsobu dalšího vzdělávání advokátů. Kromě klasických způsobů vzdělávání nelze v současné době, kdy se rychlým tempem rozvíjí moderní způsoby komunikace, elektronické systémy a internet jako takový, přehlížet možné využití elektronických prostředků a všech moderních způsobů komunikace pro účely vzdělávání advokátů. S tím úzce souvisí otázka kvality takového vzdělávání a jeho prokazatelnosti, od které se odvíjí úvahy advokátních komor o tom, nakolik je možno takové vzdělání advokátům uznat.

Dr. Staehle ve svém příspěvku zdůraznil, že dle § 43a odst. 6 spolkového advokátního řádu (BRAO) je každý advokát povinen se dále vzdělávat. Nařízení zní krátce a výstižně: „Advokát je povinen se dále vzdělávat“. Další vzdělávání se týká konkrétně *odborných advokátů* (*Fachanwälte*). Příslušný stavovský předpis Spolkové advokátní komory (BRAK), vztahující se k postavení a činnosti odborných advokátů (FAO), dnes zná na 19 různých

chce být označován jako odborný advokát, musí každoročně publikovat odbornou literaturu z oblasti svého odborného působení nebo alespoň přednést příspěvek na odborném vzdělávacím semináři nebo se jej účastnit jako posluchač. Doba, kterou advokát dalšímu odbornému vzdělávání věnuje, nesmí být kratší než 10 hodin. Advokát musí toto bez vyzvání doložit advokátní komoře.“

Ve vztahu k výše uvedeným principům se přednášející zabýval „vzděláváním on-line“, zejména ve smyslu, zda se tak dá splnit povinnost soustavného dalšího vzdělávání.

Podle Dr. Staehleho lze vymezit následující **formy vzdělávání on-line:**

a) elektronický informační bulletin, který se za 5 eur měsíčně každé dva týdny zasílá pro každé odborné odvětví – tzv. „služba strkání pod nos“ (*Pushdienst*). Bulletin obsahuje shrnutí aktuálních rozsudků a příspěvků z odborného tisku, odkazy na aktuální legislativu a zprávy. Rozsudek lze v plném znění najít kliknutím na příslušný odkaz. Jednou za čtvrt roku se testují advokátovy vědomosti

odborných právních odvětví, ve kterých se může odborný advokát vzdělat. Daná právní odvětví jsou definována v § 14 – 15 FAO. Paragraf 15 FAO zdůvodňuje konkrétní povinnost každé advokátky a každého advokáta dále se vzdělávat. Zdůvodnění zní takto: „Ten, kdo

formou zaškrťování správných odpovědí v **on-line testu**. Určité procento odpovědí musí advokát zodpovědět správně. Existují maximálně tři pokusy. Advokát se právně zaručí, že pracoval samostatně, a v případě, že dosáhne v testu úspěchu, obdrží příslušný certifikát v papíro-

vé podobě. Advokátní komora v Kolíně nad Rýnem uznala před několika týdny BRAK-Online-Fortbildung (dvě hodiny za čtvrt roku, tedy osm hodin za rok) jako dostatečný doklad v souladu s § 15 FAO.

b) videosemináře přes internet (*streaming*), resp. na DVD. Bude se jednat o semináře natočené v reálu s reálnými účastníky. Důkaz účasti na takovémto semináři se provede tak, že účastník stáhne celou verzi streamingu z internetu a povinně odevzdá místopřísežné prohlášení o účasti. V budoucnu by měl důkaz o účasti proběhnout pomocí biometrické myši. Jakmile se ukazováček z myši zvedne, videozáznam se zastaví. Advokátní komora ve Stuttgartu uznala v srpnu 2008 účast na tomto semináři v rozsahu skutečného trvání semináře.

c) semináře on-line – používá se přitom technika, která připomíná konference po telefonu. Pomocí sluchátka s mikrofonom slyší advokát přednášejícího. Přednášející samotný ale vidět není. Je vidět pouze jeho fotka. Kromě toho advokát sleduje powerpointovou prezentaci na monitoru. Advokát má možnost přihlásit se ke slovu. Přednášející může přepnout audio přenos na sebe a na ostatní účastníky. Advokáti mohou mezi sebou chatovat. Účast toho kterého advokáta na kurzu se zajistí tím, že pouze on obdrží e-mailem přístupová data. Kontroluje se, zda advokát byl po celý čas semináře přihlášen. Seminář se nahrává. Přitom bude nahrán i hlas každého účastníka, protože účastníci promluví minimálně při úvodním pozdravu. Těto zkoušky hlasu bude možné kdykoliv použít k porovnání hlasu. *Dialogseminar Online* doposud uznala pouze advokátní komora Šlesvicko-Holštýnsko rozhodnutím ze dne 14. 6. 2006. Rozhodnutí bylo zveřejněno v AnWB1. 8+9/2006, str. 583.

Je zřejmé, že trh zaměřující se na zvyšování kvalifikace se čím dál tím více orientuje na formu on-line. Německé kolegyně a kolegové mají tendenci z časových a jistě také fi-

nančních důvodů využívat nabídek dalšího vzdělávání on-line. Poté, co Advokátní komora v Kolíně nad Rýnem před několika málo týdny oznámila, že advokáti mohou absolvovat až 80 % povinného dalšího vzdělávání za rok podle BRAK-Online-Fortbildung, a poté, co nakladatelství Carl Heymanns Verlag (starající se o BRAK-Online-Fortbildung) tuto informaci rozšířilo pomocí tisku a internetu, zvýšila se poptávka po vzdělávání formou on-line. O to více je aktuální řešení otázky jeho souladu s příslušnými stavovskými předpisy a jeho možné uznání pro účely splnění povinnosti dalšího vzdělávání advokátů. Je totiž zřejmé, že výše popsané další vzdělávání on-line neodpovídá plně doslovnému znění § 15 věty první FAO. O vědeckém publikování nemůže být řeč. Také se nejedná o odborně vzdělávací seminář v pravém slova smyslu, na němž člověk přednese odborný příspěvek nebo se jej zúčastní jako posluchač. Ovšem musí se mít na zřeteli, že povinnost celoživotně se vzdělávat se ve světle ústavní ochrany svobody povolání (§ 12 GG) musí vykládat restriktivně, aby pro svobodu povolání zůstal zachován co možná největší prostor. Přednášející se proto v tomto směru přiklonil k úvaze, založené na ustanovení § 43c odst. 4 věta 2 BRAO s tím, že dává k dispozici prostor k uvážení. Stanovuje, že oprávnění k označení *odborný advokát* může být komorou odňato, pokud advokát nedoloží, že dostal povinnosti dále se vzdělávat. Pokud se však advokát dále odborně vzdělává formou, kterou sice doslovné znění § 15 FAO úplně nepokrývá („odborný vzdělávací seminář“), avšak advokát je schopen doložit, že povinnosti dalšího odborného vzdělávání dostal, pak by bylo v takovém případě eventuálně neuvážené a chybné takovéto zvyšování kvalifikace neuznat a oprávnění k označení *odborný advokát* odebrat. Je ovšem sporné, zda advokát může všech 10 hodin povinného dalšího vzdělávání vykonat alternativními metodami.

Při úvahách o vzdělávání on-line je nutno brát v potaz, že většina ně-

meckých advokátních komor alternativní formy neuznává a v dohledné době se mezi komorami nerýsuje žádné jednotné řešení. Na druhou stranu instituty nabízející další vzdělávání pro advokáty neustále žádají jasné rozhodnutí ze strany advokátních komor a (potenciálním) účastníkům svých kurzů už dopředu slibují podporu, až půjde o uznání účasti na kurzu ze strany komory.

Přednášející konstatoval, že je přesvědčený uživatel BRAK-Online-Fortbildung, jehož bulletin odebrá pro dvě různé právní odvětví. Každodenní praxe dokazuje, že se tato forma dalšího vzdělávání osvědčuje. U spisů a posudků v určitém právním odvětví naráží člověk často na problémy, které byly v nedávné době předmětem soudních jednání nebo odborných článků a které si člověk pomocí bulletinu rychle připomene a případně je může verifikovat snadným stáhnutím prolinkovaných soudních rozhodnutí. Otázky v on-line testech (modulech), které advokát dostává jednou za čtvrt roku, se musí často zodpovídat vícedílnými odpověďmi formou zaškrtnutí správných odpovědí. Rozhodně není leckdy snadné otázky zodpovědět, a má tudíž jistě určitou průkaznou hodnotu, že advokát bulletiny skutečně přečetl. Toto všechno hovoří pro zásadní uznávání dalšího vzdělávání formou on-line. Na druhou stranu jsou obsahy občas hodně kráceny a nejsou s to plnohodnotně nahradit odbornou diskusi s vysokoškolskými pedagogy a s kolegy, která advokátovo další vzdělávání činí často teprve plodným.

Stále znovu je namítáno, že v případě dalšího vzdělávání formou on-line se nedá kontrolovat, kdo sedí u počítače. Už právě proto nemůže být forma on-line uznána. S tímto argumentem přednášející nesouhlasil. Když se kolegyně nebo kolega zaručí, že daný kurz absolvovali, mělo by se jim věřit. Jeví se nesmyslným, že u soudu lze uznat advokátovo zaručení jako prostředek k zaručení hodnověrnosti a současně totéž odpírat v oblasti advokátovy samosprávy. Podvodům se nedá ni-

kdy plně zabránit, ostatně v případě prezenčních seminářů nebo vědeckých publikací také ne. Odborný advokát, který své odborné znalosti neaktualizuje, si škodí sám. Při rozhovorech se soudkyněmi a soudci a v neposlední řadě v kruhu kolegů se znovu a znovu dovidáme, že institut odborného advokáta ztelně pozvedl odbornou úroveň v daných právních odvětvích.

Na závěr Dr. Staehle formuloval svůj názor v několika tezích. Další vzdělávání on-line pomocí *Pushdienst* s možností kontroly práce pomocí testovacích otázek (testovací moduly), kdy se advokát zaručí, že pracoval samostatně, by se mělo uznávat. Další vzdělávání advokáta by však mělo probíhat formou on-line pouze zčásti. Za daného předepsaného časového rozsahu deseti hodin je odpovídající hranice čtyř hodin (jedna hodina za úspěšně zodpovězený modul).

De lege ferenda by se mělo zvážit, zda by nebylo vhodné oněch 10 hodin povinného dalšího vzdělávání přiměřeně zvýšit. Pro hovoří také pohled do zahraničí, např. do Francie, nebo pohled do jiných povolání, možná mezi lékaře. Tyto úvahy platí také na semináře on-line. Pokud bude možné zajistit efektivní elektronickou kontrolu prezenze na on-line seminářích, měly by se bez omezení uznávat.

Zajímavé byly ale i další příspěvky: Vzdělávání právníků a advokátů v Německu – zákonné základy, Vzdělávání advokátů v Rakousku a Informace o vzdělávání na Slovensku, kterou přednesla JUDr. Darina Michalková z představenstva Slovenské advokátní komory.

Podrobné materiály z konference, včetně úplného seznamu přednášek a jejich písemné zpracování jsou uloženy na odboru mezinárodních vztahů ČAK.

✿ JUDr. PETR MRÁZEK,
v představenstvu ČAK pověřen řízením
regionální činnosti, člen výboru
pro výchovu a vzdělávání ČAK

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	68
Pozvánka na Česko-německé advokátní fórum	69
Nejlepší evropské právnícké firmy roku 2009.....	70
Ceny pro evropské vynálezce uděleny v Praze	70

Z právnícké společnosti

K nedožitým osmdesátinám JUDr. Pavla Kšády	71
Nakonec	72 - 73

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

Česká advokátní komora – Region Praha

• ve čtvrtek 3. září 2009

První zkušenosti se souhrnnou novelou občanského soudního řádu

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda Městského soudu v Praze

Číslo semináře: 57902

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 24. srpna 2009

• ve čtvrtek 10. září 2009

Codexis advokacie

Lektor: Ing. Martin Macháček, Atlas Software, a. s.

Číslo semináře: 41920

Poplatek za seminář: zdarma

Uzávěrka přihlášek: 31. srpna 2009

• ve čtvrtek 17. září 2009

Daňová a účetní problematika ve vztahu k insolvenčnímu řízení – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektorka: JUDr. Ing. Helena Horová, insolvenční správkyně, daňová poradkyně a vedoucí sekce insolvenčního řízení Komory daňových poradců

Číslo semináře: 41921

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. září 2009

• ve čtvrtek 24. září 2009

Žaloby ve správním soudnictví

Lektoři: JUDr. Jakub Camrda, Ph.D., soudce Nejvyššího správního soudu
JUDr. Michal Mazanec, místopředseda Nejvyššího správního soudu
JUDr. et PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M., soudce Nejvyššího správního soudu

Číslo semináře: 41922

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. září 2009

Semináře probíhají v Praze v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), obvykle od 9.15 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a uhradí příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatele) bez pomlčky či lomítka (např. 4190100312).

Doklad o úhradě vezměte s sebou, daňový doklad obdržíte při prezenci, popřípadě poštou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace na č. 224 951 778 – Marie Knižová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✦ Ing. LENKA PONDĚLÍČKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• ve středu 16. září 2009

Žaloby ve správním soudnictví

Lektoři: JUDr. Jakub Camrda, Ph.D., soudce Nejvyššího správního soudu
JUDr. Michal Mazanec, místopředseda Nejvyššího správního soudu
JUDr. et PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M., soudce Nejvyššího správního soudu

Číslo semináře: 68917

Poplatek za seminář: 650 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. září 2009

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz. Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• ve čtvrtek 3. září 2009

Správní právo včetně správního řízení pro insolvenční správce – přípravný kurz ke zkouškám insolvenčních správců

Lektor: JUDr. Stanislav Kadečka, Ph.D., odborný asistent a zástupce vedoucí katedry správní vědy a správního práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 68916

Poplatek za seminář: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. srpna 2009

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (**pokud není na pozvánce uvedeno jinak**).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz.

Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

Česká advokátní komora ve spolupráci se Saskou advokátní komorou a Bamberskou advokátní komorou
pořádají

ČESKO-NĚMECKÉ ADVOKÁTNÍ FÓRUM

ve dnech 23. – 24. října 2009

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovolujeme si Vás pozvat na tradiční česko-německý seminář, který se bude konat **v Mariánských Lázních, v hotelu Danubius Wellness Hotel Villa Butterfly**. Hlavním organizátorem je po dvou ročnících, které se uskutečnily v Německu, opět Česká advokátní komora.

Seminář letos zaměříme na aktuální otázky **evropského mezinárodního práva soukromého**, budou se probírat např. nařízení o evropském platebním rozkaze, či nařízení, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. Přednášet budou jako obvykle čeští i němečtí právníci, odborníci s praxí a zkušenostmi v dané právní oblasti. Podrobnější informace o tomto fóru naleznete na webu ČAK v rubrice Vzdělávací akce/Vzdělávací akce ČAK, kde bude také k dispozici formulář přihlášky.

Nejlepší evropské právnícké firmy roku 2009

Na slavnostním večeru v londýnském Grosvenor House Hotelu byly dne 22. dubna 2009 předány prestižní ceny **Chambers Europe Award for Excellence 2009** nejlepším právníckým kancelářím z dvaceti evropských zemí.

Evropskou právníckou firmou roku 2009 (European Law Firm of the Year) se stala firma **Clifford Chance LLP**, cenu za nejlepší firmu ve střední a východní Evropě si odnesla firma **Salans**.

Za Českou republiku získaly cenu firmy **Glatzová & Co.** (jako nejlepší česká právní firma) a **Weil, Gotshal & Manges LLP** (jako nej-

lepší mezinárodní firma na českém trhu), nejlepší polskou národní právní firmou je **Sołtysiński Kawecki & Szlezak**, nejlepší mezinárodní firmou v Polsku pak **Clifford Chance LLP**.

V dalších osmnácti evropských zemích (Rakousko, Belgie, Dánsko, Francie, Německo, Řecko, Irsko, Itálie, Nizozemí, Norsko, Portugalsko, Rumunsko, Rusko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Velká Británie, Ukrajina) byla oceněna jako nejlepší právnícká firma v zemi vždy jen jedna kancelář, již bez rozlišení na národní a mezinárodní kanceláře.

Ratingová společnost **Chambers and Partners**, která ocenění uděluje, je celosvětově považována za nejprestižnější ratingovou společnost trhu právních služeb. Kanceláře jsou hodnoceny na základě nezávislého průzkumu mezi klienty i samotnými kanceláři.

Ceny odrážejí výjimečnost nominovaných kanceláří v praktikovaných oblastech práva a vyzdvihují jejich úspěchy za uplynulých dvanáct měsíců, jako jsou významné projekty, strategický rozvoj nebo výjimečný clientský servis. Podrobnější informace najdete na www.chambersandpartners.com.

✦ Red.

Ceny pro evropské vynálezce uděleny v Praze

Evropský patentový úřad uspořádal v Praze ve dnech **28. – 30. dubna 2009** pod záštitou Evropské komise a mj. ve spolupráci s českým Úřadem pro ochranu průmyslového vlastnictví třídenní **konferenci o prosazování práv z duševního vlastnictví** (viz www.epo.org/forum-inventor2009).

Při této příležitosti byly rovněž uděleny **ceny pro tzv. evropské vynálezce roku** v kategoriích základní výzkum a vývoj, vynálezce z malých a středních podniků a evropská cena pro neevropské vynálezce. Snad nepřekvapí, že počet techniků a vynálezců drtivě převyšovali právníci a patentoví zástupci, kteří v době zvyšující se konkurence zajišťují pro vynálezy patřičnou ochranu a její prosazení. Diskutovány byly zejména otázky rozšiřující se ochrany či aspoň pokusu o ni pro nové druhy marketingu, design vzhledu počítačových programů, jakož zejména snahy Evropského patentového úřadu a Evropské komise prosadit europeizaci (čti centralizaci) ochrany prostřednictvím tzv. evropského patentu, kterou by poprvé v historii již v soudnictví v prvním stupni svěřil nadnárodním soudům, a umožnil tak, např. předběžným opatřením, zakázat zneužití patentu v jiné evropské zemi. Někteří účastníci vyjadřovali spíše obavy, že toto umožní velkým firmám snadněji postihovat menší a střední firmy i za běžnou hospodářskou soutěž, když pro tyto podniky bude mnohem obtížnější získat za přijatelných podmínek kvalifikované zastoupení např. u německého soudu, který by nově byl kompetentní i pro ochranu v České republice.

Ceny byly předány na reprezentativním večeru ve Španělském sále Pražského hradu, kde účastníky uvítal projevem předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Miloslav Vlček. Oceněny byly například vynálezy pro automatický simultánní překlad z běžného do slepeckého Braillova písma (posouváním čteci krabíčky vydávající elektroimpulzy) či nový lék proti malárii. Kuriozitou byla nominace britské výzkumnice, která navrhla nový design rychlých plavek inspirovaný žraločí kůží, a poté, co plavky doslova vyzkoušela na vlastním těle, v nich minulý rok vítězili všichni olympijští vítězové soutěží v plavání.

✦ JUDr. MILAN KYJOVSKÝ, člen představenstva ČAK a předseda sekce pro právo duševního vlastnictví

K nedožitým osmdesátinám JUDr. Pavla Kšády

JUDr. Pavel Kšáda se narodil v Praze, trvale žil v Dolních Počernicích. Jeho otec byl poštovním úředníkem. V letech 1943-1945 se učil nástrojařem u firmy Philips, a. s. – odtud pocházela jeho manuální zručnost. V roce 1949 ještě stačil odmaturovat na Obchodní akademii v Praze. V roce 1949-1951 pracoval jako účetní v Agrostroji Jičín, seděl prý v kanceláři s vyvlastněným fabrikantem, v té době též účetním. Stejně povolání postupně vykonával na Ministerstvu vnitřního obchodu a v JZD Satalice. V roce 1956-1959 byl zaměstnán ve Státní pojišťovně, a v době, kdy dokončoval dálkové studium práv, jako dělník u Geologického průzkumu. Do advokacie nastoupil v Příbrami jako koncipient v roce 1961. Tedy pozdě, ale s životní průpravou, kterou přirozeně předstihl řadu kolegů.

Byl poměrně vysoký, statný, tmavovlasý a vždy dokonale oblečen a hladce oholen. Měl jiskru v tmavých očích. Mnohým připomínal řezníka, ale navýsost oduševnělého a elegantního – možná to bylo tím, že si v Počernicích vybudoval dokonalou řeznickou dílnu, aby jako ctitel dobrého jídla nebyl odkázán na maloobchod. Jeho recepty byly famózní, nejen na nedostupné taliány. Mně připomínal – vizáží – spíše orientálního, neomezeného vládce, ale dobromyslného. Byl i nezřízený piják, vyznavač zemitého humoru a přítel dam, byl čtyřikrát ženatý, ač o sobě tvrdil, že je monogamní typ.

Čtyři roky po smrti, po zveřejnění vzpomínkového oznámení, se synovi JUDr. Petru Kšádovi ozval otcův dávný přítel z obchodní akademie „...přijímací zkoušky nás dělalo asi padesát. Usadili jsme se do lavic a můj soused mi dal opsat všechny příklady z matematiky a jenom díky tomu jsem zkoušky udělal.“ Byl kamarádký a nezištný v morálním slova smyslu.

V roce 1969 přešel z Příbrami do Prahy, do AP 2 v Ječné ulici. V té době byl v plné síle. Dokonce si zakoupil starší autobus a vnitřek upravil pro dlouhé cesty do Jugoslávie. Jezdil tam pravidelně s rodinou na dovolenou, zpravidla na čtyři týdny. Snad největší část prostor sloužila jako spíž pro jeho vlastní uzenářské výrobky, pivo a chléb. On totiž neměl rád ten bílý, „jugoslávský“. Ale ať dělal co dělal, vždy mu okoral, takže uvažoval o tom, že by s sebou vozil pícku. Jednou zajel s autobusem až do Říma. Prostě využil volné hranice mezi Jugoslávií a Itálií. Byla to jeho šťastná léta.

Jako advokát si počínal vždy neohroženě, důsledně a vytrvale. Klienty si však nevybíral, ač byl hojně vyhledáván. Občas i provokoval. Jednou obhajoval

mladistvou kapsářku. Při odvolacím řízení byl v časové kolizi, neboť o patro níž zastupoval v civilní při. S matkou mladé delikventky byl domluven, aby pro něj seběhla po schodech, až je pozvou do jednací síně. Došlo ale k nedorozumění. Soud nemohl u mladistvé bez obhájce jednat a ten na chodbě nebyl, a tak se čekalo. Když se s půlhodinovým zpožděním dostavil, dostal

pořádkovou pokutu 500 Kčs. Před starého váženého předsedu senátu položil požadovaný obnos... Soudce nevěřil vlastním očím... „já nejsem kasír, já jsem senátní předseda“ a následovala další pokuta za urážku soudu. Druhý den se omluvil a pokuty mu byly prominuty.

Osudnou se mu stala kauza, která s jeho činností vlastně nesouvisela. Dva muži (klienti) při náhodné kontrole ujížděli policejní hlídce a dokonce měli po ní vystřelit. Ujeli, ale zasahující policisté je poznali. Vzápětí vyhledali pomoc u svých advokátů. Po krátkém „přetahování“ byli sice oba odsouzeni bez odporu zadržení, měli nastoupit výkon trestu v jiné trestní věci, ale policie žádala „o důsledné prošetření postupu obou advokátů a vyvození příslušných postupů“.

Pavel Kšáda nakonec vystoupil z Městského sdružení advokátů, výbor s tím souhlasil, takže 31. 3. 1977 přestal být advokátem. Jeho kolega tehdy odešel do vzdáleného venkovského okresu, ale advokátem zůstal.

Do advokacie se vrátil až na počátku devadesátého roku. Předtím, dlouhých třináct let pracoval jako podnikový právník, mj. u Výstavby sídlišť Praha, Družstevní služby Praha a nakonec na MNV Modřany. Byl však vidán i nadále u soudu jako obecný zmocněnec. Kupodivu při české povaze ho nikdo neudal.

Zdálo by se, že se vrátil včas. Jak se často nadnesené říká, měl na dosah možnost využít nových příležitostí, které – již svobodné – povolání advokáta přinášelo. Opět byl viděn na cestách mezi pražskými soudy. Záběr jeho činnosti byl však vyčerpávající. Nakonec ho útrapy spojené s vleklou nemocí vyřadily z aktivního života a musel ukončit svou advokátní praxi. Dne 11. října 2002 zemřel. To nejdůležitější však je, že žil život naplno a právě při největších zátěžích, které na sebe často sám přivolával, prokazoval kvalitu odbornou i lidskou. Zůstane živým důkazem toho, že i za minulého režimu bylo lze žít, dokonce bohatě! Osmdesátiny by oslavil letos 10. května...

Zdálo by se, že se vrátil včas. Jak se často nadnesené říká, měl na dosah možnost využít nových příležitostí, které – již svobodné – povolání advokáta přinášelo. Opět byl viděn na cestách mezi pražskými soudy. Záběr jeho činnosti byl však vyčerpávající. Nakonec ho útrapy spojené s vleklou nemocí vyřadily z aktivního života a musel ukončit svou advokátní praxi. Dne 11. října 2002 zemřel. To nejdůležitější však je, že žil život naplno a právě při největších zátěžích, které na sebe často sám přivolával, prokazoval kvalitu odbornou i lidskou. Zůstane živým důkazem toho, že i za minulého režimu bylo lze žít, dokonce bohatě! Osmdesátiny by oslavil letos 10. května...

✦ JUDr. CTIRAD LÖFFELMANN,

státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze

Právníkovy poznámky k přečtenému

□ Časopis „Laissez faire“ v prosincovém čísle z roku 2008 uveřejnil článek nazvaný „Lichý princip předběžné opatrnosti“. Napsal ho Lord David Rambotsham, člen Horní komory britského parlamentu a bývalý generální ředitel Královské vězeňské služby. Uvádí: „Ať už znamená cokoliv, je dnes princip předběžné opatrnosti masivně využíván jako ospravedlnění pro zakazování jakékoliv aktivity, která by mohla být shledána jako jakkoliv riskantní. Každý dokument založený na tomto principu je delší a delší. Modlitba Otče náš má 71 slov, Deset přikázání 260 slov, Americká deklarace nezávislosti 460 slov, Evropská deklarace o vývozu kachních vajec má 27 600 slov. Současně čelíme rozmachu jednoho amerického importu – soudních žalob o náhradu škody za cokoliv. V důsledku toho pak jakýkoliv počin, který může vyústit v riziko finanční penalizace, bude raději zavržen. Jinými slovy, je nám postupně vnucována kultura popírání rizika, kultura averze k jakémukoliv riziku.“

Podnětné stanovisko, nikoliv však zcela objektivní a reprezentativní; vždyť pan Lord býval generálním ředitelem Královské vězeňské služby. Ta by zřejmě měla menší rozsah činnosti, kdyby více lidí vyznávalo princip předběžné opatrnosti.

□ Názoru, že opatrnosti nikdy nezbyvá, přisvědčuji je příklad, který uvedl Milan Eisenhammer v článku „Jak se dožít stovky“ (MF Dnes – 7. 2. 2009). Píše se tam o francouzském notáři, jenž s paní Jeanne Calmetovou uzavřel dohodu, podle které jí měl platit doživotní měsíční rentu ve výši 2500 franků za to, že mu po smrti přenechá svůj byt. Ačkoliv pan notář byl o 40 let mladší než jeho smluvní partnerka, zemřel dříve. Právními nástupci ve smlouvě se stali jeho potomci a byli povinni pokračovat ve splátkách měsíční renty. Vcelku zaplatili třikrát vyšší částku, než jaká byla hodnota onoho bytu. „Každý z nás občas v životě udělá špatný obchod“, měla poznamenat – v den svých 120. narozenin – paní Calmetová, která ovšem učinila obchod velmi dobrý.

Pan notář si zřejmě nepřipomenul to, co na právnických fakultách učíme, když vykládáme o právních skutečnostech. Smrt je totiž zvlášť názorným příkladem takové právní skutečnosti, o níž je jisto, že nastane, není však jisto, **kdy** nastane. Jde pak o jednu ze záludností či nepravidelností života, jestliže obvyklý běh věcí (většinou dříve umírá člověk o čtyřicet let starší) se neprojeví v jednotlivém případě. Zmíněná příhoda podává poučné poselství pro všechny ty, kdo chtějí (patřím k nim), aby příští občanský zákoník upravoval dědické smlouvy. Takové právní řešení by přineslo nové příležitosti pro mnohotvárnější lidské jednání; právě proto by v sobě skrývalo i nová rizika.

□ Když již tu byla řeč o právních skutečnostech a návrhu občanského zákoníku, chtěl bych upozornit na zajímavou rubriku „Slabikář“, kterou pro čtvrtěční přílohu Mladé fronty DNES píše Ladislav Verecký. V čísle 19 se zmiňuje o činnosti slovenského Jazykového ústavu Ľudovíta Štúra, který hodlá mimo jiné dbát o čistotu slovenského jazyka a pronásledovat v něm hungarismy a bohemismy. Za nesprávný čechismus tak považuje slovo „batol’a“ pro batole; slovensky správně by prý bylo „lezúň“. (Zrovna to bych bratrským badatelům nevytýkal, „lezúň“ se mi moc líbí a pro určitou věkovou kategorii je i přesnější než batole. Měl bych jiný příklad: před delším časem kdosi prý chtěl ze slovenštiny vystrnadit slovo „polohovadlo“, jež označovalo technické zařízení určující polohu. Duchu slovenského jazyka měl odpovídat pojem „polohovník“. Oponent proti tomu namítal, že první část takového slova by mohla být chápána nikoliv ve smyslu polohy, ale poloviny. „A jak by pak znělo označení pro celek?“, tázal se posměvačný polemik.)

Leč vraťme se k sloupku Ladislava Vereckého. Ten v něm dále píše: „Zaplať pámbůh, že už máme (rozuměj „my Češi“ – poznámka P. H.) dětskou nemoc purismu za sebou. Slovakismy v češtině nevadí. Spíš frčí. Říkáme spíš, že je někdo na vině, než že je vinen. Prázdna branka zívá před střelcem nebo je před ní trma vrma, žijeme na té či oné ulici... Jen málokdo proti slovakismům zabrlblá. Znamená to, že už máme národní sebevědomí a nebojíme se, že by naši národní identitu mohly ohrozit cizorodé prvky v naší mateřštině. Ani ty zatracené anglicismy. Ty činí češtinu škaredější, ale nic hroznějšího se neděje.“

Nefandil bych našincům tolik jako pan Verecký. Sám jsem pořádně brblal, když jsem u rozestavěného univerzitního areálu v Brně-Bohunicích spatřil obrovité orientační označení „CAMPUS SQUARE“. Také návrh nového občanského zákoníku vytáhl do boje proti slovakismům, k nimž prý patří i pojem „právní úkon“. Tento vžitý výraz dosud nikomu nevadil a nebyl ani poctíván jako slovakismus, přesto by měl být vyměněn. Kdoví jaká potřeba by tím měla dojít svého úkoje?

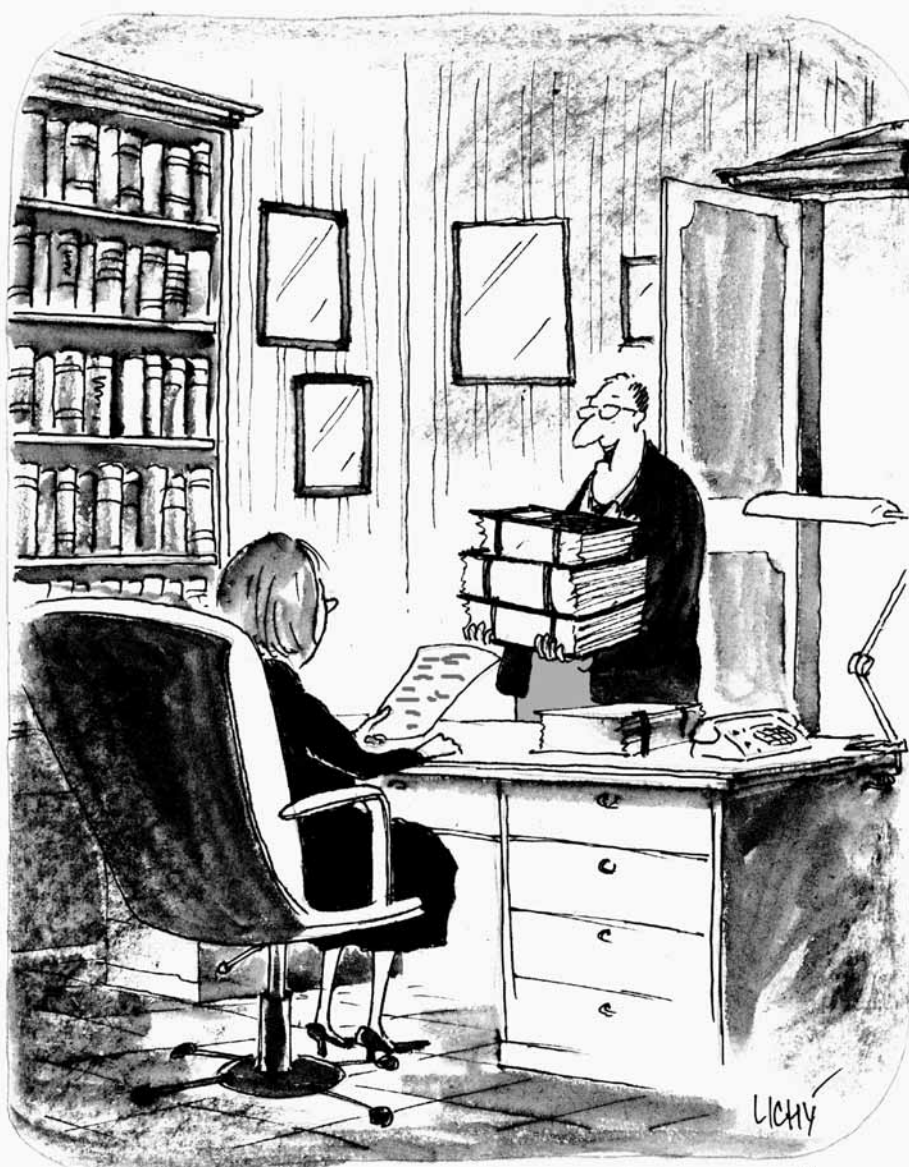
□ Změna pojmů většinou nevede ke změně skutečnosti, jež tyto pojmy označují, jak naznačí následující historka (dle Radeckí, S.: Abeceda smíchu: Vyšehrad, Praha 1989, str. 130).

„Kolik nohou má ovce, když nazveme její ocas nohou?“ zeptal se jednou Abraham Lincoln.

„Pět!“ řekli dotázaní, považující to za samozřejmé.

„Nikoliv,“ řekl Lincoln, „tím, že pojmenujeme ocas nohou, noha se z něho ještě nestane.“

Dodávám: Když „hasiče“ přejmenujeme na „požárníky“ či naopak, nesnížíme tím rizika a následky požárů.

STABILIZOVAT JUSTICI, PANÍ MINISTRYNĚ? TADY JE ČUNEK...

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- na Fakultě právnické ZČU v Plzni byly úspěšně obhájeny další tři diplomové práce z oboru „Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie“? Diplomantka Jana Sajfrtová předložila práci „Pražští primátoři z řad advokátů v letech 1848-1918“. Komise ve složení Stanislav Balík st., Vendulka Valentová a Stanislav Balík ml. hodnotila diplomovou práci vycházející i z bohatého archivního materiálu jako výbornou. Platnému advokátnímu právu se naopak věnovali Deniz Askinová v práci „Advokátské kárné řízení“ (obhajoba před komisí Stanislav Balík ml., Luboš Ráb, Hana Šatánková) a Petr Kafka v práci „Způsoby výkonu advokacie podle platné právní úpravy a de lege ferenda“ (obhajoba před komisí Stanislav Balík ml., Ladislav Krym a Hana Šatánková). Všechny zmiňované diplomové práce jsou k dispozici ve fakultní knihovně.

- před vládou třiceti tyranů dosazených vítěznými Sparťany v Athénách v r. 404 př. n. l. uprchl i soudní řečník Lýsiás? Lýsiás žil do té doby v Athénách se statutem usídleného cizince (metoik) a patřil k demokratické straně. Lýsiás přednášel řeči soudní, politické i slavnostní, část z nich je v písemné podobě zachována. Pomstě tyranů zato neunikl řečníkův bratr, který byl popraven. Vláda třiceti tyranů trvala v Athénách pouhý rok, z města uprchli poté, kdy v r. 403 př. n. l. dobyl attický vojevůdce Thrasybúlos přístav Pordus.

- advokátní praxi se krátce věnovala i bývalá britská premiérka Margaret Thatcherová? Bylo tomu krátce po jejích studiích v Oxfordu. Politická dráha Margaret Thatcherové, „jež patří k osobnostem, které měly největší vliv na formování konzervativní politiky od dob Disraeliho“, začala v r. 1959, kdy byla poprvé zvolena do Dolní sněmovny.

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Lenka Vidovičová: Lob des rechten Moments	3
---	---

Aktuelles

Informationen zur 5. Vollversammlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	4
Ausschreibung des 5. Jahrgangs des Wettbewerbs Jurist des Jahres 2009	8
Datenbanken: Grundsätzliche Informationen und Ratschläge Martin Vychopeň	9
Gespräch mit der neuen „Sommer“-Justizministerin JUDr. Daniela Kovářová Ivana Cihlářová	12
Neuer On-line Katalog verbessert die Dienstleistungen der Bibliotheken der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	
Juristisches Unternehmen des Jahres Alena Karlová	15
Informationen zum 2. Jahrgang des Wettbewerbs Juristisches Unternehmen des Jahres	16
Informationen zum Adressbuch der Rechtsanwälte	18

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Zusammenfassung	20
Warum sollten wir Angst haben vor einer zusammenfassenden Reform? (oder – es gibt eine Reihe guter Gründe, warum wir uns auf sie freuen sollten) Jaromír Jirsa	21
Gesetz über elektronische Rechtsgeschäfte und die berechtigte Konvertierung von Dokumenten Vladimír Smejkal	28
Die Höhe der ungerechtfertigten Bereicherung bei Investitionen in fremde Immobilien Lukáš Klega	35
Risiken beim Erwerb von Immobilien vom Verpflichteten Radek Adámek	36
Vorgehen des Gerichts nach der Anordnung einer Verhandlung Ondřej Přidal	39
Beendigung des Arbeitsverhältnisses – Anforderungen an die Willenserklärung des Arbeitgebers Ladislav Jouza	42
Dreißig Kronen, die wahre Bedeutung des Wortes unentgeltlich, oder genießt der Rechtsanwalt Amtsvertrauen? Václav Vlk	46

Aus der Rechtsprechung

Rücktritt vom Vertrag, Guter Glaube	48
Das Beweismittel der öffentlichen und der privaten Urkunde – die Bewertung des Beweismittels der privaten Urkunde	51
Zu den Voraussetzungen des Erlasses eines Urteils zum Zwecke der Anerkennung	52
Die Herausgabe zur strafrechtlichen Verfolgung in die Russische Föderation	53
Ad „Zur Aufwertung der Sache durch den Mieter“	55

Aus der Fachliteratur

Hervé Leuwers: L'invention du barreau français 1660 – 1830. La construction nationale d'un groupe professionnel (Stanislav Balík)	56
Wir haben für Sie gelesen (Václav Mandák)	57

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Am Boden	60
----------------	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	61
Aus der Sitzung des Vorstandes der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	62
Angebot einer Versicherung bei Betriebsunterbrechung auf Grund von Arbeitsunfähigkeit und Brand	63

Aus Europa

Treffen der befreundeten und benachbarten Rechtsanwaltskammern in Bamberg Petr Mrázek	64
---	----

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	68
Einladung zum Tschechisch-deutschen Anwaltsforum	69
Die besten europäischen juristischen Unternehmen des Jahres 2009 Red.	70
Preisverleihung der europäischen Erfinder in Prag Milan Kyjovský	70

Aus der juristischen Gesellschaft

Zum nicht erlebten achtzigsten Geburtstag von JUDr. Pavel Kšáda Ctirad Löffelmann	71
---	----

Zum Schluss

Anmerkungen eines Juristen zum Gelesenen Petr Hajn	72
Zeichnung von Lubomír Lichý	73
Wussten Sie, dass.... Stanislav Balík	73

Inhaltsverzeichnis	74
Zusammenfassung	75
Summary	76
Table of Contents	77

Jaromír Jirsa: Warum sollten wir Angst haben vor einer zusammenfassenden Reform? (oder – es gibt eine Reihe guter Gründe, warum wir uns auf sie freuen sollten)

Die so genannte zusammenfassende Reform der Zivilprozessordnung tritt in einigen Tagen in Kraft. Es geht um das Ergebnis einer dreijährigen Arbeit von Fachleuten aus den Reihen von Richtern, Rechtsanwälten und Notaren – und die Tatsache, dass sie in enger Zusammenarbeit des Justizministerium mit Vertretern der einzelnen juristischen Berufsgruppen entstanden ist kann als positiv gewertet werden. Die Reform reagiert auf einige Erkenntnisse aus der gerichtlichen Praxis, sie bemüht sich, die Gerichte von unnötiger Verwaltungstätigkeit zu entlasten, die Justiz zu modernisieren, das Verfahren zu vereinfachen und bei den Beteiligten eines Verfahrens ihre bürgerliche Verantwortung zu stärken. Trotz all dieser Faktoren handelt es sich lediglich um eine weitere Reform. Es ist beschwerlich, vielfach reformiertes erneut zu reformieren, denn mit zunehmenden Reformen verändert sich das Gesetz konzeptlos und seine Philosophie geht allmählich verloren. Lassen Sie uns die Reform deshalb als einen durch die Exekutive und die Gesetzgeber den Fachleuten geworfenen Handschuh betrachten und eine Prozessvorschrift schaffen, gemäß welcher es uns leichter gemacht wird, zu urteilen, uns an Verfahren zu beteiligen, zu vertreten und Zeugnis abzugeben.

Vladimír Smejkal: Gesetz über elektronische Rechtsgeschäfte und die berechtigte Konvertierung von Dokumenten

Am 1. 7. 2009 tritt das Gesetz Nr. 300/2008 Smlg. über elektronische Rechtsgeschäfte und die berechtigte Konvertierung von Dokumenten in Kraft. Dieses Gesetz regelt die elektronische Kommunikation zwischen den Organen der öffentlichen Gewalt als auch die Kommunikation zwischen diesen Organen und juristischen und natürlichen Personen mittels von Datenbanken. Der Hauptzweck der Datenbanken ist es, die Zustellung durch Organe öffentlicher Gewalt und die Durchführung von Rechtshandlungen gegenüber diesen Organen auf elektronischem Wege effektiver zu gestalten. Die Datenbanken können nicht für die Kommunikation zwischen natürlichen und juristischen Personen benutzt werden. Die Datenbanken werden vom Innenministerium errichtet und verwaltet. Die Datenbanken werden von Gesetzes wegen und auf Antrag errichtet. Für Rechtsanwälte wird auf Grundlage eines Antrages unentgeltlich eine Datenbank einer unternehmerisch tätigen natürlichen Person errichtet. Der Artikel behandelt im Einzelnen das Regime der Datenbanken, ihre Errichtung und ihren Betrieb.

Lukáš Klega: Die Höhe der ungerechtfertigten Bereicherung bei Investitionen in fremde Immobilien

Der Rücktritt vom Vertrag als Grund des Untergangs eines rechtlichen Schuldverhältnisses ruft verschiedene Wirkungen hervor, wobei die am meisten diskutierte die ungerechtfertigte Bereicherung ist. Wir widmen uns in diesem Artikel den Wirkungen des Rück-

tritts von einem Handelsvertrag über ein Werk in dem Falle, dass gemäß Vertrages der Hersteller bereits erfüllt hat und eine Wiederherstellung nicht möglich ist. Gemäß einem Urteil des Höchsten Gerichts der Tschechischen Republik besteht im Falle eines unwirksamen Werkvertrages (und des Rücktritts vom Werkvertrag) die ungerechtfertigte Bereicherung des Bestellers in der Herstellung des Werkes durch den Hersteller. Vermögensrechtlich liegt der Vorteil nicht in dem Geldbetrag, der dem, auf die Herstellung des Werkes aufgewendeten Betrag entspricht, sondern in dem Ersatz in Geld, der dem tatsächlichen Vermögensvorteil des Bestellers des Werkes entspricht.

Radek Adámek: Risiken beim Erwerb von Immobilien von Verpflichteten

Der Beitrag beschäftigt sich mit den praktischen Auswirkungen der bestehenden rechtlichen Regelung des Verfügungsverbot über Vermögen (Inhibitorium) im Verfahren über den Urteilsvollzug und die Zwangsvollstreckung. Die Unsicherheit bezüglich der eindeutigen und unanfechtbaren Bestimmung des Zeitpunkts der Beendigung der Zwangsvollstreckung führt zu beträchtlichen Schwierigkeiten bei dem Erwerb von Immobilien von Verpflichteten, und zwar auch im Falle eines eventuellen Zusammenwirkens auf Seiten des Berechtigten. Die durch die Praxis entwickelte Verständnis über das Ende der, durch Gerichtsvollzieher ausgestellten Bevollmächtigung zur Durchführung der Zwangsvollstreckung, entbehrt einer gesetzlichen Grundlage. Als höchst problematisch für die Praxis stellen sich auch die Schlussfolgerungen dar, die das Höchste Gericht in seiner Entscheidung Aktz. 20 Cdo 3516/2006 ausgesprochen hat und gemäß welcher es durch die Eintreibung der Forderung im Rahmen einer der Arten der Zwangsvollstreckung bei mehrfachen Zwangsvollstreckungsbefehlen lediglich zum Untergang der Bevollmächtigung des Gerichtsvollziehers, keineswegs aber zur Beendigung der Zwangsvollstreckung als Ganzes kommt.

Ondřej Přidal: Vorgehen des Gerichts nach der Anordnung einer Verhandlung

Der Artikel hat zum Ziel, das Vorgehen des Gerichts nach der Anordnung einer Verhandlung zu beschreiben, mit Augenmerk auf der Schnelligkeit des Verfahrens und der effektiven Beendigung der Sache bei Beibehaltung aller Anforderungen an einen fairen Prozess. Der Artikel ist die Fortsetzung des Artikels „Das gerichtliche Vorgehen bei der Anordnung einer Verhandlung“, veröffentlicht im BA Nr. 5/2009. Der Artikel löst einige praktische Fragen, die bis zur Anordnung der Verhandlung auftauchen können (z.B. welche Voraussetzungen der Beteiligte (sein Vertreter) erfüllen muss, falls er eine Vertagung der Verhandlung erreichen möchte, Voraussetzungen für die Nichtdurchführung einer ordentlich beantragten Beweisaufnahme etc.) Er ist mittels eines Schemas aufgearbeitet – Entwicklungsdiagrammen und Kommentaren zu diesen. Die Entwicklungsdiagramme halten die effektive Verfolgung der einzelnen Schritte fest, die gezielt so angeordnet sind, damit das Verfahren so schnell wie möglich beendet werden kann

bei gleichzeitiger Beachtung aller Prozessrechte der Beteiligten.

Ladislav Jouza: Beendigung des Arbeitsverhältnisses – Anforderungen an die Willenserklärung des Arbeitgebers

Die Beendigung eines Arbeitsverhältnisses durch Vereinbarung oder Kündigung muss nicht nur inhaltlichen Anforderungen gerecht werden, aber es ist notwendig, dass diese Rechtshandlungen zu ihrer Wirksamkeit ebenfalls prozessuale Voraussetzungen erfüllen. Dabei geht es zum Beispiel um die Zustellung dieser Rechtshandlungen dem Angestellten und die genaue und konkrete Aufführung der Kündigungsgründe seitens des Arbeitgebers. Soweit die Einhaltung der gesetzlichen Anforderungen an die Form dieser Rechtshandlungen betroffen ist, erklärt der Artikel, warum zum Beispiel auch eine mündliche Kündigung eines Arbeitsverhältnisses gültig ist.

Václav Vlk: Dreißig Kronen, die wahre Bedeutung des Wortes unentgeltlich, oder genießt der Rechtsanwalt Amtsvertrauen?

Der Autor verweist auf das, seiner Ansicht nach unlogische, Erfordernis einer beglaubigten Unterschrift, falls der Rechtsanwalt im Namen des Mandanten zum Beispiel Informationen aus dem Grundbuch oder die Mitteilung von, bei der Polizei der Tschechischen Republik geführten persönlichen Angaben über den Mandanten beantragt. Er schlägt deshalb vor, dass diese Probleme im Gesetz über die Rechtsanwaltschaft gelöst werden, und zwar durch Hinterlegung von Unterschriftsmustern der Rechtsanwälte bei den zuständigen Behörden.

Jaromír Jirsa: Why should we be afraid of the comprehensive amendment? (or – there is a number of good reasons why we should look forward to it)

The so-called comprehensive amendment of the Civil Procedure Code will come into effect in several days time. This is the result of three years of work by judges, lawyers and notaries working in close cooperation with the Ministry of Justice and representatives of individual legal professions which is regarded as a positive aspect. The amendment responds to certain knowledge from judicial practice, endeavours to relieve courts from the burden of unnecessary clerical activity, to modernise the justice system, simplify trial proceedings, enhance the civil responsibility of parties in judicial proceedings. In spite of all this, it is just another amendment. It is difficult to amend something that has already been amended many times because a law changes non-conceptually with each amendment and loses its philosophy. Hence, we consider this amendment to be a gauntlet thrown by the executive and legislators to experts and let us create a procedural regulation under which we can judge, participate in proceedings, represent and testify well.

Vladimír Smejkal: Act on Electronic Procedures and Authorised Document Conversion

Act No. 300/2008 Coll. on Electronic Procedures and Authorised Document Conversion comes into effect on 1 July 2009. This Act regulates electronic communication between public authorities and mutual communication of these authorities with legal entities and natural persons via data boxes. The main aim of data boxes is to unify and make more effective electronic delivery of correspondence between public authorities and undertaking of these procedures by these authorities. Data boxes cannot be used for communication between natural persons and legal entities. The Ministry of Interior sets up and administers the data boxes. The data boxes are set up under the law and upon request. A data box will be set up free of charge for lawyers based upon their request as an undertaking natural person. The article deals more closely with the system of data boxes, the way they are set up and operated.

Lukáš Klega: Amount of unjust enrichment when making investments into foreign real estate

Withdrawal from a contract as a reason for the termination of a binding legal relationship gives rise to various ramifications while one of the most discussed reasons is unjust enrichment. In this article we examine the ramifications of withdrawal from a business contract for work should the contract already be fulfilled by the contractor and restitution is not possible. Under the judgment of the Supreme Court of the Czech Republic in the event of an invalid contract for work (and withdrawal from a contract for work) a customer's enrichment is based on the production of work by the contractor. The assets of this gain are not expressed in terms of a monetary sum corresponding to the sum expended on the production of the work, but the monetary compensation corresponding to the actual asset gain of the customer of the work.

Radek Adámek: Risks when acquiring real estate from the liable party

This article deals with the practical impact of existing legislation of prohibition of the execution of a decision and executory proceedings. The uncertainty regarding the clear and indisputable specification of the moment of the expiry of execution brings about considerable problems during the acquisition of real estate from liable parties in spite of any cooperation from the eligible party. The practice of developed notice of the expiry of authorisation to carry out the execution issued by court executor lacks legal embodiment. Likewise, conclusions made by the Supreme Court in decision file no: 20 Cdo 3516/2006 appear to be highly problematical in practice under which the recovery of debts as part of one of the ways of execution with more than one issued executory order results only in the expiry of the executor's authorisation, but not in the expiry of the execution as a whole.

Ondřej Přidal: Court procedure after the ruling of proceedings

The aim of the article is to clearly describe the court procedure after the ruling of proceedings while stressing the speed of proceedings and effective termination of a case and maintaining all standards of a just trial. The article is a continuation of the article entitled „Court procedure prior to the ruling of proceedings“ from BA No. 5/2009. The article deals with some practical issues which could arise before the ruling of proceedings [e.g. what conditions must be fulfilled by the participant (or his representative) if he wants to achieve adjournment of proceedings, conditions for not carrying out the duly proposed

evidence, etc.]. It is prepared using a chart – development diagrams and accompanying commentary. The development diagrams show an effective sequence of individual steps that are specially arranged so that proceedings can be ended as quickly as possible while simultaneously respecting all the procedural rights of the participants.

Ladislav Jouza: Termination of an employment relationship – requisites of the employer's display of will

The termination of an employment relationship by agreement or notice must be drawn up not just with the right content particulars, but these legal acts also need to fulfil all procedural conditions at the time of their validity. For example, this concerns delivery of these acts to the employee, precisely and specifically stated reasons for notice made by the employer. As far as observance of the legal requirements for the form of these acts is concerned, the article explains why an oral notice terminating an employment relationship is also valid.

Václav Vík: Thirty crowns, the real contents of the word free of charge, or does a lawyer enjoy official trust?

In his opinion, the author refers to the illogical requirement of a certified signature if a lawyer applies, on behalf of his client, for example, for information from the real estate cadastre or disclosure of personal data kept about the client by the Police of the Czech Republic. Therefore, he proposes that these problems be resolved in the Act on the Legal Profession by specimen signatures of lawyers being kept at the respective authorities.

Leading Article

Lenka Vidovičová: Praise at the right moment	3
--	---

News

Information regarding the 5 th Assembly of the CBA	4
5 th Year of the Lawyer of 2009 Competition announced	8
Data boxes: basic information and advice Martin Vychopeň	9
Interview with the new „summer“ Minister of Justice Daniela Kovářová Ivana Cihlářová.....	12
New on-line catalogue improved services of CBA libraries Alena Karlová	15
Information on the 2 nd year of competition Law Firm of the Year	16
Information on the Lawyer's Directory	18

Legal Theory and Practice**Articles**

Summary	20
Why should we be afraid of the comprehensive amendment? (or – there is a number of good reasons why we should look forward to it) Jaromír Jirsa	21
Act on Electronic Procedures and Authorised Document Conversion Vladimír Smejkal	28
Amount of unjust enrichment when making investments into foreign real estate Lukáš Klega.....	35
Risks when acquiring real estate from the liable party Radek Adámek	36
Court procedure after the ruling of proceedings Ondřej Přidal	39
End of the employment relationship – requisites of the employer's display of will Ladislav Jouza	42
Thirty crowns, the real contents of the word free of charge, or does a lawyer enjoy official trust? Václav Vlk	46

Case Law

Withdrawal from a contract, good will.....	48
Evidence by public document and private document – evaluation of evidence by a private document	51
Conditions of issuing a judgment of recognition	52
Issue of criminal prosecution for the Russian Federation	53
Ad „Re improvement of object by tenat“	55

Professional Literature

Hervé Leuwers: L'invention du barreau français 1660 – 1830. La construction nationale d'un groupe professionnel (Stanislav Balík)	56
Reading on your behalf (Václav Mandák).....	57

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

On the rocks.....	60
-------------------	----

Czech Legal Profession

Disciplinary Practice Jan Syka	61
Meeting of the CBA Board of Directors icha.....	62
Offer of insurance during service interruption due to sick leave and fire	63

Europe

Conference of befriended and neighbouring bars in Bamberg Petr Mrázek.....	64
--	----

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association (ČAK)	68
Invitation to the Czech-German Legal Forum.....	69
Best European Law Firms of 2009 Red.	70
Prizes for European Inventors awarded in Prague Milan Kyjovský	70

Legal Community

In memory of the lawyer JUDr Pavel Kšáda's death before his 80th birthday Ctirad Löffelmann	71
---	----

Finally

Lawyer's comments to what is read Petr Hajn.....	72
Drawing by Lubomír Lichý	73
Do you know that... Stanislav Balík	73

Inhaltsverzeichnis	74
--------------------------	----

Zusammenfassung	75
-----------------------	----

Summary	76
---------------	----

Table of Contents	77
-------------------------	----